

RAPPORT

OM

KARTLEGGING OG ANALYSE AV RØYSFELTET VEST FOR
DET SENTRALE GRAVFELTET PÅ GÅRDEN BY (220/1),
LØTEN KOMMUNE, HEDMARK, 1982 - 1983.

VED

Ellén Anne Pedersen

INNHOOLD

I. INNLEDNING

Bakgrunn for undersøkelsen	s. 1
Tidligere arbeider om By-gravfeltet	s. 2
Terrengbeskrivelse	s. 3

II. FELTARBEIDET

Arbeidsperioder - arbeidsstyrke	s. 6
Kartmateriale	s. 6
Arbeidsmetode	s. 6
Polygondrag	s. 8
Oversikt over det registrerte materialet	s. 14

III. ANALYSE

Arbeidsskjema for røysmaterialet, forklaringer og kommentarer	s. 15
Fordeling av røysene i terrenget (kart 2)	s. 22
Viktige trekk ved røysene:	
1. Røysenes beliggenhet (kart 3)	s. 23
2. Røysenes form (kart 4)	s. 25
3. Røysenes størrelse (kart 5) ,	s. 28
Sikre ikke-gravrøyser	s. 31
Usikre gravrøyser	s. 33
Sikre gravrøyser	s. 36
1. Røyser undersøkt av Nicolaysen i 1879	s. 36
2. Beliggenheten av de daterte røysene (kart 6) ..	s. 37
Grav - rydning ut fra form-kriterier (kart 6)	s. 40
Utbredelsen av gravrøyser (kart 6)	s. 47
Utbredelsen av sannsynlige rydningsrøyser (kart 6) ...	s. 49

Utbredelsen av sikre rydningsrøyser (kart 6).....	s. 49
Konklusjon på røysanalysen (kart 7)	s. 49
Dyrkningsspor og jordprofiler (kart 7)	s. 51
Avslutning	s. 53

7

Rapport om oppmåling av gravfeltet på By (220/1),
Löten Kommune, Hedmark, oktober/november 1982 og juni 1983
ved Ellen Anne Pedersen

Bakgrunn for undersökelsen.

I forbindelse med planer om et nytt sentralveinett i Hedmark fylke, er det fra veimyndighetenes side uttrykt et ønske om å få et måleholdig kart over de mange fornminnene på/omkring gården By i Löten. Da mulighetene er store for at gravfeltet på By kan bli berørt, vil det være viktig å få en oversikt over fornminnernes utbredelse og en vurdering av forholdene innenfor fornminneområdet.

Arbeidet hadde derfor følgende målsetting:

1. Oppmåling av fornminnene og fastlegging av grenser for fornminneområdet
2. Analyse av fornminnene (hovedsakelig røyser) innbyrdes og i landskapskontekst som et forsök på å skille ut k kategorier fra sikre gravrøyser til sannsynlige eller sikre rydningsrøyser, eventuelt naturformasjoner.
3. Vurdering av fornminnefeltet på By i sammenheng med minner om fortidig virksomhet i det omkringliggende område, for derved å få et helhetlig bilde av det fortidige bruksområdet som By-gravfeltet er en del av.

Etter en slik vurdering vil man ha muligheter til å finne planløsninger for det framtidige veinettet som skåner dette området mest mulig. Dette er ikke minst viktig når man tar

i betraktning at By-gravfeltet er et av de største og mest varierte gravfelte som finnes i de indre Östlandsbygdene. Det er vurdert som et av Norges höyt prioriterte fornminner, både pga størrelsen og fordi det har vært utført omfattende undersøkelser på feltet.

Tidligere arbeider om By-gravfeltet.

antikvar

I perioden 1879 - 1881 undersøkte N. Nicolaysen en rekke røyser på gravfeltet på By og i området omkring. Han ga bl.a. en ganske utførlig beskrivelse av røysernes beliggenhet (Ab 1879 - 1881)

I 1949 ble By-området kartlagt av bygdehistorikeren K. Kveseth. Han tolket Nicolaysens stedsangivelser, forsynte området med gamle bruksnavn, registrerte fossile åkerspor, gammel bebyggelse mm. Kartleggingen var en del av en større redegjørelse av By-området. Et hefte utkom i Norsk Geografisk Tidsskrift 1961. Her belyses berggrunn, løsmassenes topografi mm.

I midten av 1950-årene ble By-området igjen gjenstand for oppmerksomhet. Gravfeltet dannet utgangspunktet for Irnelin Maftens magistergradsavhandling. I denne forbindelse ble fornminnene i By-området kartlagt i 1956. Samme år ble også en røys i sentralfeltet undersøkt.

Terrengbeskrivelse

Gården By ligger ca. 5 km SSV for Löten sentrum, på grensen til Stange kommune i SV. Fra Löten sentrum og sørover er terrenget ganske flatt med enkelte mindre høydedrag. Det heller nedover mot SSV og S, mot Svartelva som passerer nedenfor By-området på S-sida. ^{Umsiddelbart når man morenen ssg} N og NÖ for (By blir terrenget mere kupert, og det antar en halvsidig gryteform ned mot tunet på By og Svartelva. Gryta er åpen mot V. Gården By ligger lavest av samtlige gårder på strekningen Löten sentrum - Svartelva, i bunnen av "gryta".

Tunet på By ligger rett på N-siden av en kraftig krümming på Svartelva. Elva danner her et omvendt u mot N. Fra gården og V-over går en morenerygg omtrent i Ö - V retning, og - "jordsmonnet her nede er langt magrere og sandigere enn i sentralområdene, ...By's nabogårder i V heter hhv. Sande og Hörsand" (Martens 1956:16)

Rett på N-siden av tunet ligger de sentrale delene av gravfeltet på By. Gravene fortsetter på moreneryggen mot V, men her ligger de sikre gravröysene mere spredt innimellom röyser som oftest er ganske små og uanselige.

Totalt strekker fornminnefeltet seg over 1 km i Ö + V retning - det meste på N-siden av bygdeveien som löper i Ö - V retning forbi By, men også et mindre felt på S-siden.

En mindre del av det samlede store gravfeltet ligger på ^gEnelaug-gårdens grunn. Det er derfor naturlig å se By-Engelaug som én geografisk enhet. Dette området avgrenses av Svartelva i S, jernbanelinjen Hamar-Elverum i NV - N, riksvei ... i V og eiendomsgrensen for Engelaug i Ö (se kart nr.1).

Innenfor dette området finnes/fantes foruten det sentrale gravfeltet også omkring et halvt hundre \times spredt liggende gravminner. Vi kan neppe foreta en vurdering av det sentrale feltet uten at de øvrige fornminnene trekkes inn.

se kart 1

Vårt kartleggingsarbeide omfattet röysfeltet på moreneryggen vestenfor sentralfeltet. Moreneryggen opptrer med flere bölgete mindre rygger, delvis i bueform. Den heller nedover mot bygdeveien i S. På S-siden av bygdeveien flater terrenget ut.

Med hjelp av antikvar N. Nicolaysens beskrivelse fra 1879 kan vi dele dette området i 5 delområder (Ab 1879)(se ^{kart nr. 1} ~~skisse~~):

1. Kalvelökka. Brukt til havning
2. Grödalen. En rygg med gravröyser SV for åkeren av sm. navn
3. Trelös havnehage V for omr. 1 og 2
4. Gårdens tömmerskog V for 3
5. Trelös utmark V for 4, på begge sider av bygdeveien (nord for = omr. 5A, sør for = omr. 5B).

Vår undersökelse omfattet område 3 - 5. (Kalvelökka og \times Grödalen inngår i det sentrale gravfeltet). Større deler av området er idag dekket av velvoksen granskog. Men område 3 (Nicolaysens trelöse havnehage) og tilgrensende deler av område 4 (Nicolaysens tömmerskog) er idag trelöse, med \times høyt gras, buskvegetasjon (hovedsakelig hyll) og stpre \times stubber. Både det høye graset og hyll-buskaset gjorde det vanskelig å registrere. I tömmerskogen (område 4) - et \times stykke V for midten - er det en hogstflate med hogstavfall i tillegg til en vegetasjon lik den i område 3. S og Ö for

for hogstflaten er det nå et belte av tett, nesten ugjennomtrengelig ungskog av gran.

Nicolaysens trelöse utmark V for tömmerskogen N for bygdeveien er idag (sommeren 1983) en velvoksen granskog (omr. 5A). På S-siden av bygdeveien er området (5B) dels bevokst med plangeskog (i Vø), dels er skogen avvirket (i Ö).

Det praktiske arbeidet

1. Arbeidsperioder - arbeidsstyrke

Feltet ble kartlagt i to etapper, den første i oktober - november 1982 (18.-22.10 og 1.-5.11), den andre i juni 1983 (), under ledelse av mag.art. Ellen Anne Pedersen med stud.mag.art. Per Hernäs som assistent. Avd.leder Chr. Keller var til stede 20/10 og 5/11 i den første perioden, og til og fra ~~m~~ i den andre perioden.

2. Kartmateriale

Området ligger innenfor ÖK CS 065 - 5 - 2 (ÖK-kart i målestokk 1:5.000).

Da det ikke finnes kart i 1:1.000 over området, og 5000-dels kartet ville bli for lite detaljert, ble det bestilt flybilder fra Fjellanger-Wideröe i målestokk 1:2.000. Da vi fikk disse flybildene, viste det seg at målestokken var blitt ca. 1:1645 (!!)

Irmelin Martens kartlegging og rekonstruering av gravfeltet fra 1956 var opprinnelig tegnet ut på kart i målestokk 1:2000, men ved publisering var dette ~~forstørret~~ endret til en målestokk på ca. 1:1880.

For å få en oversikt over oppmålingen underveis, ble dagens målinger overført til transparenter som samsvarte i skala med flybildet og Martens' publiserte kart, Det endelige kartet er utført i målestokk 1:1000.

3. Arbeidsmetoden

Før oppmålingen begynte, gikk vi over områdene 3-5, samt Kalvelökken og Grödalen, og merket röysene med fargete bånd. Område 3 - 5 ble deretter gått over 2 - 3 ganger. Båndene

var til stor hjelp både ved gjennomgangen og ved oppmålingen, da det var lett å miste oversikten, både på grunn av den tette skogen og av at røysenes antall var så stort.

Etter at hver røys var målt inn og registrert, ble dem påført nummerlapp. Ved denne rutinen unngikk vi dobbeltregistrering - bortsett fra i ett tilfelle.

Nicolaysen opererte med nummer på røysene, fra 1 til 89 i 1879, nr. 1 - 7 i 1880 og nr. 1 - 15 i 1881. Martens beholdt disse numrene, og ga i tillegg nyregistrerte røyser betegnelser ~~ikke~~ (bokstaver) etter tolkning (rydningsrøys, gravrøys) eller tilstand (intakt eller utgravd, d.e. gravrøyser).

For ikke blande sammen de forskjellige ~~nummersystemer~~ systemene, ~~h~~ begynte vi vår nummerering med nr. 101, og ~~brøkket~~ nummererte fortløpende, selv på røyser med Nicolaysen-nr.

Ved gjennomgangen av fornminneområder for oppmålingen, forsøkte vi å få en grov oversikt over karakteristiske ulikheter mellom røysene. Dette gjaldt både form, tilstand og beliggenhet i terrenget.

Før oppmålingen begynte, satte vi på grunnlag av gjennomgangen opp et skjema som skulle fylles ut for hver røys.

Så skjemaet lå to hensikter:

- Å få fram et materiale som lett kunne deles inn i grupper
- Å fylle ut skjemaet skulle ikke ta så mye lengre tid enn avlesningen på instrumentet.

Oppmålingsarbeidet ble utført med teodolitt.

4. Polygondrag gjennom område 3 - 5

Langs bygdeveien D 161 går ett av Statens Vegvesens polygondrag, innmålt i oktober 1977. Vi benyttet oss av pp 304 - 311 som utgangspunkt for opprettelse av polygondrag inne i fornminnefeltet ~~på~~ på begge sider av bygdeveien. Pp 311 er plassert på låvebrufoten på By gård, og pp-numrene synker mot V. Löten kommune har satt egne numre på punktene, slik at pp 304 = kommunens pp 1317 og pp 311 = kommunens pp 1324.

Med utgangspunkt i pp 308 - 309 - 310 opprettet vi et 9-punkters polygondrag som skulle dekke område 3 og deler av område 4. Ved utregning av koordinatene, ble det konstatert en feil på 1 m i draget. Dette må for vårt formål sies å være akseptabelt over et ca. 155 x 90 m stort drag (lengderetning Ö-V). (Polygondrag nr. 1)

Det neste polygondraget omfattet den vestre delen av område 4. Her fikk vi problemer, og vi fikk kommunens oppmålingsfolk til å gå draget på nytt for oss. Dette draget utgikk fra pp 308 - 307 - 306. Draget omfattet et område på ca. 240 x 100 m (lengderetning Ö-V) og inneholder 11 punkter. (Polygondrag nr. 2)

I og med at kommunen ble innkoplet, ble våre treplugger erstattet med aluminiumsbolter og punktene inngår nå i kommunens nummerering av polygonpunkter. Numrene er følgende (fra Ö mot V, med utgangspunkt i pp 308 = kommunens nr. 1321):

1647 (ligger 6,10 m S
for UO 14)

1648 = UO 15

1649 = UO 16

1650 = UO 17

1651 = UO 18

1652 = UO 19

1653 = UO 6

1654 = UO 5

(se vedlegg nr.)

Det tredje polygondraget omfatter område 5A. Her opprettet vi et lukket drag med utgangspunkt i pp 306 - 305 - 304.

Det tredje polygondraget omfatter område 5A. Her opprettet vi et lukket drag med utgangspunkt i pp 306 - 305 - 304. Draget inneholdt 10 punkter og hadde en utstrekning på ca. 160 x 60 m (lengderetning Ö-V). (Polygondrag nr. 3).

Det fjerde polygondraget omfatter område 5B på S-siden av bygdevei D 161. Her opprettet vi et lukket drag med utgangspunkt i pp 304 - 305 - 306 (- 307). Draget inneholdt 8 (9) punkter og hadde en utstrekning på 160 x 150 m. Fra to av punktene i draget ble det lagt ut et ekstrapunkt. (polygondrag nr. 4).

Etter at oppmålingen var avsluttet, ble følgende arbeid utført:

- ¹⁵ ~~7~~ prøvestikk ble tatt på ulike steder for å undersøke jordsmonnet
- Det ble laget en skisse over de bølgeformete ryggformasjonene i området nord for bygdeveien (Kart nr. ..., utført av Per Hernäs)
- En del ~~av~~ av røysene ble fotografert (se fotoliste)

Polyzondrag 1

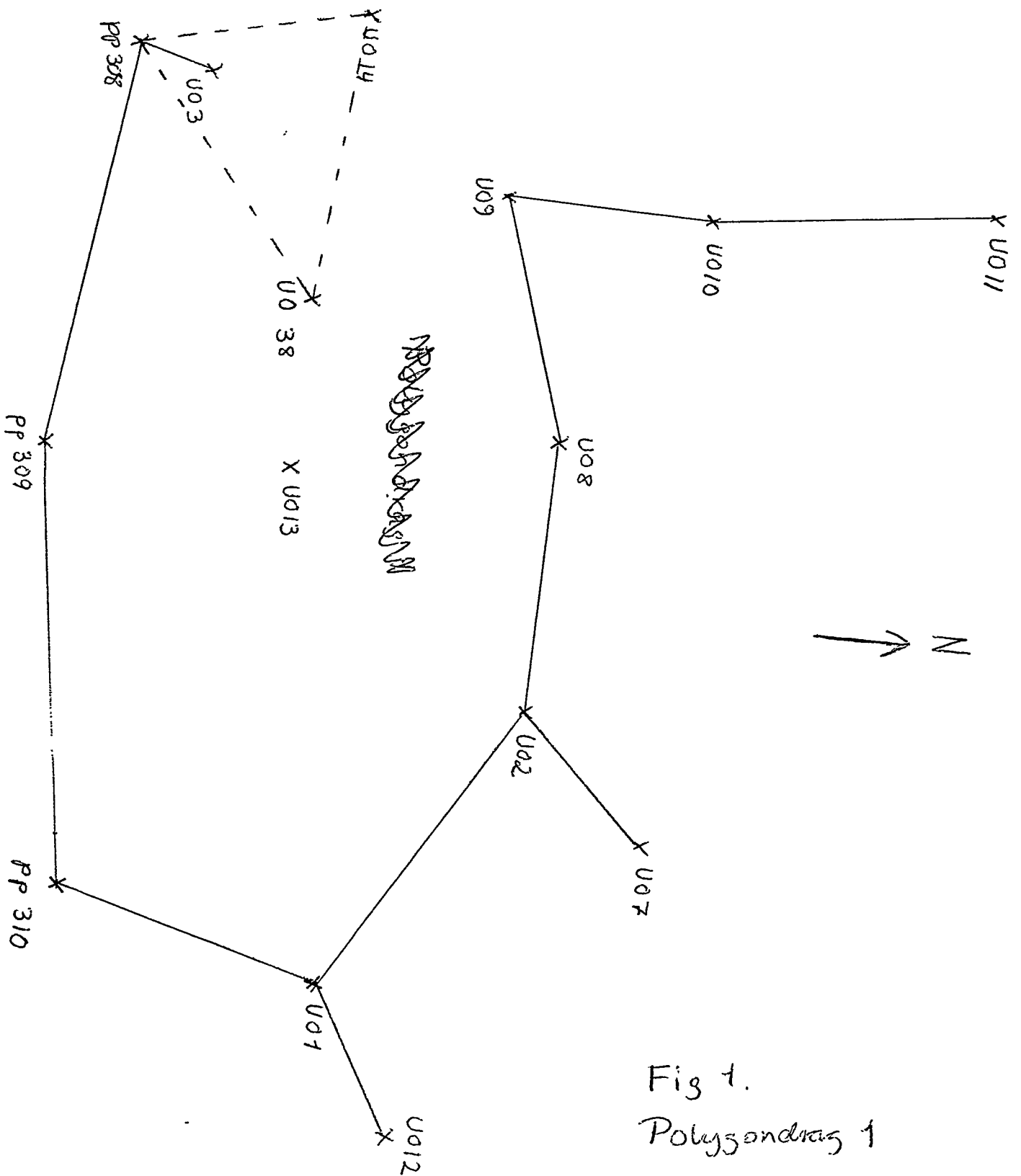

Fig 1.
Polyzondrag 1

Polygondrag 2

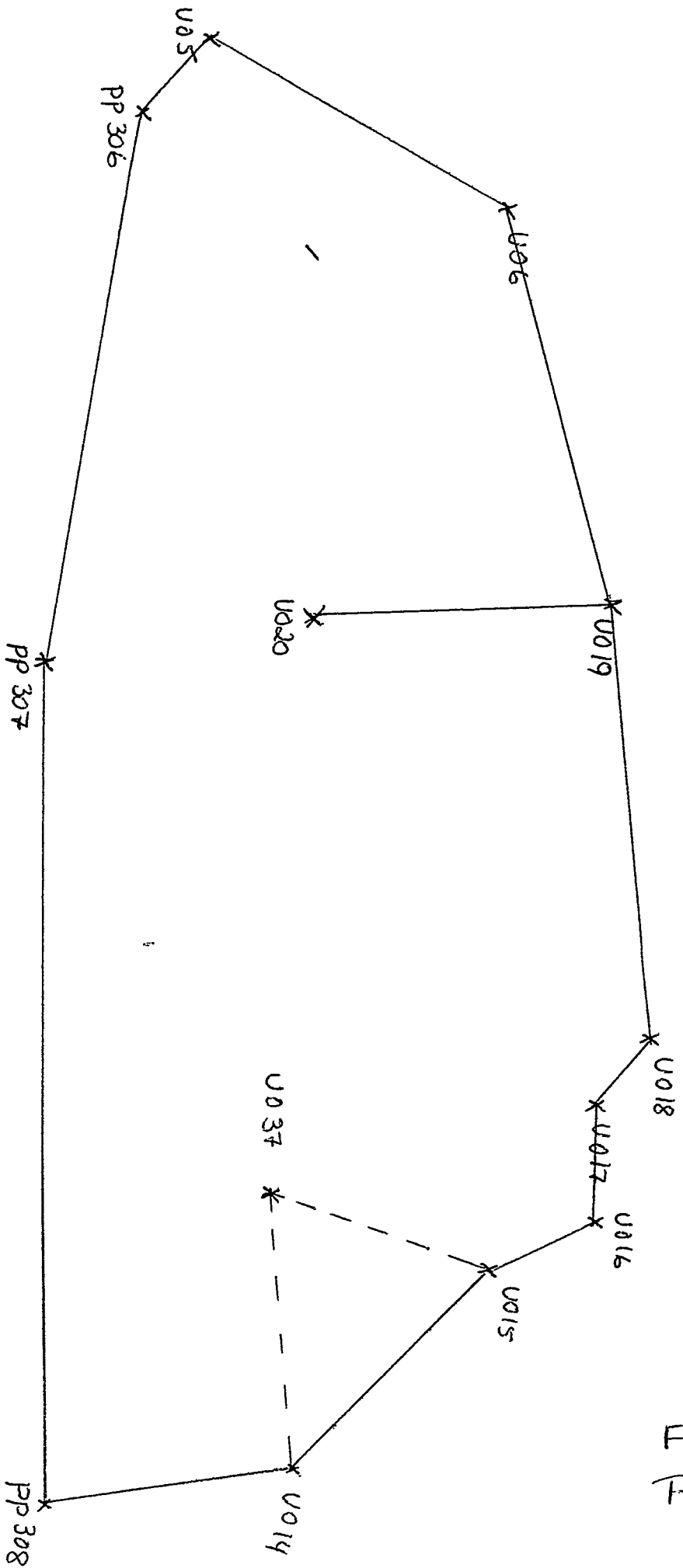

Fig 2.
Polygondrag 2

Polygon drags 3

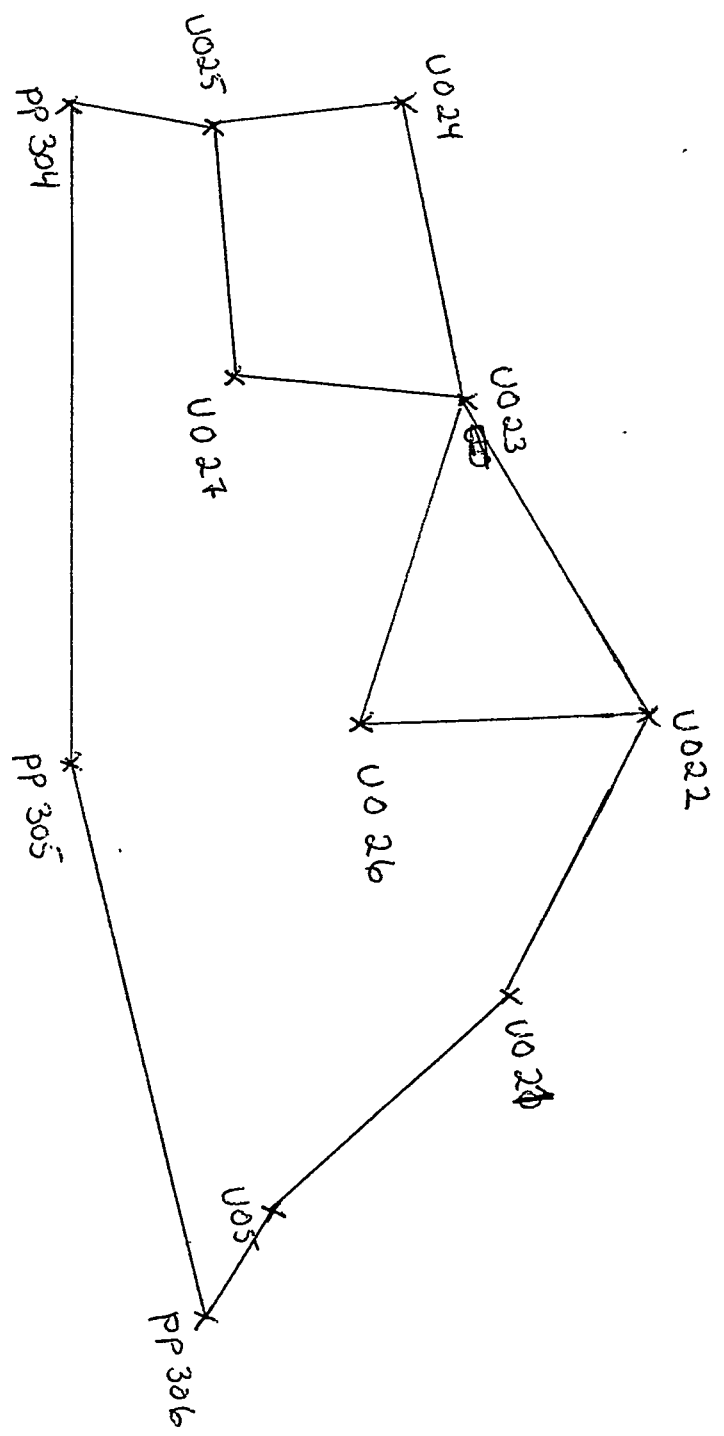
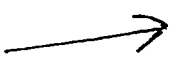

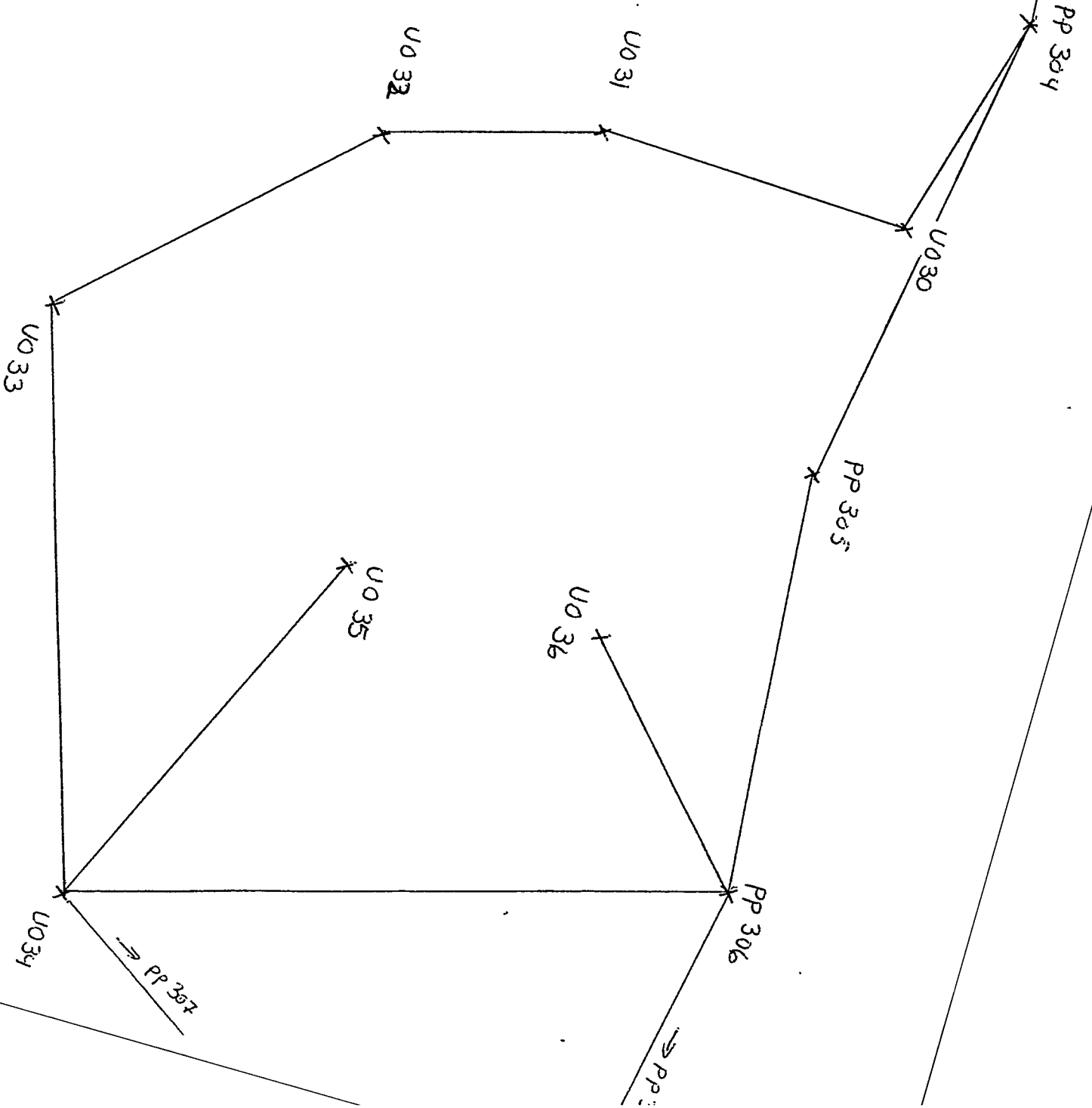
Fig 3
Polygon drags 3

0 1.
Polysondtrag 4

10/17

N

Oversikt over det registrerte materialet

Innenfor det kartlagte området er det registrert 193 objekter.

De fordeler seg slik N og S for bygdeveien:

	Røyser	Andre obj.	Sum registr. objekter
Nord for bygdeveien	140	20	160
Sør for bygdeveien	22	11	33
	162	31	193

Foruten de 162 røysene har vi registrert følgende objekter:

- 4 kullmiler (nr. 124, 165, 217, 286)
- 4 fangstgroper (nr. 192, 194, 248, 266)
- 4 groper, funksjon uviss (nr. 218, 224, 267, 275), 1 er sanns. rotvelt (nr. 267)
- 3 brinker (nr. 160, 176, mellom røysene 204 - 205 - 212), 1 er sanns. natur (nr. 176)
- 3 koksteinsansamlinger (nr. 288, 289, 293)
- 2 grustakkanter (nr. 265, 274)
- 3 avtorvete steinsamlinger (rester av mindre massetak ?) (nr. 252, 253, 260)
- 1 grøft (nr. 261)
- 3 større steintipper (maskinrydding (nr. 240, 282, 290)
- 1 flyttblokk (nr. 131)
- 2 meget usikre og 1 noe sikrere tuft (nr. 231, 254, 294)
- 1 helt uvisst objekt: En dobbel inngraving i siden av en høyde-rygg (nr. 161)

Vi har altså innenfor et temmelig begrenset område registrert objekter som vitner om en flerfoldig bruk av området:

Dyrking, kullbrenning, fangst (?), grøfting, grustekt. En slagglump på en av røysene vitner sannsynligvis om den jernutvinning som ble drevet på By gård i 1...-årene.

Arbeidsskjema over røysmaterialet.

Etter at vi hadde trålet området og merket røysene, ble de ^{undersøkt} ~~undersøkt~~ kartlagt og registrert i et element-skjema. Hensikten var å forsøke å skille mellom grav- og rydningsrøyser.

Bakgrunnen for at jeg tror at vi kan skille de to røys-typene ~~xxxx~~ - er at vi har en forestilling om at prosessen og tankegangen bak oppførelsen av de to typene er så vesensforskjellig at røys-typene også må bli ulike. Vi har altså en ideell gravrøys og en likeså ideell rydningsrøys som modell.

I Den ideelle gravrøys kan karakteriseres med to ord: Omsorg og eksponering. Åke Hyenstrand sier (1980:241) : "Omsorg och noggrannhet vid byggandet ~~kä~~ kännetecknar många gravanläggningar En kompletterande variabel er änläggnings exponering, dvs. ~~ä~~ dess visuella tillgänglighet i landskapet." Bo Petré (1981:11) sier: "Gravar ... kan sägas inneha en viss "kommunikationsfunktion". Revirmarkering ... och samhörighetsfunktioner er några exempel på gravars kommunikationsfunktion."

M.a.o. bør en gravrøys være et resultat av bevisste valg, ~~de~~ De etterlevende har valgt både formen på og plasseringen av røysa. Lenge har det vært en gylden regel under registrering å nedtegne "utsikten fra fornminnet", en slags intuitiv forståelse av at gravminnets beliggenhet ikke er tilfeldig. Nå har man begynt å forske på dette. Bl.a. Petré (anf.arb.) har vist at det er en forbindelse mellom gravfeltene eksponering og boplassen(e). Dessuten har gravminnene også en tendens til å bli eksponert mot veifar både til lands og til vanns. (Dette gjelder også JA-røyser, ikke bare de store bronsealderrøysene - årøysene).

Den ideelle gravrøys er regelmessig i formen (rund eller avlang), har regelmessig flat til hvelvet profil, og ligger flatt eller på en framtrødende plass i terrenget.

II. En rydningsrøys er et resultat av at man har ønsket å gjøre seg av med stein for å få ryddet en flate.

Formen er sannsynligvis ikke bevisst valgt, men heller avhengig av hvordan - fra hvilken retning - steinene er kastet eller bakset sammen; hvilken størrelse det er på de steinene som har vært til hinder for dyrkingen, og hvor røysa ligger i forhold til den ryddete, dyrkede flaten - om den ligger nedenfor, ovenfor (i kanten) eller inne på den ryddete flaten.

Bare når røysa har måttet ta så liten plass som mulig, har det ligget noen form for omsorg bak opparbeidelsen av røysa.

Den ideelle rydningsrøys er uregelmessig i formen, har uregelmessig profil og den å ligger i kanten av en dyrket flate - uten særlige eksponeringsmuligheter.

I elementskjemaet har vi lagt hovedvekten på røysenes FORM, PROFIL, deres BELIGGEMHET I TERRENGET samt TILSTAND, TVERRMÅL og HØYDE. (se fig. 5). Nedenfor skal jeg komme med noen forklaringer til punktene IV og VIII i skjemaet.

Punkt IV: Beliggenhet i terrenget

En røys kan ligge på en flate, i helling eller på en brink.

Vi satte opp følgende elementer i et skjema:

I. FORM:	1. Rund 2. Avlang 3. Uregelmessig
II. Profil:	4. Hvelvet 5. Flat 6. Uregelmessig
III. TILSTAND:	7. Urørt 8. Utgravd 9. Skadd på annen måte
IV. BELIGGENHET I TERRENGET:	10. I flatt terreng 11. I hellende terreng (hellingsvinkel og fall- retning) 12. På brink (hellingsvinkel og fallretning)
V. TOLKNING:	13. Nyrydning 14. Mul. natur
VI. Tverrmål	15.
VII: HØYDE	16.
VIII. Kommentarer	og merknader utover pkt I - VII.

Fig. 5. Elementskjema brukt ved røys-registreringen

En brink er en relativt kort bratt avsats eller terrasse i terrenget. Den skal utgjøre en mer eller mindre skarp knekk i terrengprofilen; en overgang fra ovenforliggende flate til skråningen nedenfor. Avsatsen kan være naturlig, f.eks. ved at fjellgrunnen stikker fram, eller være framkommet i utkanten eller nederkanten av dyrket mark (åkerterrasse).

Det finnes minst 3 ulike typer av brink:

- 1. Når brinken er en klar åkerterrasse, vil brinkskråningen bestå av en opphopning av jord som er ført utover kanten : under dyrkingen.
- 2. Om jorda har vært svært skrinn langs den naturlige brink-kanten, kan den relativt skarpe knekken ha oppstått ved at flaten ovenfor er utjevnet ved dyrkning uten at det er ført så mye jord utover i skråningen.
- 3. Brinken er et rent naturfenomen - ikke et resultat av dyrkning.

Ved å benytte begrepet "brink", unngår vi å blande sammen natur- eller kultur-gitte foreteelser. Begrepet "terrasse" i vår sammenheng ville omgående oppfattes som en tolkning av at avsatsen var kulturbetinget.

x x x

På ~~xxx~~ i hvertfall de to første typene "brink" kan det ligge røyser. En "brinkrøys" renner fra flaten nedover den korte bratte brinkskråningen, slik at bare en mindre del av røysa ligger oppe på brinkens flate, mens mesteparten av røysa ligger i skråningen (Brinkrøys A), eller ligger helt i skråningen under flaten (Brinkrøys B) (se fig 6).

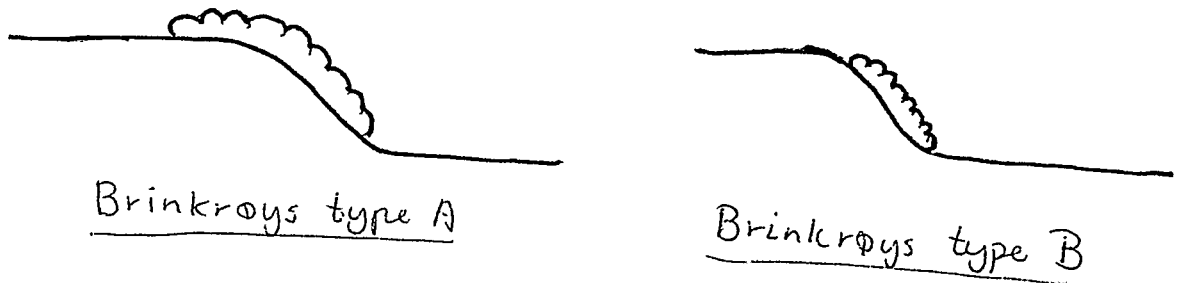

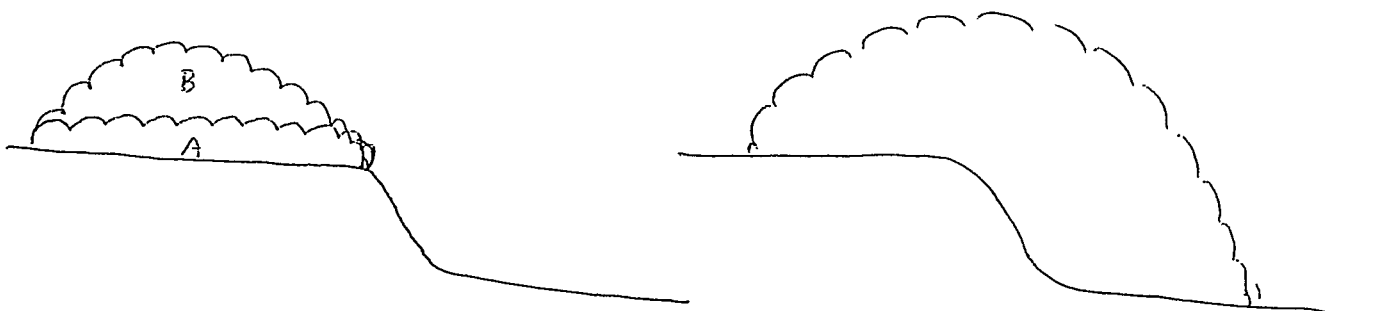
Fig 6. To typer brinkrøysen

Hva er så en brinkrøys i forhold til en gravrøys ?

Vi vet at oppbygging av en gravrøys ofte har skjedd på et punkt i terrenget hvor røysa har fått en del av formen gratis.

Men om dette punktet skulle være en brink, ville jeg tro at det meste av røysa da ville enten ligge helt oppe på flaten eller at røysa ble bygd så stor at brinken forsvinner under den og ikke får noen betydning for profilen. (Se ill. nedenfor)

Dette er forutsetningen for å skille ut brinkrøysen som "ikke gravrøysen", men som "sannsynlige rydningsrøysen"

Gravrøysen ved / på brinker

Fig 7

Punkt VIII: Kommentarer og merknader.

I denne rubrikken kommenterte vi underveis under registreringen trekk ved røysene som ikke ble krysset av i skjemaet. Mot slutten av registreringen ble det klart at det faktisk var en del elementer som burde vært med i skjemaet. De tre viktigste elementene var:

1. Om overflaten var jevn eller ujevn
2. Om steinmaterialet var homogent eller ikke
3. Om røysa var bygd helt eller delvis av stor stein (variasjon i steinstørrelse).

Disse tre trekkene kan alle vise seg å bli viktige i skillet mellom grav- og rydningsrøys. Ujevn overflate, heterogent steinmateriale, stor variasjonsbredde på steinstørrelsen er trekk som ikke uvilkaarlig fører tanken hen på "omsorg" og et bevisst ønske om at røysa skal ha et visst utseende. Snarere tvert imot. Dette er trekk som jeg vil føre til den ideelle rydningsrøys.

xxx

- I tillegg var det enkelte røyser som fikk merknader som f.eks.
- natur ?
 - mul. natur (rotvelt ?)
 - nyere rydningsrøys, røysa virker nyere mm

Rent fornuftsmessig funderte vi ved noen av røysene på om de kunne være naturlige steinsamlinger. Dels kunne de være drevet opp til overflaten i en røysaktig formasjon av granrøtter, dels kunne de muligens være dannet i forbindelse med dannelsen av moreneryggen. Disse røysene var oftest ekstremt lave. Et par

av dem ble registrert i nærheten av en stor flyttblokk (objekt nr. 131).

Vi noterte også om røysene var bygd rundt større jordfaste steiner eller blokker. Dette er ikke et trekk som kan skille grav fra rydning, men det kan til ~~en~~ en viss grad påvirke formen på røysa.

Fordeling av røysene i terrenget (se kart 2)

For å beskrive hvordan røysene grupperer seg skal jeg i det følgende dels bruke Nicolaysens betegnelser på de ulike delene av området, dels bruke y-koordinatene i Ø-V retning og ca.-avstand fra bygdeveien i N-S retning.

Området N for bygdeveien avgrenses i vest av $y=700$ og i øst av $y=1350$, området S for bygdeveien av $y=650$ og $y=950$.

På N-siden av bygdeveien ligger røysene i tre mer eller mindre sammenhengende områder:

Lengst vest, på vestsiden av "Kjærlighetsstien", mellom $y = 710$ og $y = 790$ ligger en gruppe på 24 røyser ganske tett sammen (område A).

På østsiden av "Kjærlighetsstien", mellom $y = 840$ og $y = 1010$ ligger 23 røyser, dels ganske samlet (område B).

Fra $y = 1050$ til $y= 1350$ ligger de resterende 90 røysene på nordsiden av veien (område C).

I område C strekker røysfeltet seg fra bygdeveien og ca. 200 m nordover, i område A og B ca. 100 m N for bygdeveien.

Området S for bygdeveien (område D): Røysfeltet strekker seg her ca. 150 m S for veien. Her ligger 22 røyser

Røysenes beliggenhet (punkt IV : 10 - 12) (Kart 3)

Av tabellen nedenfor ser vi at de aller fleste røysene ligger i flatt terreng. Det gjelder alle røysene på S-siden av bygdeveien og alle røysene som ligger lengst vest på nordsiden av bygdeveien (område A). I område B og C er terrenget bølgete, men alllikevel dominerer røysen på flat mark også her. De har altså en tendens til å ligge på toppene eller flatene av høydedragene/bølgene.

13 av røysene ligger på brink. Brinkene ligger dels i område B ganske nær veien, dels ved $y = 1150$ ca. 30 m N for veien og ved $y = 1300$ ca. 90 m N for veien i område C.

Av de røysene som ligger i hellende terreng er de fleste beliggende i svakt hellende terreng, dvs. der hellingsvinkelen er $2 - 6^\circ$.

Røysenes beliggenhet	Antall røysen	Prosent
Flatt terreng	115	71 %
Helling (svak) $2 - 6^\circ$	21	13 %
Helling $6 - 12^\circ$	9	5,5 %
Helling uspes.	4	2,5 %
Brink	13	8 %
Sum røysen	162	100 %

Fig 8

x) Ingen brinkrøysen ble registrert på sydsiden av bygdeveien

Sydlig fallretning dominerer i hellingene hvor røysene ligger (se figuren nedenfor). Bare 5 av røysene ligger i helling som faller i nordlig retning. Mot vest eller øst heller 1 røys i hver av retningene.

Ut fra beliggenheten ligger de aller fleste røysene slik til i terrenget at de kan være hva som helst (dvs. både grav- og rydningsrøys). Bare brinkrøysene har en slik plassering i terrenget at de sannsynligvis avspeiler rydding av jord.

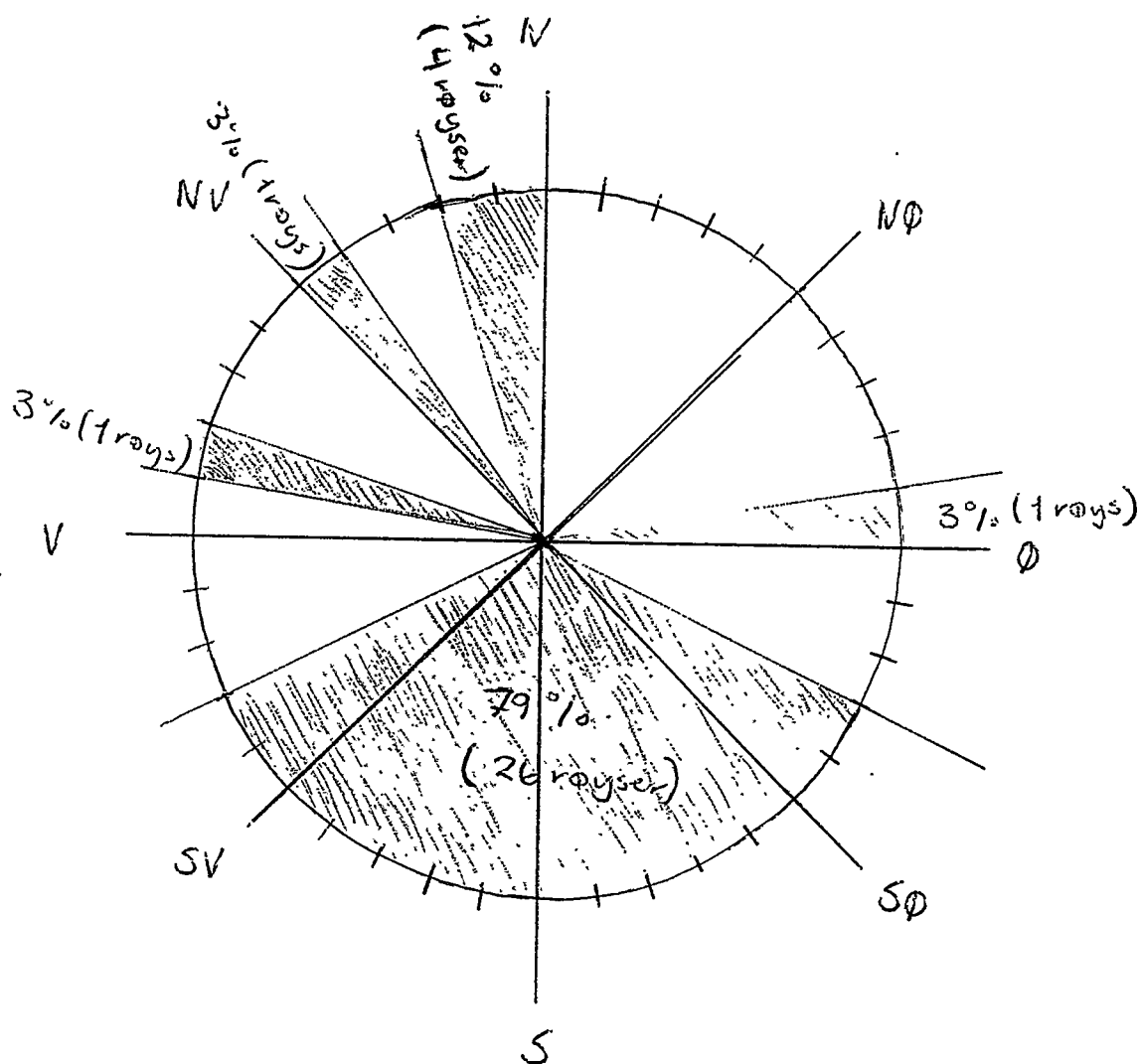

Fig. 9. Røysenes fallretning i hellende terrenng.

Røysenes form (punkt I - II : 1 - 6) (Kart 4)

Ut fra formen kan røysene deles i 6 hovedgrupper:

- I. 40 av røysene er RUNDE, REGELMESSIGE, HVELVETE
- II. 20 av røysene er RUNDE, REGELMESSIGE, FLATE
- III. 45 av røysene er RUNDE, UREGELMESSIGE, FLATE elåer
RUNDE, UREGELMESSIGE (heretter kalt
RUF/RU-røyser)
- IV. 35 av røysene er FLATE, UREGELMESSIGE eller
UREGELMESSIGE BÅDE I FORM OG PROFIL
(heretter kalt F/U/U-røyser)
- V. 12 av røysene er AVLANGE
- VI. 10 av røysene ble ikke gruppert

De runde, regelmessige hvelvete røysene finnes på nordsiden av bygdeveien langs hele strekningen (Ø-V regnet), mer eller mindre konsentrert.

I område A lengst vest dominerer de. I område B ligger de mere spredt, og i område C finnes en gruppe av disse røysene innenfor et relativt begrenset område, fra $y = 1120 - 1240$ og fra 20 til 80 m nord for bygdeveien. De finnes altså ikke i den nordlige delen av dette området.

De runde regelmessige flate røysene finnes med 1 unntak (i område B) bare i område C lengst øst .

På sørsida av veien fins 6 runde regelmessige hvelvete røyser men ingen runde regelmessige flate.

De fleste RUF/RU-røysene gjenfinnes i område C, og de utgjør den største røysgruppa innenfor denne delen av området. I de øvrige 3 delområdene er det registrert 5 - 6 RUF/RU-røysler, mot hele 28 i område C.

De fleste FU/U-røysler ligger i områdene B og C (9 resp. 17 røysler) men bare 4 - 5 i områdene A og D.

1 - 2 AVLANGE røysler er registrert i områdene A, B og D, mens det innenfor område C finnes 8 av disse røysene.

X X X

Røysene innenfor det registrerte området fordeler seg på 3 større og 2 mindre grupper ut fra formen. Spredningen og dominansen av disse gruppene er noe forskjellig innenfor de 4 delområdene.

Område A domineres av runde hvelvete røysler, område B av RUF/RU- og FU/U-røysler. Den største enkeltgruppa i område C utgjør RUF/RU-røysene, men her er en overvekt av regelmessige røysler når vi ser de hvelvete og de flate under ett. I område D på S-siden av veien dominerer de mere "ruskete" røysene RUF/RU- og FU/U- i forhold til de regelmessige (hvelvete).

Nedenfor gjengis fordelingen av de forskjellige røysgruppene i de 4 delområdene (Se også kart ⁴).

Røysgruppe	Omr. A	Omr. B	Omr. C	Omr. D	Sum
Runde regelm. hvelvete	11	7	16	6	40
Runde regelm. flate	-	1	19	-	20
RUF/RU-røyser	5	6	28	6	45
FU/U-røyser	4	9	17	5	35
Avlange røyser	1	1	8	2	12
Ikke grupperte røyser	3	-	4	3	10
Sum	24	24	92	22	162

Fig. 10

Røysenes størrelse (punkt VI : 15) (Kart 5)

De minste røysene som er registrert er ca. 2 m, den største ca. 19 m i tverrmål.

Av tabellen nedenfor og av kartet ser vi at de minste røysene (tverrmål 2 - 3,5 m) er ganske godt representert i alle de tre delområdene nord for bygdeveien (omr. A - C), mens de helt mangler på S-siden (område D). Det samme kan sies om røysene med tverrmål 3,5 - 5 m: Bare 2 av disse gjenfinnes sør for bygdeveien.

Røyser med tverrmål 5 - 7,5 m finnes hovedsakelig i områdene C og D, bare 4 røyser med dette tverrmålet er registrert i områdene A og B.

Store røyser (tverrmål \geq 10 m) finnes i et mindre antall i alle delområdene, men bare 1 ligger i område A og hele 7 i område D.

Av kartet ser vi at de små røysene har en tendens til å gruppere seg sammen, mens de største røysene ligger temmelig jevnt spredt over det kartlagte området.

Nedenfor følger en tabell som dels viser røysenes størrelse i hvert delområde (a), dels som viser røysenes størrelse i hver av de fire røysgruppene (Runde hvelvete, Runde flate, RUF/RU- og FU/U-røyser (b - e).

A, Alle røyser:

Tverrmål:							
Område:	0-3,5m	3,5-5m	5-7,5m	7,5-10m	\geq 10m	?	Sum
Område A	10	10	2	-	1	1	24
Område B	9	7	2	-	5	1	24
Område C	27	26	19	4	4	12	92
Område D	-	2	11	-	7	2	22
Sum	46	45	34	4	17	16	162

Fig 11 A.

B Runde hvelvete røyser:

Tverrmål:						
Område:	0-3,5m	3,5-5m	5-7,5m	7,5-10m	\geq 10m	Sum
Område A	-	8	2	-	1	11
Område B	-	1	1	-	5	7
Område C	2	5	5	1	3	16
Område D	-	-	2	-	4	6
Sum	2	14	10	1	13	40

C Runde flate røyser:

Tverrmål:						
Område:	0-3,5m	3,5-5m	5-7,5m	7,5-10m	\geq 10m	Sum
Område A	-	-	-	-	-	-
Område B	-	1	-	-	-	1
Område C	2	11	6	-	-	19
Område D	-	-	-	-	-	-
Sum	2	12	6	-	-	20

D RUF/RU-røyser:

Tverrmål:						
Område:	0-3,5m	3,5-5m	5-7,5m	7,5-10m	\geq 10m	Sum
Område A	4	1	-	-	-	5
Område B	3	3	-	-	-	6
Område C	10	8	7	2	1	28
Område D	-	-	6	-	-	6
Sum	17	12	13	2	1	45

E FU/U-røyser:

Tverrmål:						
Område:	0-3,5m	3,5-5m	5-7,5m	7,5-10m	\geq 10m	Sum
Område A	3	1	-	-	-	4
Område B	6	2	1	-	-	9
Område C	13	2	1	1	-	17
Område D	-	2	3	-	-	5
Sum	22	7	5	1	-	35

Fig. 11 B-E

P

Av tabellen ser vi at de runde regelmessige røysene (tabell b og c) skiller seg fra de mere uregelmessige røysene (tabell d og e).

Et fåtall av de runde regelmessige er mindre enn 3,5 m i tverrmål, mens et fåtall av de mere uregelmessige er større enn 5 m i tverrmål.

Det er altså en viss sammenheng mellom størrelse og form.

Sikre ikke-gravrøyser.

Før vi går videre med røys-analysen, skal vi renske ut de røys-ene som vi er sikre på ikke er gravrøyser:

1. Røyser som vitner om moderne dyrkning
2. Grustakrøyser
3. Røyser på brink (vitner om dyrkning)
4. Røyser som kan være naturfenomen (stein dratt opp av jorda av større trerøtter f.eks.)

Deretter skal vi se hvilke røyser som har ujevn overflate og/eller er bygd helt eller delvis av stor stein. Uansett form vil disse opplysningene trekke ned tolkningen av en røys som gravrøys.

Tilslutt skal vi se på utbredelsen av urørte regelmessige røyser som det ikke er heftet opplysninger til som kan dra tolkningen av "sannsynlig gravrøys" i tvil. Disse sammen med de identifiserte røysene til Nicolaysen som har gravgods, vil danne grunnlaget for vurderingen av grensene for gravfeltet.

Det meste av det kartlagte området ligger i skogsmark. For hundre å hundre år siden (jfr. Nicolaysens beskr. av området) så det annerledes ut, med havnegang og treløs utmark på begge sider av gårdens tømmerkog. Dyrkningsspor innenfor i hvert fall den permanente skogen (område C og B) er sannsynligvis av så gammel dato at de har krav på bevaring i like høy grad som de forhistoriske gravminnene. Det er ingen usannsynlighet for at de kan være samtidige med gravene i området.

1. Følgende røyser eller steinsamlinger er tolket som minner av nyere rydning:

I område A: Nr. 240 (steintipp)

Nr. 241 (liten røys ved nr. 240)

Nr. 293 (FU/U-røys ved nr. 240)

I område B: Nr. 290 (steintipp ved bygdeveien)

I område C: Nr. 110 (FU/U-røys lengst NØ i området)

Nr. 282 (Avlang uregelmessig steinsamling
lengst N i området)

Samtlige av disse ligger i utkanten av området, og vi har ikke registrert nyere dyrkning innenfor registreringsområdet.

2. Følgende røyser er tolket som grustakrøyser:

I område D lengst V: Nr. 271 (FU/U-røys)

Nr. 272 (RUF/RU-røys)

Nr. 273 (FU/U-røys)

3. Følgende røyser ligger på brink:

I område C: Nr. 282 (nyere rydning)

Nr. 158 (RUF/RU-røys på brink 160)

Nr. 176 (Avlang) på brink 177)

I område B: Nr. 196 - 199 (FU/U-røyser på samme brink)

Nr. 200 (Avlang) på brink mot dødisgrop (?)

Nr. 204 (FU/U-røys

Nr. 205 (Avlang røys)

Nr. 212 (RUF/RU-røys)

Nr. 287 (FU/U-røys)

} på samme brink

5. Følgende røyser kan være naturformasjoner:

Område C: Nr. 121 (FU/U-røys)

Nr. 127 (RF-røys)

Nr. 132 (FU/U-røys)

Nr. 166 (FU/U-røys)

Nr. 188 (RUF/RU-røys)

Område B: Nr. 208 (RUF/RU-røys)

Bare en av disse totalt 26 sikre ikke-gravrøysene er regelmessig, de aller fleste er enten RUF/RU- eller FU/U-røys. Røysene er oftest oftest små. De 4 større objektene er alle minner om nyere rydning.

Usikre gravrøys

1. Følgende røyser er usikre som gravrøys. pga byggemåten (bygd helt eller delvis av stor stein):

I område C: Nr. 113 (RUF/RU-røys)

Nr. 110 (FU/U-røys) se "nyere rydning"

Nr. 115 (Avlang)

Nr. 144 (Avlang)

I område B: Nr. 212 (RUF/RU-røys) se "brinkrøys"

I område A: Nr. 220 (RH-røys)

Nr. 221 (RUF/RU-røys)

Nr. 222 (RUF/RU-røys)

Nr. 227 (RUF/RU-røys)

Nr. 219 (FU/U-røys)

I område D: Nr. 258 (RUF/RU-røys)

Nr. 249 (FU/U-røys)

Nr. 250 (FU/U-røys)

Nr. 256 (FU/U-røys)

Av de 14 røysene er det 2 som allerede er sjaltet ut som ~~ø~~ ikke-gravrøys (nr. 110 og nr. 212), De fleste av de andre røysene er mer eller mindre uregelmessige av form. Bare en rund hvelvet regelmessig røys er bygd ~~æx~~ helt eller delvis av stpr stein. (nr. 220 De fleste av disse røysene har et tverrmål mellom 3,5 og 7,5 m. De fire FU/U-røysene utover nr. 110 bør anses som "Ikke sannsynlige gravrøyser": Nr. 219, 249, 250, 256 pga byggemåte.

2. Følgende røys er usikre som gravrøys pga ujevn overflate: Bare 1 røys har fått ujevn overflate pga skade - nemlig nr. 213 i område B. De øvrige røysene med ujevn overflate har da ingen tegn som tyder på at overflaten ~~æx~~ sekundært er rotet til.

I område C: Nr. 172 (RH-røys)

Nr. 187 (RUF/RU-røys)

Nr. 125 (FU/U-røys)

Nr. 126 (FU/U-røys)

Nr. 132 (FU/U-røys)

Nr. 136 (FU/U-røys)

Nr. 186 (FU/U-røys)

Nr. 115 (Avlang) se også "byggemåte"

Nr. 137 (Avlang)

I område B: Nr. 207 (RUF/RU-røys)

Nr. 213 (FU/U-røys) - skadd

I område A: Nr. 220 (RH-røys) se også "byggemåte"

Nr. 233 (RH-røys)

Nr. 234 (RH-røys)

Nr. 237 (RH-røys)

Område A forts.: Nr. 238 (RH-røys)

Nr. 221 (RUF/RU-røys) se også "byggemåte"

Nr. 222 (RUF/RU-røys) se også "byggemåte"

Nr. 219 (FU/U-røys) se også "byggemåte"

Nr. 228 (FU/U-røys)

Nr. 291 (FU/U-røys)

Nr. 292 (FU/U-røys)

Nr. 215 (Avlang)

I område D: Nr. Nr. 257 (RUF/RU-røys)

Nr. 259 (RUF/RU-røys)

Nr. 256 (FU/U-røys) se også "byggemåte"

De runde hvelvete røysene som har ujevn overflate blir noe usikre som gravrøys. Har de i tillegg blitt helt eller delvis bygd av stor stein, blir de usikre gravrøys. Vi har en slik røys: Nr. 220.

RUF/RU-røysene blir usikre gravrøys med ujevn overflate, og sannsynligvis ikke gravrøys med både ujevn overflate og ujevn steinstørrrelse/stor steinstørrrelse: Nr. 221 og nr. 222.

FU/U-røysene er i utgangspunktet sannsynlige rydningsrøys, og de blir enda mer sannsynlige med ujevn overflate.

Sikre gravrøyser

1. Røyser undersøkt av Nicolaysen i 1879

Innenfor vårt registreringsområde undersøkte Nicolaysen 25 røyser som han nummererte og noterte beliggenheten av. De fleste av disse røysene ble identifisert og kartlagt av I. Martens (1956). De fleste av disse røysene er gjenfunnet ved vår registrering.

I tillegg til de 25 godt dokumenterte røysene, undersøkte Nicolaysen 18 mindre røyser. Disse inneholdt ingen oldsaker, og knapt kull, og han tolket dem som åkerrøyser (rydningsrøyser). De fleste av disse 18 røysene gjenfinnes sannsynligvis i NØ del av område C.

Under beskrivelsen av de godt dokumenterte røysene nevner han ved et par at de har vært plyndret tidligere. Dette stemmer med våre iakttakelser. Det er en god del flere røyser som er undersøkt enn de Nicolaysen regner på opp blant sine.

Blant de nummererte røysene inneholdt følgende oldsaker eller brente bein som ~~gir~~ gir røysene en datering til jernalder:

Oldsaker fra merovingertid (550-800 e.Kr.)	Nr. 61 (nr. 239)
	Nr. 69 (nr. 246)
Oldsaker fra vikingtid (800-1000 e.Kr.)	Nr. 51 (nr. 148)
	Nr. 52 —
	Nr. 66 —
Oldsaker fra yngre jernalder (550-1000 e.Kr.)	Nr. 54 (nr. 150)
	Nr. 56 (nr. 149)
	Nr. 57 (nr. 153)
	Nr. 68 (nr. 264)
Oldsaker fra jernalder (Kr.f. - 1000 e.Kr.)	Nr. 75 (nr. 229)

2. Beliggenheten av de daterbare røysene (kart nr. 6)

Merovingertid:

De to røysene fra merovingertid ligger dels lengst Ø i område C (vår nr. 239), dels lengst V i område D på sydsiden av bygdeveien (nr. 246).

Vikingtid:

De tre vikingtidsrøysene viser samme utbredelse; den ene er identisk med vår røys nr. 148 i østre del av område C. Her lå forøvrig også den andre røysa fra vikingtid (Nicolaysens nr. 52 som er blitt helt borte. Den tredje vikingtidsrøysa (Nic. nr. 66) lå noe V for midten av det undersøkte området, nemlig i østkant av område B, side om side med røys 195. Nr. 66 er også helt borte.

Yngre jernalder:

Røysene med funn fra yngre ~~jernalder~~ jernalder er lokalisert omtrent på samme måte som de ovenfor nevnte, nemlig lengst Ø i nr. 150, 149, 153) området (nr. 54, 56, 57) samt i område D (nr. 264)

Jernalder:

Jernalderrøysene har omtrent samme spredning som de ovenfor nevnte.

I tillegg til disse røysene som vi vet er graver fra jernalderen, er det en gruppe røyser som både etter sin form, størrelse og særlig beliggenhet umiddelbart bør regnes som sikre gravrøyser. De ligger alle i område B, og de fleste av dem er plyndret eller forsøkt plyndret. Det er røysene 190, 191, 193, 210, 213 og 214 (se kart 2).

Nr. 210 ligger på samme rekke som tre gravrøyser i område D.

Innhold som indikerer en enkel gravskikk fra jernalder:

Kull og brente bein: Nr. 58 (nr 155)
 Nr. 60 (nr 152)
 Nr. 65 (nr 195)
 Nr. 67 (nr 263)
 Brente bein: Nr. 53 —

Nr. 63 som inneholder kull og et lite stk. av et skiferbryne hører sannsynligvis også til denne gruppen.

I de resterende 8 røysene faht Nicolaysen ingenting av arkeologisk interesse. 2 av dem var tidligere plyndret (nr. 62 og nr. 64) (våre nr. — og 284). Disse kan altså ha inneholdt graver. Om 2 av de resterende sier Nicolaysen at de er mulige rydningsrøyser: nr. 55, 59, 70, 72, 73, 74 (våre nr.: 151, 154, 262, 252, 255, 268)

Røysene 213 og 214 ligger oppe på en høyderygg lengst N på Ø-siden av "Kjærlighetsstien". De øvrige tre ligger N for de to gravene (nr. 195 og den forsvunne nr. 66) i område B.

Disse 6 røysene er skråskravert på kart nr. 5)

Spredningen av de 22 sikre gravrøysene viser at hele moreneryggen V for By gård har blitt benyttet ved anleggelse av gravminner. I eldre jernalder ble gravene lagt samlet på det sentrale gravfeltet nord og øst for gården, i yngre jernalder ble dels gravfeltet fortsatt benyttet, og dels ble gravminnene lagt mere spredt utover et større område (jfr. også kart nr. 1)

Hva så med de resterende røysene på moreneryggen ?

Grav - rydning ut fra form-kriterier (Kart nr. 6)

Vi har nå angrepet røysmaterialet fra to ytterkanter: Dels fjernet alle sikre ikke-gravrøyser, & dels fått fram en oversikt over de helt sikre grafvrøysene.

De fire røysgruppene som vi fant fram til ved element-~~xxxxxxx~~ kombinasjonen form - profil representerer følgende:~~xø~~

Gruppe I og II, de regelmessige hjvelvete eller flate røysene er temmelig sikre gravrøyser.

Gruppe III, de runde uregelmessige flate/runde uregelmessige (RUF/RU-røysene) er usikre gravrøyser/mulige rydningsrøyser

Gruppe IV, de flate uregelmessige eller helt uregelmessige (FU/ (FU/U-røysene) er temmelig sikkert rydningsrøyser så langt de ikke kan ha oppstått naturlig (Dette vet vi foreløpig for lite om når det gjelder By-området).

I det følgende skal vi dele røysene innenfor disse 4 hovedgruppene i 5 undergrupper:

- a. Sikre ikke-gravrøyser
- b. Sikre gravrøyser
- c. Rene typerøyser
- d. Røyser ~~xxx~~ med elementer som gjør at de sannsynligvis er rydningsrøyser (1) bygd helt el. delvis av stor stein eller (2) med ujevn overflate.
- e. Røyser som har mistet sin opprinnelige form enten ved skade eller utgravning.

Undergruppe C omfatter altså de røysene som ikke har noen anmerkninger utover grupperings-elementene.

Gruppe I Runde regelmessige hvelvete royer

a		b	c	d
Sikre	grav	Sikre	Uerte	Andre
ikele	-royer	gravroyer		
Nydyning	Ingen	239°	C 102°	C 133
Grustak	Ingen	246°	141°	164
Brink	Ingen	153°	162°	171
Natur	Ingen	229°	173°	280
d Elementer som peker i retning av dydning : * * * 2201° * * 172° * x 233° * * 234° * * 237° * * 238°		195°	174°	284
		147°	175°	A 226
		190°	182°	235
		191°	B 209°	D 244
		193°	A 216°	247
		210°	230°	262
		214°	232°	
			D 245°	
			269°	
		Antall	6	11

FIG. 12A

* = bygd helt el. delvis av stor stein
 * * = ujevn overflate
 * * * = både * o) * *

Gruppe II

Runde regelm. flate royer

a Sikere ikke-grau-royer	b Sikere grauroyer	c Urorte	d Andre
Natur 127	Ingen	C 101° 105° 118° 129° 146° 156° 178° 180° 277° 279° 283° B 211°	C 106 109 111 116 117 163 281
Antall 1	—	12	7

FIG 12B

Gruppe III RUF/RU-væjser

a Sikre ikke-gravvæjser	b Sikre gravvæjser	c Urørte	e Andre
Nyrydning: Ingen Grusstak: 272 Brink: 158 * 212 Natur 188 208	149 152	C 114° 122° 123° 128° 143° 157° 159° 167° 181° 183° 189° 278° B 201° 203° 206° A 223° 225° D 251° 276°	C 108 112 119 120 135 151 154 169 170 184
d Elementer som peger i retning af rydning: * 113° *** 221° *** 222° * 227° * 258 ** 187° ** 207° * * 257° * * 259°			
14	2	19	10

FIG. 12c

Gruppe IV: FU/U-røysen

a Sikre ikke-gravrøysen	b Sikre gravrøysen	c Urokte	e Andre
Nyrydning: 293 * 110 Grustak: 271 273 Brink: 196 197 198 199 204 ← 287 Natur ** 132 166	148° 213	C 103° 121° 134° 138° 139° 140° 185° B 202° 205	C 104 168
d Elementer som peker i retning av rydning: *** 219° * 249° * 250° *** 256° ** 125° *x 126° *x 136° *x 186° *x 228° *x 291° *x 292°			
23	2	9	2

FIG. 12D

Gruppe V Avlange roysen

a Silene ikke-gravroyser	b Silene gravroyser	c Urorte	d Andre
Nymydning: 282 Grustak Ingen Brink: 176 200 Natur Ingen	Ingen	C 107V 145V 179V D 270V	C 130 142 D 255
* Elementer som peker i retning av mydning: *** 115V * 144V ** 137V ** 215			
7	-	4	3

FIG 12 E

Gruppe VI ikke def. form (?)

a Silene ikke-gravroyser	b Silene gravroyser	c Urorte	d Andre
Nymydning: 240 241 290	150V 264V 155V 263V	A 242V 243V	D 268
3	4	2	1

FIG. 12 F

GRUPPE	○ a Sikre ikke-gravroyser	b Sikre gravroyser	c Uroble royser	d Royser med element * - **	○ Øvrige royser	Σ
I Runde regelm. hvelvede royser	—	11 ●	13 ●	6 ○	10	40
I Runde regelm. flate royser	1	—	12 ●	— ○	7	20
II RUF/RU-royser	5	2 ●	19 ●	9 ○	10	45
IV FU/U-royser	13	2 ●	9 ●	11 ○	2	37
V Axlange royser	3	—	4 ●	4 ○	3	14
VI Uformelige royser	3	4 ●	2 ●	— ○	1	10
	25	19	59	30	33 *	166 166
* Av disse er 24 utgravd, av Nicolaysen eller andre ○						

* Av disse er 24 utgravd, av Nicolaysen eller andre ○

FIG 13

Undergruppe d vil for de regelmessige røysene si en degradering fra ganske sikker gravrøys til usikker gravrøys/sannsynlig rydningsrøys, og disse røysene vil altså havne på RUF/RU-nivå.

For de uregelmessige røysene vil undergruppe d innebære en forsterkning av en allerede uttalt formening om at røysene sannsynligvis ikke er gravrøys.

Nedenfor følger tabeller som viser hvilke røys er som ble skilt ut etter pkt. a - e under hver gruppe (fig. 12 a - d), samt et skjema (fig. 13) som viser den tallmessige fordelingen innenfor hver hovedgruppe.

Tabellen danner grunnlaget for ~~xxx~~ kart nr. 6.

xxx

Foruten de 19 sikre gravrøysene ~~xxx~~ (gruppe I - VI b) er det ytterligere 25 røys som ut fra sin form bør være graver (gruppe I-II c), 34 røys er sannsynlige rydningsrøys (gruppe I d samt III c og d), samt 24 røys er temmelig ~~sikre~~ sikre rydningsrøys (gruppe IV c og d samt gruppe V d).

Gruppe I d omfatter de røysene hvor usikkerheten om skillett grav - rydning er størst, denne gruppen vil bli markert særskilt på kartet. nr. 7.

Utbredelsen av gravrøysene (gruppe I-II c) (kart nr. 6)

I område C framtrer 3 grupper av gravrøys foruten den lille gruppen lengst ø som er undersøkt av Nicolaysen:

1. Blant de utgravde røysene på høyderyggen i den nordøstlige delen av området ligger 4 regelmessige urørte røys. De illustrerer sannsynligvis hvorfor Nicolaysen undersøkte så vidt mange røys her oppe selv om de var tomme: De har sett ut som

gravrøyser. Og jeg er tilbøyelig til fortsatt å ville betrakte denne gruppen røyser som potensielle røyser.

2. Sør for gruppe 1 ligger 8 regelmessige røyser. De fleste av disse ligger på toppen av en lavere høyderygg i forhold til gruppe 1.

3. Lengst vest i ~~områ~~ område C ligger 4 røyser samlet. Disse bør også anses å være gravrøyser.

I område B er det 2 mindre røyser som ligger i nærheten av den store undersøkte røysa i krysset bygdeveien/Kjærlighetsstien.

I område A ligg~~er~~ en rund hvelvet røys i østkant av området, relativt isolert fra de øvrige røysene ~~ø~~ i området.

Ø Rett ved den sikre store gravrøysa lengst V i omr. A , ligger 2 små runde ~~ø~~ hvelvete røyser. Både disse 2 røysene og 1 rund hvelvet rett over veien i område D kan tolkes på to måter:

Etter formen bør de være gravrøyser, etter beliggenheten kan de også være rydningsrøyser. De ligger nemlig på rekke med andre røyser som sannsyn~~ligvis~~ligvis bør tolkes som rydningsrøyser. På tross av formen vil jeg her sette "mulig rydningsrøys" på samtlige av disse tre.

(Den ene av disse røysrekkene ligger orientert omtrent N-S. Den sydligste røysa i rekka ligger i område D, mens de resterende røysene ligger i område A på den andre siden av veien. Uansett om røysrekka (mot formodning) skulle være ei gravrekke eller ei rekke med rydningsrøyser : den er i alle fall eldre enn bygdeveien - og hvor gammel er den ?

Utbrædelsen av de sannsynlige og rydningsrøysene (gruppe I d samt III c - d).

Disse røysene gjør seg sterkest gjeldende i område A og D. I omr. C og B ligger de oftest på rekke med røyser som er temmelig sikre rydningsrøysere.

Nesten halvparten av røysene i område A til hører kategorien sannsynlige rydningsrøysere. De danner tre parallelle rekke med hovedretning N-S, den østligste ganske rett, de to neste med bueform mot hhv NØ og NV. Røysene i den østligstexx rekken er skilt ut som en egen gruppe (muløge gravrøysere). Se ovenfor.

I område D ligger 4 sannsynlige rydningsrøysere. I motsetning til i de øvrige områdene ligger de her mere spredt.

Utbredelsen av de sikre rydningsrøysene (gruppe IV c - d samt V d).

De sikre rydningsrøysene danner ofte rekke på 3 - 6 røysere, og ofte med sannsynlige rydningsrøysere innimellom, i alle de tre områdene N for bygdeveien. I område C hovedsakelig i nordre del, i område B nord for og parallelt med brinken, og i område A i den nordvestligste rekken med røysere.

Den besynderlig gjennomgående rekke-dannelsen av sikre og mindre sikre rydningsrøysere, drar i retning av å ^{se} ~~skje~~ de mindre sikre i disse rekkene også som sikre.

x x x

Konklusjon på røys-analysen er:

Av 5 hovedgrupper ~~xxxxx~~ å 2 undergrupper står vi nå igjen med ~~to~~ ^{tre} hovedgrupper av røysere:

1. De sikre og de sannsynlige gravrøysene
2. De muløge gravrøysene
3. De meget sannsynlige rydningsrøysene.

I tillegg har vi en liten gruppe røyser som vi ikke helt ka klarer
~~å putte inn i en av disse to~~ å puttem inn i en av disse to
gruppene, nemlig de omtalte røysene under

(nr. 7)

og vi kan nå presentere et kart som viser:

1. Utgravde gravrøyser ~~og~~ som har gitt funn og intakte gravrøyser
2. Mulgie gravrøyser
3. Rydningsrøyser og dyrkingsspor som fossile rester av et tøndligere, nå nesten utvasket jordbruk.

Dyrkniggspor og jordprofiler.

Kart 7 viser hvor vi grov prøvestikk for jordprofiler.

Det var forholdsvis mye stein i alle profiler. Bare 3-4 profiler viste et tydelig podsoll-sjikt, på tross av at det vokser granskog i hovedparten av området. Muligens kan steinmengden ha gjort det vanskelig å se podsoll-sjiktet, eller også har utvaskingen ikke satt så tydelige spor. I alle fall fant vi i de fleste profiler humusutfelling et godt stykke ned i mineraljorda.

4 profiler viste minimalt med matjord under torva:

Det var de to profilene på N- og S-sida av rydningsrøysene på S-sida av den store flyttblokka i område C (J 4 og J 5), profilen mellom de 4 sannsynlige gravrøysene lengst V i område C og den østligste gravrøysa i område B (J 7), samt i nordre del av område D, mellom to røyser (J 14). ~~Øst~~

Resultatet ved rydningsrøysene på S-sida av den store flyttblokka i område C er noe forbausende. En fortsatt kartlegging med tette profilserier er nok nødvendig for å forstå jordsmonnet på moreneryggen.

2 profiler viste mer enn 15 cm matjord under torva.

Det er J 9 rett i overkant og N for brinken i område B, og i J 15 i søndre delen av område D.

Særlig J 9 er spennende. ~~Føkkkkk~~ Steinene i matjordlaget var påfallende små, og i tillegg var laget både kullførende og inneholdt ildskjørnet stein. Vi har altså et klart indisium på en ~~ø~~ eller annen form for åkerdyrkning på N-sida av brinken.

Den ildskjørnete steinen bør ha kommet i jorda under dyrkingen, ved gjødsling eller ved utpløying av en boplass ?

Ildskjøernet stein er forøvrig funnet i veidekket i "Kjærlighetsstien" rett vestenfor og i en liten røys i vestre del av område A (objekt nr. 288 og nr. 293).

Profil J 15 understøtter Kveseths avmerking av "spor av gammel dyrkning" på kartet over By-Engelaug-området.

(

Avslutning.

Hva har vi vunnet for ny kunnskap om området By i forhistorisk tid ?

Hvis vi sammenlikner vårt endelige kart med Irmelin Martens, så ser vi at det for det meste er antallet røyser som er forskjellig. Begge kart viser den samme utbredelse av gravrøyser, med visse unntak. (Vi vet nå ved hjelp av røys-analysen hvilke kriterier I. Martens har satt for skillet mellom grav- og rydningsrøys).

Men i tillegg har vi funnet de svake sporene av et jordbruk som har vært drevet på et jordsmonn som i senere tider ikke har vært ansett som produktivt og som derfor har blitt liggende i fred. Vi vet fra andre deler av både Norge og det øvrige Norden at slikt jordsmonn ble benyttet i eldre jernalder.

Med det rike gravmaterialet - både på sentralfeltet og spredt omkring - har vi store muligheter til - med fortsatte praktiske og teoretiske analyse-metoder - å fravriste By-Engelaug-området dets bosetningshistoriske utvikling gjennom jernalderen og fram til idag.

VEDLEGG TIL RAPPORT OM RØYSFELTET

PÅ

BY (220/1), LØTEN KOMMUNE, HEDMARK

1982 - 1983

①

1982	OBJEKT-NUMMER	ROYA	RUND	AVLANG	LENGDE-RETNING	UREGELM.	FLAT	HVELVET	UREGELM.	URRØTT	UTGRAVD	SKADD	FLATT	HELLING	BRINK	FALLRET-NING (NOT)	HELLINGS-VINKEL	TVERR-MÅL	HØYDE	
	101	*	X				X			X			X					4x4	0,2	
	102	*	X					X		X			X					3x3	0,5	
	103	*				X			X	X			X					3x3	0,5	"Halv roys" lagt opp på S-sida av steinblokk
	104	*				X	X				X		X					4,5x4,5	0,5	
	105	*	X				X			X			X					3,5x3,5	0,3	
	106	*	X				X				X		X					4,5x4,5	0,5	
	107	*		X			X			X			X					6x3,5	0,4	
	108	*	X				X				X		X					5x5	0,3	
	109	*	X				X				X		X					6,5x6,5	0,2	
	110	*				X			X	X			X					7,5x7,5	0,7	lagt opp rundt fjellblokk - Består av stor rydningstein. Roysa virker nyere
	111	*	X				X				X		X					4,5x4,5	0,2	Roysa ligger 2m S for traktorvei
	112	*	X			X	X				X		X					4,5x4,5	0,3	
	113	*	X			X	X			X			X				4°	4x4	0,5	Ikke sikker. Nøstun? Stein opp til 0,75 m i brennmal i Ø-10ant.

OBJEKT-NUMMER	ROYS	AVLANG				FLAT			HVELVET			UREGELM.			UTSLAVD			HJELING					HJELINGS-VINKEL	TERR-MAL	HOYDE
		RUND	AVLANG	LENDE-RETNING	UREGELM.	FLAT	HVELVET	UREGELM.	UTSLAVD	SKADD	FLATT	HJELING	BRINK	FALLRETNING (MOT)	HJELINGS-VINKEL	FLATT	HJELING	BRINK	FALLRETNING (MOT)	HJELINGS-VINKEL					
114	*	X			X	X		X	X	X				X								3x3	0,3	Målepkt 0,75 m 390° N for sentrum	
115	*		X	749 010 - 2749 VSV		X		X	X	X				X								7x2,5	0,3	1,5 m 374° NNW for 114. Målepkt i sentrum. Bygd av større stein. Ujevn overflate	
16	*	X				X				X		1529 50	6°	X								4,5x4,5	0,3	Stor steinblokk 1 m 260° SV fra sender	
17	*	X				X				X		1429 50	4°	X								5x5	0,3	Målepkt 3 m 172° S for sender	
18	*	X				X				X												4x4	0,3		
19	*	X				X				X												6x6	0,3-0,5		
20	*	X				X				X												10x10	0,5		
21	*									X		1989 5	4°	X								2x2 m	0,1	Mulig naturdannehe	
22	*	X				X				X		2219 55V	4°	X								3x3 m	0,4		
23	*	X				X				X												3x3	0,2	Målepkt 1,5 m 196° S for sender	
24	-		X	173 550 - 3735 NNW	X					X												11x9,5		Stor kullmide, meget dyp med lave voller.	
25	*					X				X												3x3	0,3	Ujevn overflate. Uregelm. trekant?	
26	*					X				X												3,5x3,5	0,2	Ujevn overflate	

1982	OBJEKT NUMMER	ROYS	RUND	AVLANG	LENGDE- RETNING	UREGELM.	FLAT	HVELVET	UREGELM.	URØPT	UTGRAND	SKADD	FLATT	HELLING	BRINK	FALLRET- NING(MOT)	HELLINGS- VINKEL	TVERR- MÅL	HØYDE	
127	*	*	X			X	X			X	X	X	X					3,5x3,5	0,1	Kan sanns. være rotvekt
128	*	*	X			X	X			X			X					3x3	-	ligger på høyderys
129	*	*	X			X	X			X			X			3829 NMU	-	3,5x3,5	-	
130	*	*	X	X	11630- 3160V			X			X	X	X			3789 NMU	-	9x3,5	-	Lang midten av roypa en jordyp- ning Målepunkt 3129V for midten
131	-	-											X			1799 550		5,5x2,5 5,5x2,5	2 2	Stor flyttblokk på toppen av høyderys.
132	*	*				X	X			X			X					3x3	0,5	Ujevn overflate. Mulig natur
133	*	*	X			X		X			X	X	X					4,5x4,5	0,6	Skadd av rotvekt i SØ. ligger på høyderys
134	*	*				X	X			X			X			3539 NV	8	3x3	0,2	
135	*	*	X			X	X				X	X	X					3,5x3,5	0,4	Sitadd av traktorvei i N-kant
136	*	*				X	X			X			X					2,5x2,5	0,2	Ujevn overflate
137	*	*	X	X	1609 NØ 2609 SV		X			X			X			3149 V		7x3	0,2	Ujevn overflate. ligger på kanten av høyderys
138	*	*				X	X			X			X					2,5x2,5	0,2	ligger på høyderys

1982	OBJEKT-NUMMER	ROYA	RUND	AVLANG	LENDE-RETNING	UREGELM.	FLAT	HVELVET	UREGELM.	URORT	UTGRAVD	SKADD	FLATT	HELLING	BRINK	FALL RETNING (ROT)	HELLINGS-VINKEL	TVERR-MAL	HOYDE	
139	*	*				X	X			X			X					2,5 x 2,5	0,11	ligge på høyderugg
140	*	*				X	X			X			X					2,5 x 2,5	0,1	ligge på høyderugg, mot kanten som her er har 30 hellingvinkel
141	*	*	X					X		X			X					3 x 3	0,15	Målepunkt 2 m 889 V for senet
142	*	*		X	100 ³⁰ - 300 ⁹⁰			X			X	X		X		210 ⁵	6°	6,5 x 4,5	0,13	Utgravd av Nicolaysen eller bare traktor spor ters over roya for S
143	*	*	X			X	X			X			X			190 ⁵	4°	3,5 x 3,5	0,12	Svakt søkk i midtten
144	*	*		X	150 ⁹⁰ NB - 250 ³⁵ V	X			X	X			X			170 ⁵ 53 ⁰	7°	5 x 2	0,5	Større stein i N-kant
145	*	*		X	229 NND - 222 ³⁵ V		X			X			X			190 ⁵ 5-	5°	5 x 3	0,4	
146	*	*	X			X	X			X			X			204 ⁵ 5	4°	4 x 4	0,2	
147	*	*	X			X		X			X		X					14 x 14	1,5	Utgravd av Nicolaysen (nr. ...) På-lygt akerstein
148	*	*	X				X				X		X					5 x 5	0,2	Utgravd av Nicolaysen (nr. ...)
149	*	*	X			X		X			X		X					6 x 6	0,15	Utgravd av Nicolaysen (nr. ...) Bygd omkring stor stein (blodd) i senet
150	*	*	X			X					X		X					7 x 7	0,15	Utgravd av Nicolaysen (nr. ...)

1982	OBJEKT-NUMBR	ROYS	URREGELM.				URREGELM.			FLATT	HELLING	BRINK	FALLRET-NING (MOT)	HELLINGS-VINKEL	TVER-MAL	HOYDE	
			AVLANG	LENGDE-RETNING	URREGELM.	FLAT	HVELVET	URREGELM.	UTGRAVD								
151	*		X			X			X					8 x 8	0,3	Utgravd av Nicolaysen (nr. ...)	
152	*		X		X			X	X					8 x 8	0,2	Utgravd av Nicolaysen (nr. ...) Bygd omkring stor stein (blokk) i senter	
153	*		X				X		X					5 x 5	0,5		
154	*		X		X			X	X					6 x 6	0,5		
155	*				X		X		X					6 x 6	0,3	Stort og dype krater, lav vull	
156	*		X				X		X		3929 N		4°	2,5 x 2,5	-		
157	*		X					X	X		3809 NV		2°	3 x 3	0,2		
158	*		X				X		X		129 N		2	2 x 2	0,1	Avslutning av åker-terrasse 160 i Ø ligger tross i kjerreveien	
159	*		X				X		X					4 x 4	0,1	Kjerreveien har sneiet av Ø-kanten	
160	-															Brink ... m lang, 0,75-1 m høy	
161	-															Inngravning i høyderigg, 2 for- dyppinger - funksjon ukjent. Se skisse (kart)	

1982	OBJEKT-NUMMER	RØXS	RUND	AVLANG	LENDE-RETNING	UREGELM.	FLAT	HVELVET	UREGELM.	FLATT	HELLING	BANK	FALLRET-NING (MOT)	HELLINGS-VINKEL	TVERR-MÅL	HØYDE	
162	*	X	X				X	X		X					6x6	0,6	Noe avflatet i S? ligger på høyderys
163	*	X	X				X			X					5x5	0,5	ligger på høyderys
164	*	X	X				X	X		X					12x12	1,0	ligger på høyderys
165	-	X	X												5x5		Kullmide. Dybde 0,75 m
166	*						X			X					3x3	0,1	Uregelmessig flat steinsamling. Natur 2/3
167	*	X	X				X				X		1909 5	10	6x6	0,7	Målepunkt 2 m N for midten
168	*									X					3x3	0,1	Uregelmessig flat steinlegning. Trebarket?
169	*	X	X				X				X		2263 5	4°	7x7	0,7	Målepunkt 2 m V for midten. KOKstein i haugstylen
170	*	X	X				X				X		1909 5	4	3x3	0,2	
171	*	X	X					X		X					7x7	0,5	ligger rett Ø for helling
172	*	X	X				X								4x4	0,5	Ujevn overflate. Målepunkt 1 m N for senter

OBJEKT NUMMER	RØYS	RUND	AVLANG	LENDE- RETVING	UREGELM.	FLAT	HVELVER	UREGELM	UPDØST	UTGRAVD	SKADD	FLATT	HELLING	BRANN	FALLRET- NING (NOT)	HELLINGS- VINKEL	TVERR- MÅL	HØYDE	Målepunkt 1m N for midtten
173	*	X					X		X			X					4,5 x 4,5	0,7	Målepunkt 1m N for midtten
174	*	X					X		X			X					5,5 x 5,5	0,5	
175	*	X					X		X			X					70 x 10	0,5	Målepunkt 1,5 m N for midtten
176	(*)		X											X					Avlang steinramling på over- siden av brinke (langjænde). Dårlig montert
177	-													X					Stein i brinke, dårlig montert uregelmessig. Malens tått i over- bun Naturlig brinke?
178	*	X				X			X					X	2449 SV		4,5 x 4,5	0,5	
179	*		X	369, 100- 2365 SV	X		X		X					X	2369 SV		5,5 x 3,5	0,3	
180	*	X				X			X			X					6 x 6	0,5	Sekunder påbygging av stein for fyllesveien
181	*	X			X	X			X			X			2120 S		3 x 3	0,2	Stein fra fyllesveien 2
182	#	X			X		X		X			X					4 x 4	0,5	
183	#	X			X				X			X					3 x 3	0,2	
184	#	X					X		X		X		X		2629 SV	4	5 x 5	0,5	Stadd ved utgraving, event. rotvelt

OBJEKT-NUMMER	RDYS	RUND	AVLANG	LENDE-RETNING	UREGELM.	FLAT	HVELVET	UREGELM.	URØFT	UTGRAVD	SKADD	FLATT	HELLING	BRUK	FALL RETNING (NOT)	HELLINGS-VINKEL	TVERR-MÅL	HOYDE		
185	*				X	X			X			X					3 x 3	0,4		
186	*				X		X		X			X					2,5 x 2,5	0,2	Ujevn overflate	
187	*	X			X	X			X			X					4 x 4	0,5	Ujevn overflate	
188	*	X			X	X			X			X					2,5 x 2,5	0,15	Kan være natur. stein dratt opp av granrot	
189	*	X			X	X			X			X					3,5 x 3,5	0,2		
190	*	X					X			X			X		144° SW	4	10 x 10	1,0		
191	*	X					X		X			X					7 x 7	1,0		
192	-																			FANGSTROP. Rund, 5 m i diameter, dybde 1 m. Voll mot S og V 1 m bred, 0,3 m høy
193	*	X					X			(X)			X		251° SW	7	11 x 11	1,5	Et grunt hull i toppen er antakelig etter et forsøk på utgravning. Her sammer. Uleee gjort noen store skade	
194	-																			FANGSTROP. Rund, 6 m i diameter, dybde 1,2 m. Sørte voll mot S og Ø. "Ute-stue" n. 2
195	*	X			X		X			X		X					19 x 19	1,5		Utgravd av Nicolaysen (kr. . .)

1982	OBJECT-NUMBER	RØYS	RØUD	AVLANG	LENDE-RETNING	UREGELM.	FLAT	HVELVET	UREGELM.	URØRT	UTGRAND	SKADD	FLATT	HELLING	BRINK	FALLRETNING (HØI)	HELLINGS-VINKEL	TVER-MÅL	HØYDE	
196	*	X				X	X			X				X		1319 050	4	3x3	0,5	
197	*	X				X	X			X			(X)			1709 5	5	3x3	0,5	Punktbrinke
198	*	X				X	X			X			X	X		1909 5	5	2,5x2,5	0,5	Punktbrinke. Bygd opp om stor stein
199	*	X				X	X			X			X	X		2389 SV	5	3,5x3,5	0,5	Punktbrinke. Bygd opp om stor stein
200	*	X		X		X	X			X					X	285MMØ -2282SV		5x2,5	0,1	ligger på brinke (mot dødigrøp? iV)
201	*	X	X			X	X			X			X	X		909 Ø	4	2,5x2,5	0,2	
202	*	X				X	X			X								3x3	0,2	
203	*	X	X			X	X			X			X					2x2	?	
204	*	X				X	X			X					X	2409 SV		4x4	0,2	ligger på brinke. Meget uregelmøig
205	*	X				X	X			X					X	2409 SV		2x3	?	ligger på brinke. Meget uregelmøig
206	*	X	X			X	X			X			X					3,5x3,5	0,2	
207	*	X	X			X	X			X			X					4x4	0,3	ligger på høyderøss. Ujevn overflate
208	*	X	X			X	X			X			X					2x2	0,3	ligger på høyderøss. Dratt opp av stor granrot
209	*	X	X					X		X				X		2449 SV	5	4,5x4,5	0,5	

OBJEKT - NUMMER	RØYS	RUND				AVLANG			LENGDE - RETNING			UREGELM.			FLAT			HVELVET			UREGELM.			URØRT			UTGRAVD			SEADP			FLATT			HELLING			BRINK			FALLRET - NING (HØI)			HELLINGS - VINKEL			TVERR - MAL			HØYDE			Utgravd av Nicolaysen ?
		RUND	AVLANG	LENGDE - RETNING	UREGELM.	FLAT	HVELVET	UREGELM.	URØRT	UTGRAVD	SEADP	FLATT	HELLING	BRINK	FALLRET - NING (HØI)	HELLINGS - VINKEL	TVERR - MAL	HØYDE																																				
210	*	X							X	X		X		2449 SV	3	14 x 14	1,5																																					
211	*	X				X			X		X		2099 SV	3	4,5 x 4,5	0,2																																						
212	*	X			X				X		X	X	2629 SV		4,5 x 4,5	0,3	higger på brinke. Mye stor stein																																					
213	*				X				X	X					6 x 6	0,2	Tilgjengelig kvadratisk 1788 SSV - 3788 NNP. Ujern overflate. Utgravd																																					
214	*	X							X						11 x 11	1,5	Mindre forsenkning i toppen 3,5 x 2 m (l. retn. NV - SO).																																					
215	*	X			X				X				2309 SV		14 x ca. 3	0,4	higger på brinke. Lagt opp av stor stein. Ujern overflate																																					
216	*	X							X				2409 SV		3,5 x 3,5	0,5	higger på brinke. litt avflatet begrenning i N - kant.																																					
217	-														8 x 8 m		Kullnile. Uregelnesig mund med forgrøft med bruer																																					
218	-														2,5 x 2,5		Rund grop - dunkjøn uorn Flere riller mellom kullnile 217 og "Kjørlighetsstein".																																					
219	*				X				X						3,5 x 3,5	0,5	Stor stein lagt opp i S - kant. Ujern overflate. higger rett ved kullnile 217																																					

1982	OBJEKT-NUMMER	RUND	AVLANG	LENDE-RETNING	UREGELM.	FLAT	HVELVET	UREGELM.	URDET	UTGRAVD	SKADD	FLATT	HELLING	BRINK	FALLRETNING (MOT)	HELLINGS-VINKEL	TVERRMAL	HØYDE	
220	*	X		X	X			X	X			X					4 x 4	0,5	lagt opp av stor stein. Ujevn overflate
221	*	X		X		X			X			X					2,5 x 2,5	0,2	lagt opp av stor stein. Ujevn overflate
222	*	X		X		X			X			X					4 x 4	0,5	lagt opp av stor stein, Ujevn overflate
223	*	X		X		X			X			X					3 x 3	0,5	
224	-																2 x 2		Rund grop, dybde 0,5 m
225	*	X		X		X			X			X					3 x 3		
226	*	X					X			X		X					5,5 x 5,5	0,5	Traktor har spunnet over den
227	*	X				X			X			X					2,5 x 2,5	0,3	Ujevn steinoverflate
228	*					X			X			X					2 x 2	0,2	Ujevn overflate
229	*	X		X			X			X		X					10 x 10	1,0	Utgravd av Nicolaysen (nr. ...)
230	*	X					X		X			X					3,5 x 3,5	0,5	
231	-																7,5 x 5,5		Avtang uregelmessig brett i V og S. Lengderetning 50 S NP - 250 S SV. Fyllt med stein. Hvordannett ?? eller grusgrop ??
232	*	X					X		X			X					3,5 x 3,5	0,5	Målepunkt 1 m N for sensor

1982	OBJEKT-NUMBER	ROY'S	RUND	AVLANG	LENDE-RETNING	UREGELM.	FLAT	HVELVET	UREGELM.	URORT	UTGRAVD	SKADD	FLATT	HELVING	BALVE	FALLRET-NING (MOT)	HELVING-VINKEL	TVER-MAL	HOYDE	
233	*	*	X			X		X		X			X					3,5 x 3,5	0,5	Ujevn overflate. Målepunkt 1m N for senten
234	*	*	X					X		X			X					3,5 x 3,5	0,5	Ujevn overflate
235	*	*	X			X		X			X		X					4 x 4	0,5	Utgravid?
236	⊖																			UTGÅR = ROYS 220
237	*	*	X					X		X			X					4 x 4	0,5	Ujevn overflate
238	*	*	X					X		X			X					5 x 5	0,5	Ujevn overflate
239	*	*	X			X		X		X			X					4 x 4	0,75	Roys ved U.0.1
240	-																			Stor steinrøp Flat, uformelig (Se skisse og måle i tachimeter-protokollen)
241	*	*	X			X		X		X			X					2 x 2	-	
242	*	*	X			X		X		X			X					2,5 x 2,5	-	
243	*	*	X			X		X		X			X					2 x 2	-	

1983	OBJEKT- NUMBR	ROY	RUND	AVLANG	LENDE- RETNING	UREGELM.	FLAT	HVELVET	UREGELM.	URORT	UTGRAVD	SKADD	FLATT	HEBLING	BRINK	FALLRET- NING (MOT)	HELLINGS- VINKEL	TVER- MAL	HOYDE	
244	*	*	X				X	X		X	X	X	X					12x12	1,0	hitt roset i toppen - urort?
245	*	*	X				X	X		X			X					10,5x10,5	1,5	Flat topp
246	*	*	X				X	X			X		X					17x17	1,2	Utgravd av Nicolaysen?
247	*	*	X				X	X			X		X					10x10	0,6	Utgravd av Nicolaysen?
248	-	-					X						X					13x13		Stor dypp grop med voll. 1,5 m dyb. Fangstrop - ulventue? Målepunkt 2,5 m 3563 NV for sentrum.
249	*	*					X				X		X					5x5	0,5	Urort? Stor stein i N-kant
250	*	*					X	X					X					6x6	0,1	Dominert av 2 store steinblokker Natur? Målepunkt 4 m 3339 NV for midten
251	*	*	X				X						X					7x7	0,2	Los steinpakning. Gjensjytt hull?
252	-	-					X						X					6x4		Steinramling, flat med forsenking mot midten. Viken autoruet. Avtang, orientert 3339 NV. Dybde 0,2 m. Steinlegning eller <u>rest</u> av murettak?
253	-	-					X						X					6x6		Som nr 252, men rund. Dybde 0,3 m.

1983	OBJEKT-NUMMER	ROY	RUND	AVLANG	LENGDE	RETNING	URBELEM.	FLAT	HVELVET	URBELEM.	URBELEM.	URANT	UTGRAVD	SKAD	FLAT	HELLING	BANK	FALLRET-NING(MOT)	HELLINGS-VINKEL	TVERR-MAL	HOYDE	
254	-																					
255	*			X	2909	2909	X			X			X		X					14x7	0,5	Stein samling. Renner av kveit?
256	*						X			X		X			X					6x6	0,2	Bygd av stor stein. Rusekte royo Ujern overflate
257	*		X				X	X				X			X					5x5	0,5	Ujern overflate
258	#		X				X			X		X			X					5x5	0,3	Bygd av stor stein
259	*		X				X	X				X			X					6x6	0,5	Ujern overflate
260	-																			6x6		Som nr. 252, men uregelmendig vinkel i autoret. Renner av marmetake?
261	-																					Groft på 5-sida av kartlagt område
262	#		X						X				X		X					7x7	0,5	Utgravd av Nicolaysen?
263	*		X				X		X	X			X		X					14x14	1,0	Utgravd av Nicolaysen (nr. ...) Skadd av grustelet, ligger på Brussel.
264	#		X				X		X	X			X		X					14x14	1,0	Utgravd av Nicolaysen (nr. ...)

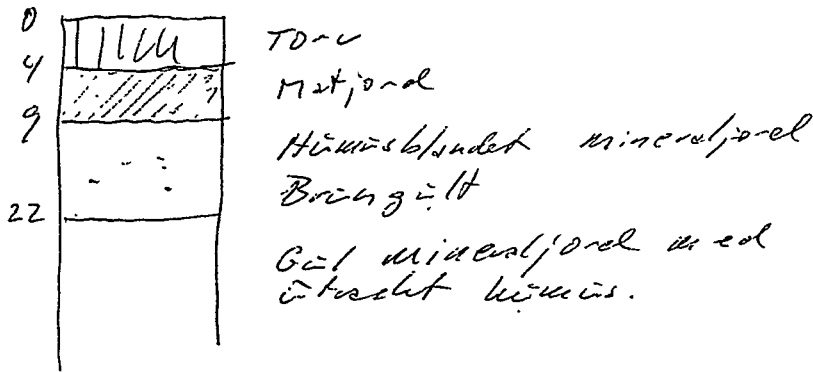
1983	OBJEKT- NUMMER	RØYS	RUND	AVLANG	LENDE- RETNING	URREGELM	FLAT	HVELVET	URREGELM.	URØYS	UTGRAVD	SKAD	FLATT	HELNING	BRINK	FALDER- NING (MOT)	HELLINGS- VINKEL	TVER-	HØYDE	
																		MÅL		
	265	-																Østre kant av større massetokke		
	266	-					X											6x6		Rund dyp grop. Ikke kull i bunnen. Fangstgrop. Dybde 0,75 m. Målepunkt 3 m Ø for sender.
	267	-					X											5x3		Avlang Grop, lengderetning 50 g NØ - 250 g SV. På kværstein kant annerkest som kullmille. Rotvevt ? Målepunkt 2 m NØ for sender.
	268	*	X			X	X		X		X		X					10x10	0,7	Utgravid av Nicolayren ?
	269	*	X			X	X		X		X		X					5,5x5,5	0,5	
	270	*	X	X	7890 NSV 2780VSV	X		X	X		X		X					11x5	0,5	Målepunkt 2 m Ø for sender
	271	*							X				X					4x4		Røyne wiren ntere. Sannsynligvis stein fra grustokke vestenfor.
	272	*	X			X					X		X					5,5x5,5	0,2	Traktorvei går over røyne
	273	*				X			X				X					4x4	0,6	Røyne wiren ntere. Sannsynligvis stein fra grustokke vestenfor
	274	-																		Østre kant av større grustokke

OBJEKT-NR.	ROYS	RUND	AVRANG	LENBOS-RETNING	UREGELN.	FLAT	HVELVET	UREGELM	URØY	UTGRAVD	SKADD	FLATT	HEBLING	BLINK	FALLET-NING (HØI)	HELVING-VINKEL	TURR-MAL	HOYDE	
275	-					X						X					5x5		Grop (fordypning) - mulig dyregrav, men mangler vakk Målepunkt 4m VNV for sentrum
276	*	X			X			X	X			X					5x5	0,5	"Halu roys" lagt opp rundt stort steinblokk
277	*	X				X			X			X			1569 50	6	6x6	0,3	
278	*	X			X	X			X			X			1569 50	6	4x4	0,4	
279	*	X				X			X			X			1569 50	6	5x5	0,5	
280	*	X					X			X		X			1539 50	5	7x7	0,3	Utgravd av Nicolajsen?
281	*	X				X					X	X					4x4	0,1	Traktor vei går over
282	-	X			X				X			X					14x6	0,3	Uregelmessig steinramming - ser ut som 3 småtårn med stein rundt. <u>Viteer nyere</u> . ligger på svale brøkk i 5-kant av utgrøftet myr.
283	*	X				X						X					3x3	0,1	Flat steinlegging? Målepunkt 1m Ø for midten
284	*	X					X			X		X			2009 5	5	8x8	0,6	

1983	OBJEKT-NUMMER	ROY	RUND	AVLANG	LENGDE-RETNING	UREGELM.	PLAT	IVELVET	UREGELM	URORT	UTGRAVD	SKAD	PLATT	HELLING	BRINK	FALLRETNING (RBT)	HELLINGS-VINKEL	TVERL-MAL	HØYDE	
285	*		X			X	X			X			X					4 x 4	0,1	Flat steinlegning - natur ?
286	-						X						X					7 x 7		Kullmile, mund med 1 m bred voll. Kull og skjorbrent stein i bunnen (prøvestykke). Dybde 1,25 m
287	*					X	X			X					X	1299 Ø50	4	2,5 x 2,5	0,1	higger på brinke
288	-																			Kokstein - ansamling. Skjorbrent stein i overflaten.
289	-																			Kokstein i grustak (se kart, a. Mye kokstein, b. mindre k.)
290	-																			Stein samling. Nyere steinstipp Masleinvalden
291	*					X	X			X			X					2,5 x 2,5	0,1	Ujern overflate
292	*					X	X			X			X					3 x 3	0,2	Ujern overflate
293	(*)					X	X			X			X					3,5 x 3,5	0,2	Koksteinroye i norden for kanten grunnpla
294	-												X					4,5 x 6 m		Tuft etter bue? 8 m S for ålverhjørnet ved Kjørlighetsstein (V for demm.) Tufta er rektangulær, orient. 170° SSO - 370° NNW. Netpe forreformativt.

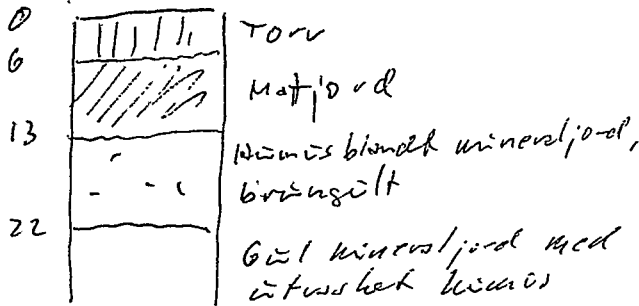
Prøveskive
 By i Lsten.
 16/6 - 1983

1 16 m 1769 SSO for UO 7

Steinblandet
 fra torv til
 bunn av stikk
 Underblandet
 morenestein
 5-12 cm
 eller
 isortert
 masse

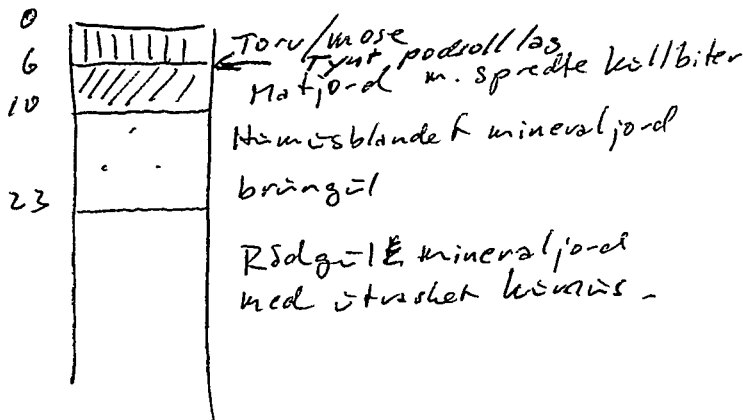
P 2 20 m 2189 SSV for P 1

Steinblandet fra torv til
 bunn av stikk, vannvirket
 & høyt innelt stein;
 5-15 cm - ϕ -
 eller isortert masse
 m. snell & græs.

9 m 2649 SSV for UO 38

P 3

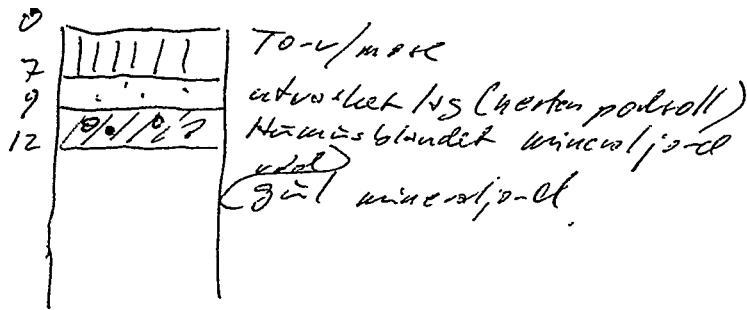

Som P 1 & P 2.

18. m 409 NQ for UO15

P-4.

feil skump -

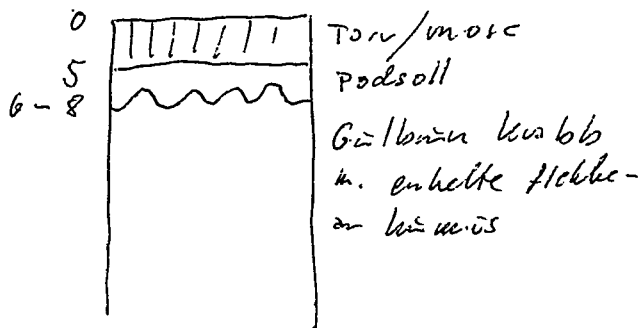

Stein som

P-1-3

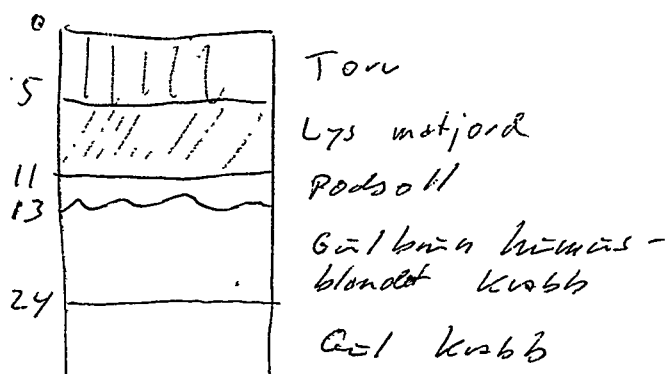
21m 3709 NNV for ^{FP.} UO14 1647:

P-5

Stein 5-15 cm under overflaten, eller steinfri kvabb.

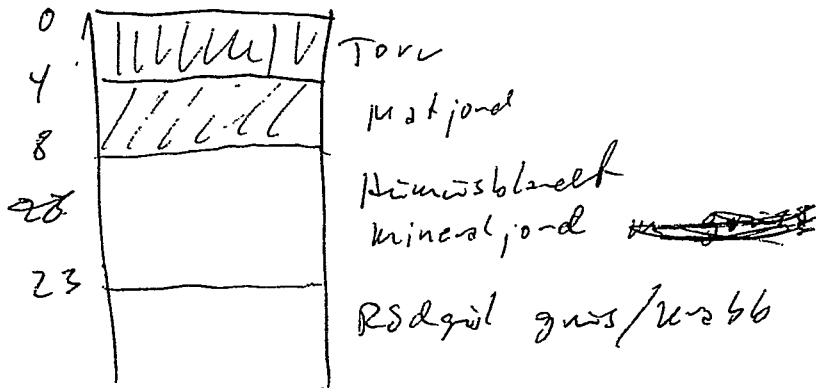
P-6 = EAP's notater p 1.

Stein 5-25 cm under overflaten, for sth. vanligens sky, 5 m bredt, ellers vannvirket stein. Vakk biter ned til ~~24 cm~~ 11 cm.

P. 7

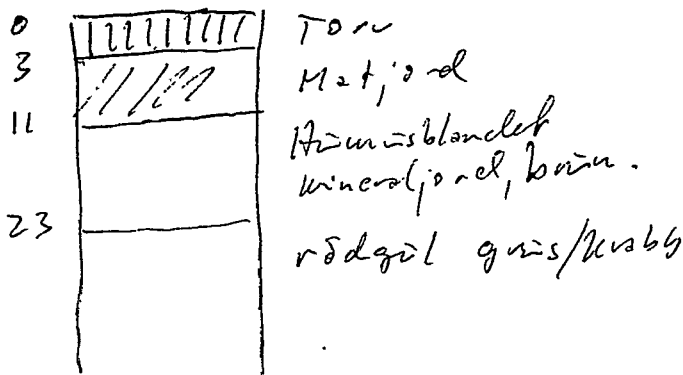
27m 3249 VNV for nr 279

Græs 2 kvabbe
i blanding,
med noen
stein
3-6 cm ϕ

P. 8

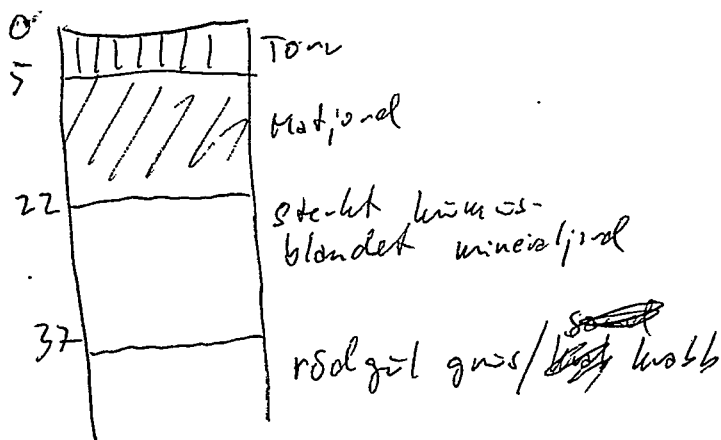
23m 3879 VNV for nr 195 (kant av royna) ^{Vert-}

stein, ~~gras~~
3-6 cm spredt
i profilen,
elles græs/kvabbe
i blanding -
Trekvill med kil
23 cm

P. 9

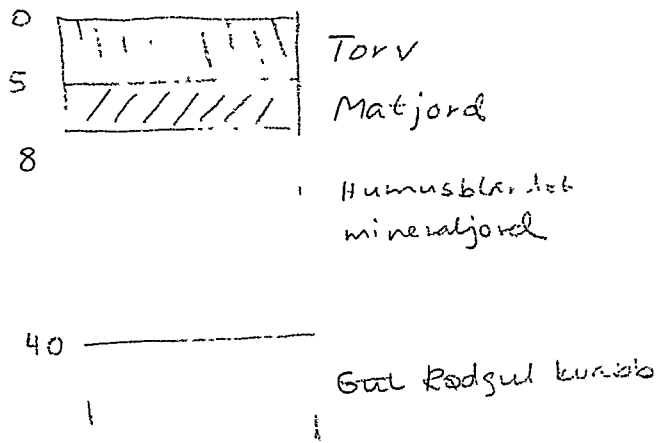
10m 559 ND for nr 206 (malt for sentrum)

Sandjord, med
kiltakende græs
under 22 cm -
Stein, dels slysbrennt,
spredt i profilen!
Trekvill med kil
12 cm.

P 10

15,5 m 240° SV for UO 6

Stein

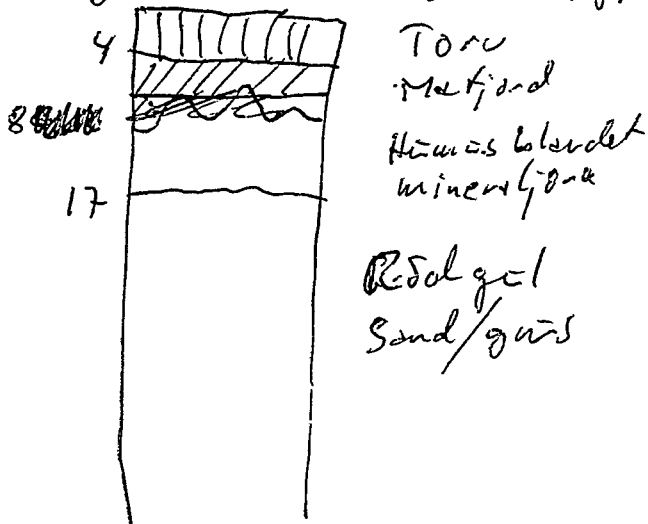
3-20 cm ϕ
endel ildsjernet

21 cm uoverskåret
med et overflatslag
lag 3/4, 4

P 11.

Bysvea 45 m. 160° 35° ϕ for SØ hjørne av

eiendommen Bysvea (gjerdete hjørne)

Stein

alle størrelser for
25 cm ϕ og mindre

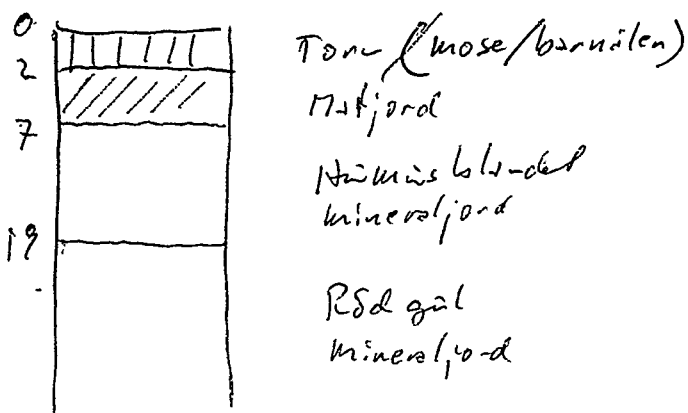
Vannrett, noen
kantvinkel.

1 koksstein?

Trebill under terre.

P 12

Ved U.O. 25.

Stein div. størrelser
for 30 cm ϕ

Græs/sand

P 13

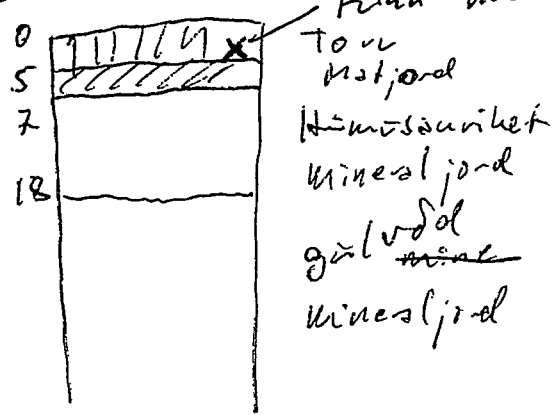
11 m 1559 SØ for kullvile 217.

Stein
 dels vannrettet
 dels frostsprenget?
 10 cm ϕ >
 grus/kvabb;
 blanding.

P 14

21,5 m S. for V.O. 30 ps for dette pkt vites 100% Øst
 7 m. til Fånn nr. 1.

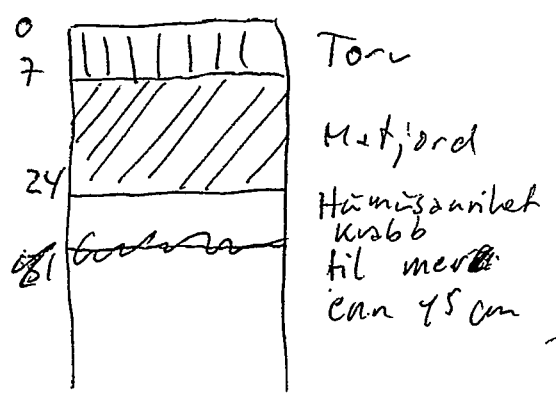

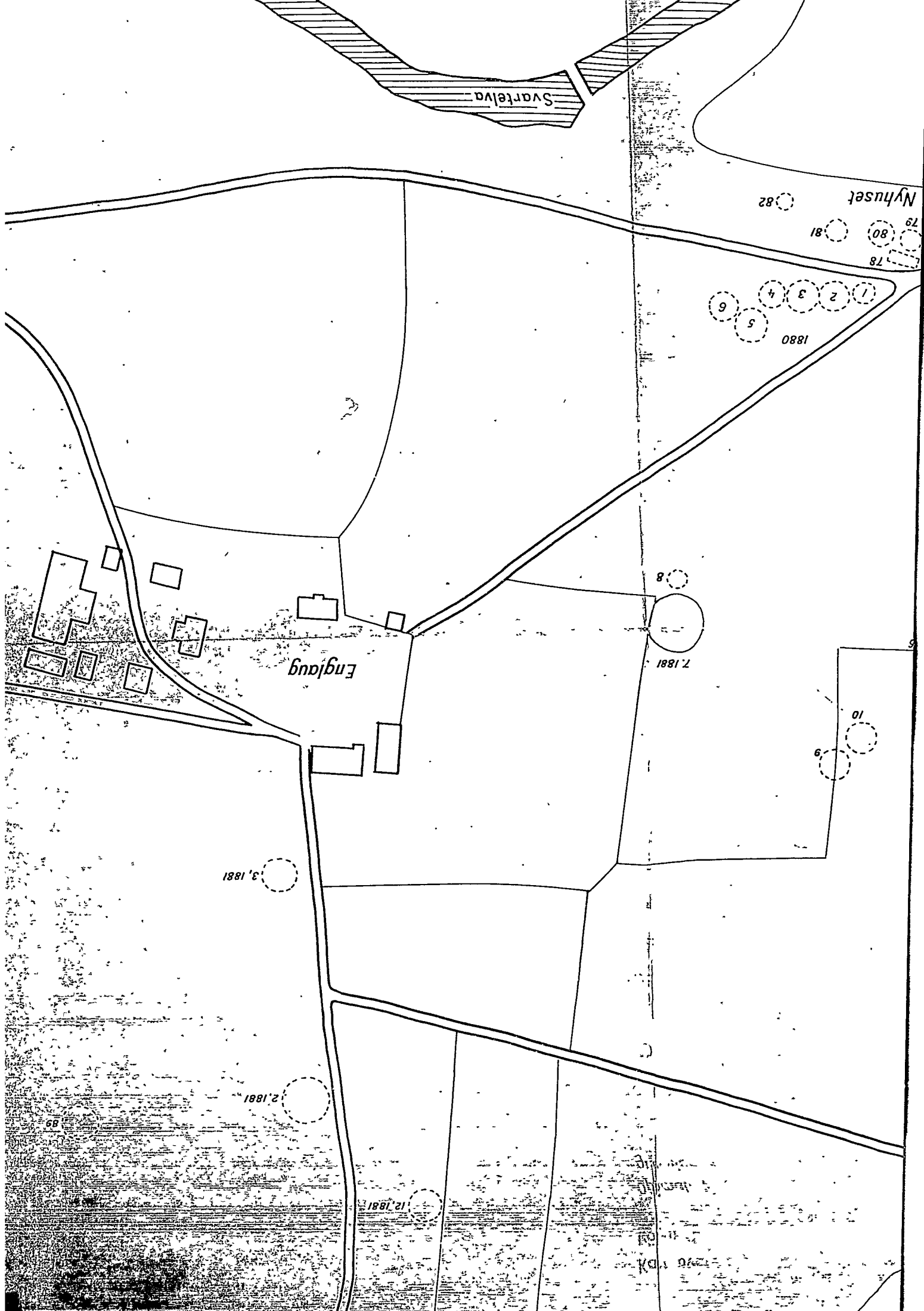
enkelte stein
 for 12 cm ϕ >
 sand/grus.
 Trehull ~~ikke~~
 ned til ~~11~~
 10 cm.

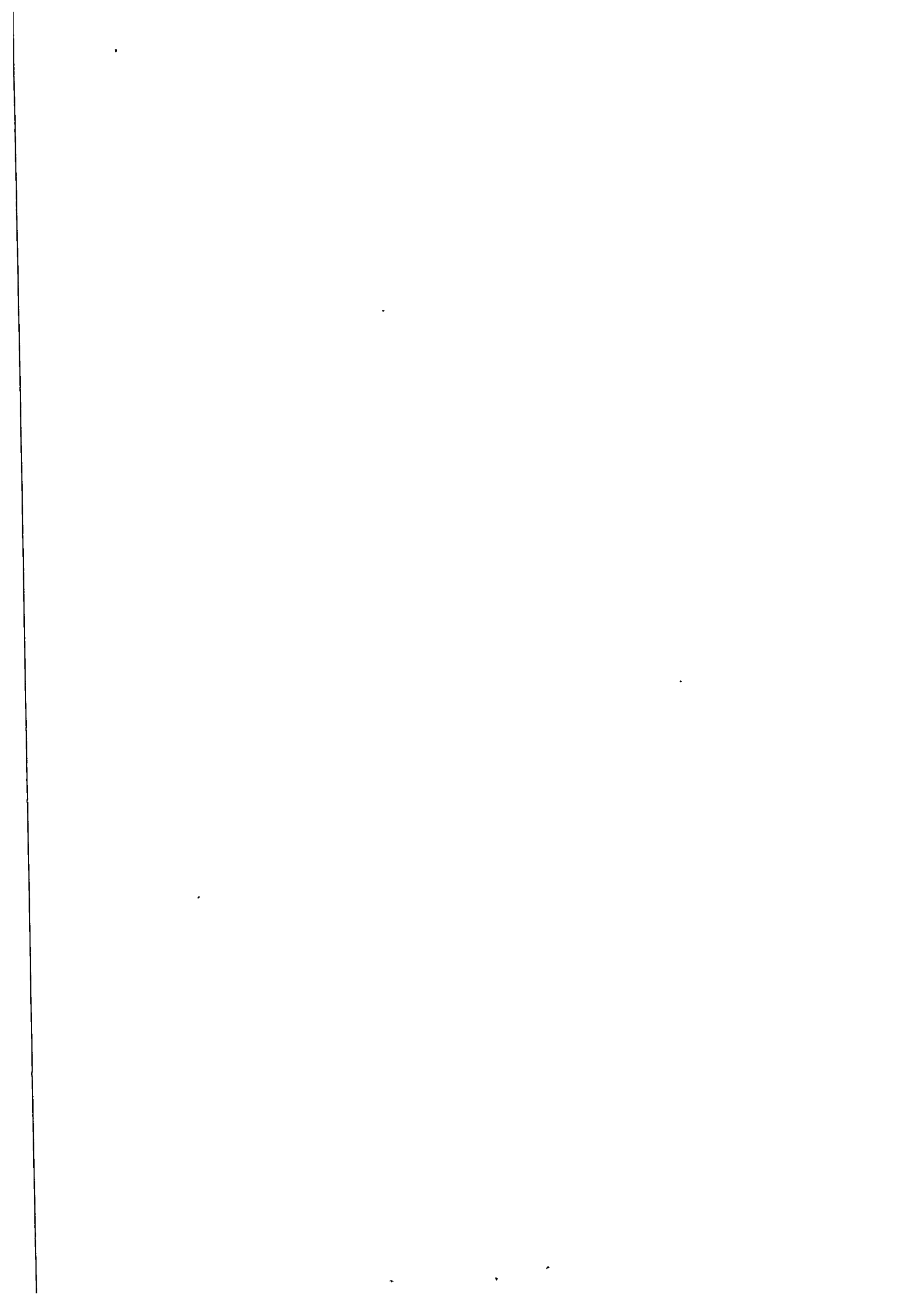
Fånn: 1 parton 6,5 mm. lang uten korn
 innskift, funnet i underkant av torvlaget.

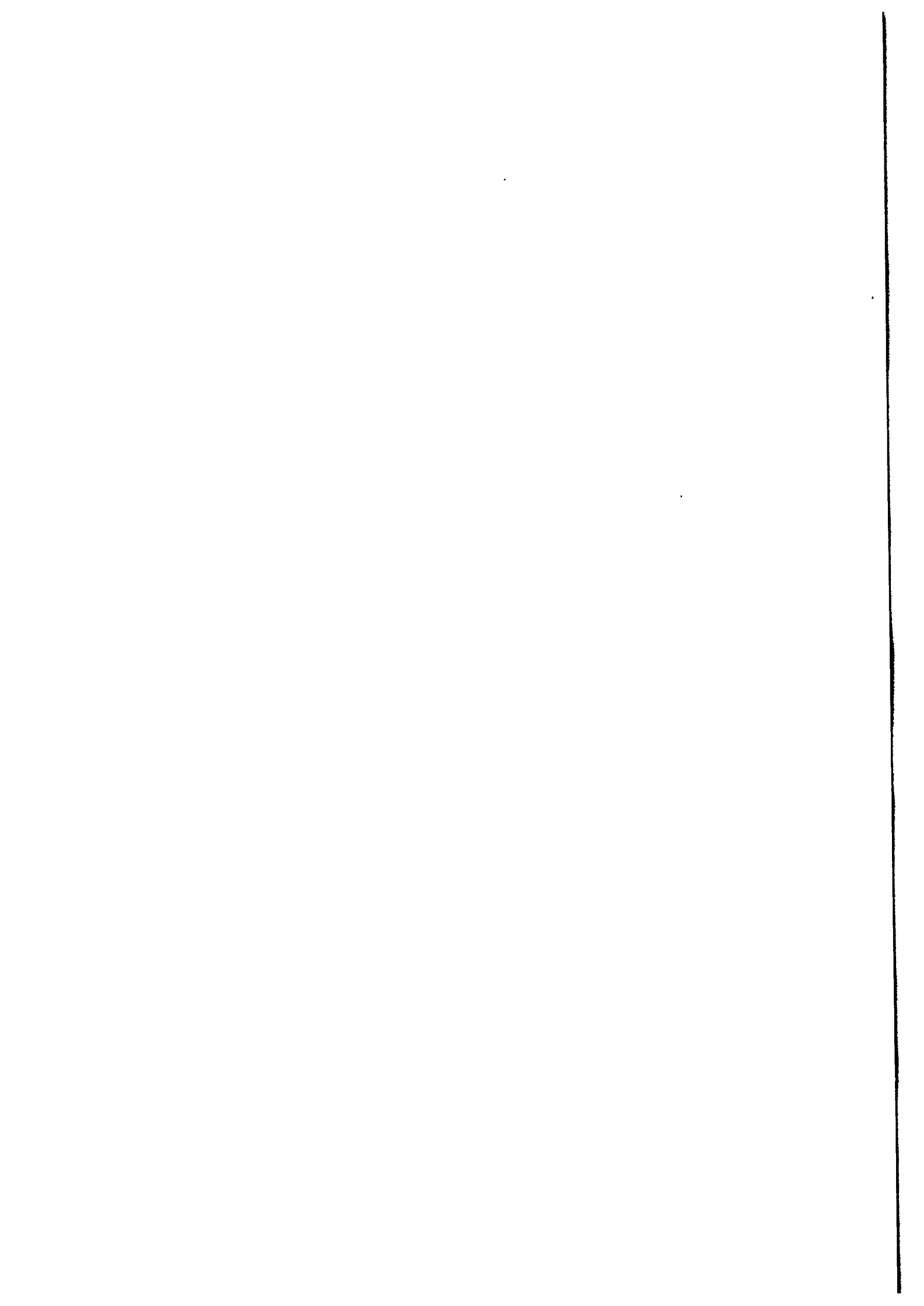
P 15

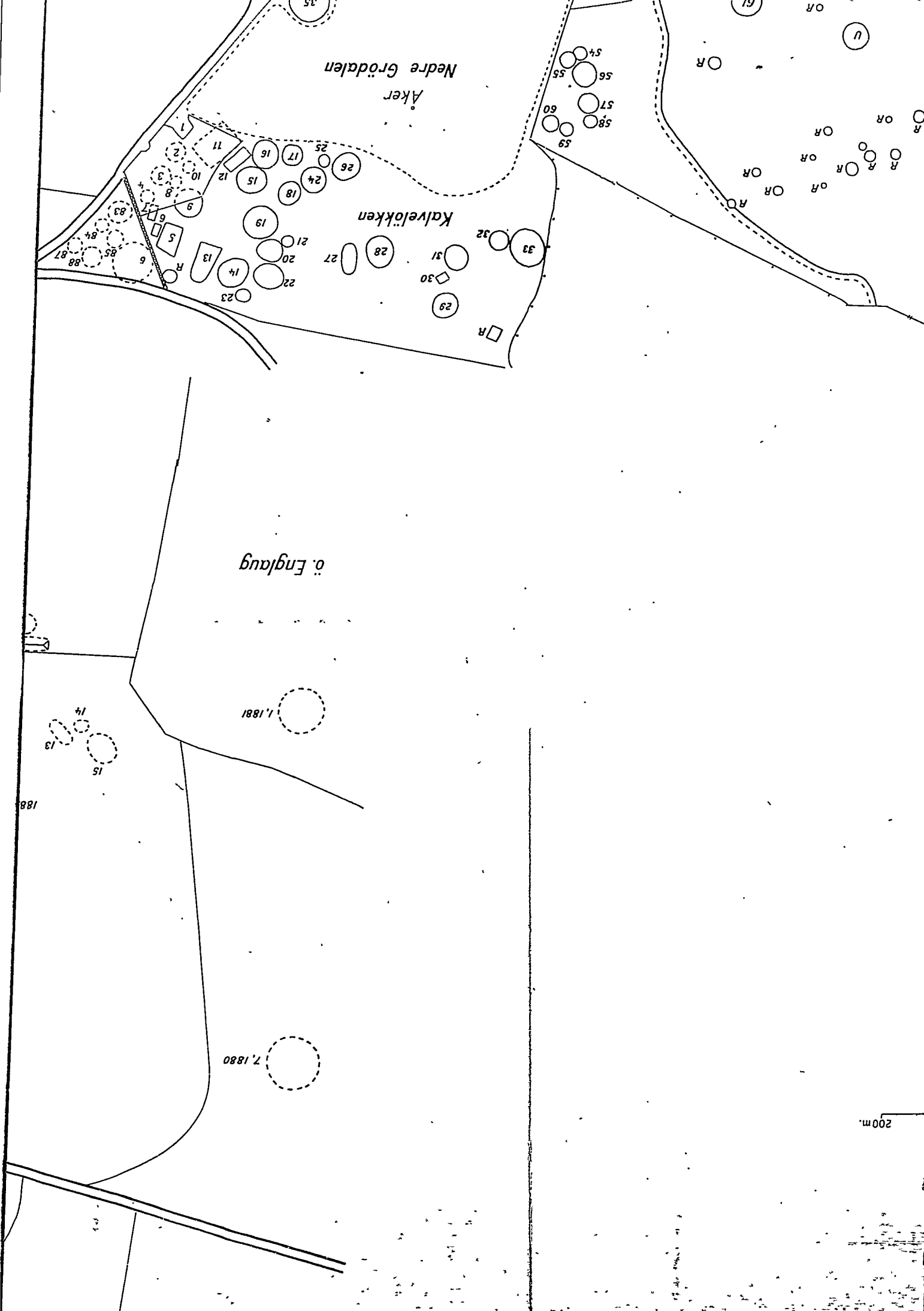
19 m 2089 S for V.O. 32

Nedre Gröddalen

Aker

Kalvelökken

ö. Englaug

1. 1881

7. 1880

200m.

Handwritten marks at the top center of the page.

Small handwritten mark in the upper middle section.

Small handwritten mark in the lower left quadrant.

Small handwritten mark in the lower right quadrant.

L nøyttillende dør?
 plassen i Millomfagan
 visst = det forsvunne
 IXRUD, nevnt i 1733.
 omt etter Kolmle.
 istomt? •• = Groper.
 is revet i nyere tid.

(f t o p e n g a)

HØRSAND ST. ■ BYSVEA

SANDEHAGEN

SANDEBY

Bysveåkeren

Vesle-

eng

gang

åkeren

Attgr. åker

Hamning

Attgrodd åker

Bysvekjellda

før et vann, kalt "Jennet"

Myn

Attgrodd åker

åker

Attgrodd

Attgrodd åker

Millomfagan

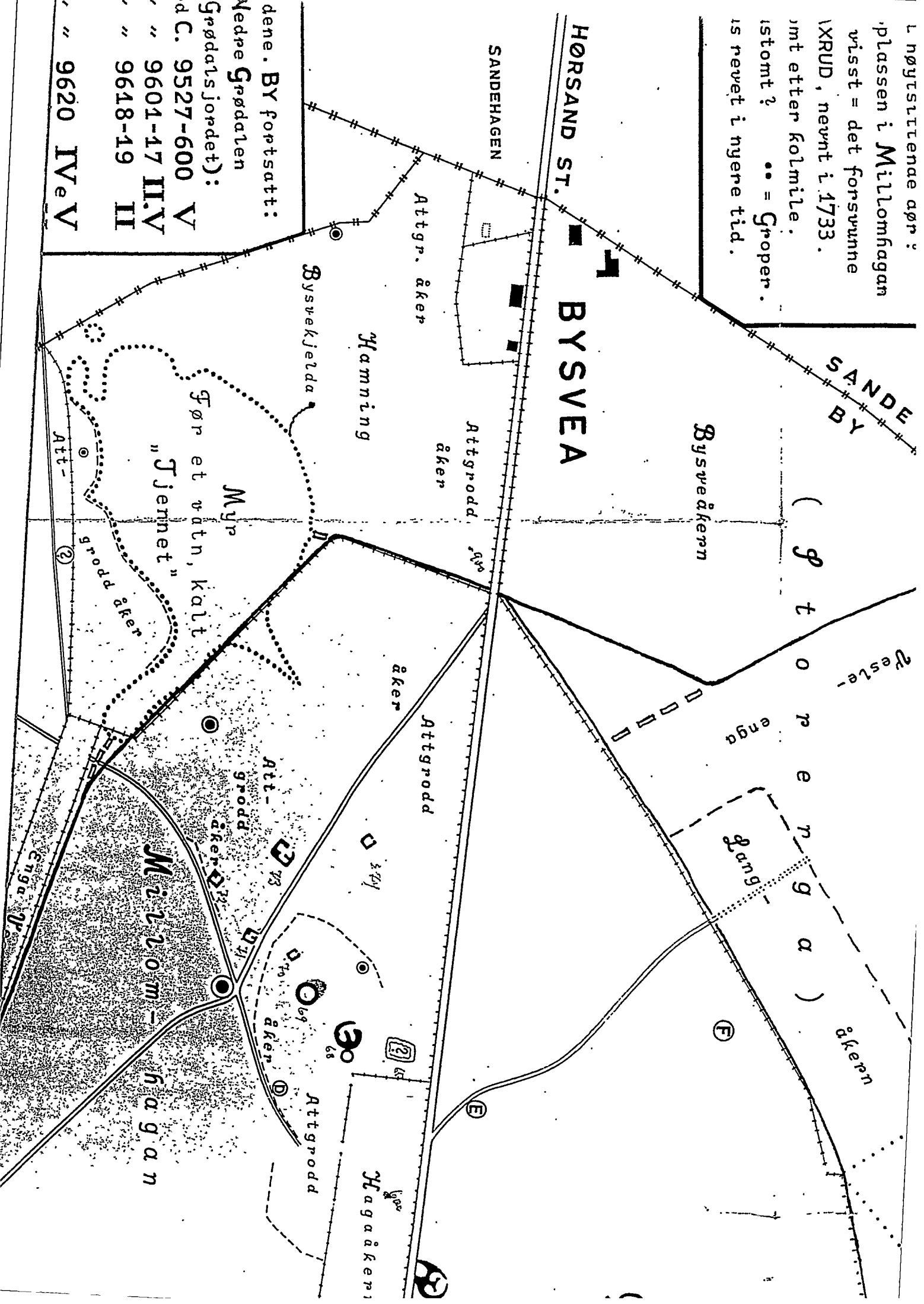
Hagaåkeren

Attgrodd

Attgrodd åker

Attgrodd åker

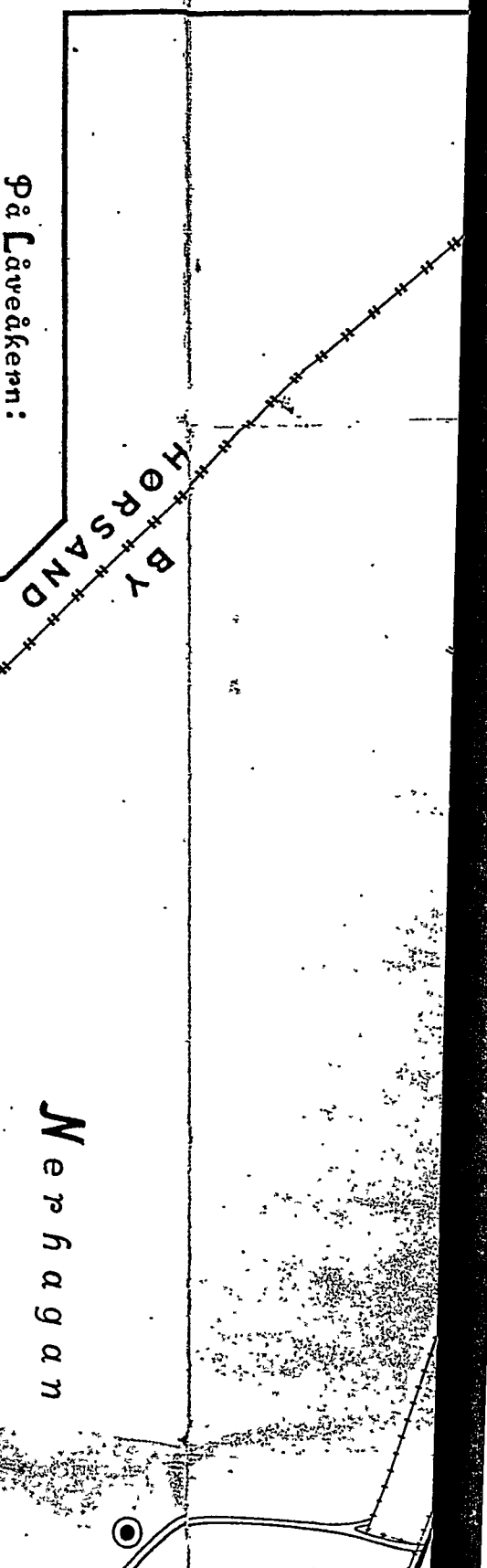
dene. BY fortsatt:
 Nedre Grødalen
 (Grøddalsjordet):
 id C. 9527-600 V
 " " 9601-17 II.V
 " " 9618-19 II
 " " 9620 IV e V

" " 9638 II. IV
 " " 9639-40 Ie II
 " 29310 V
 " " 9641-43 IV
 " " 9644 Ie II. V
 " " 9645 Ie II. V
 " " 9646-48 V
 " " 9649-51 IVe V
 Ved Bybakken:

I Øverhagan,
 østre del:
 med C. 9652-54 IVe V

" " 9655-56 IVe V
 " " 9657 IVe V
 " " 9658 IVe V
 " " 9659 IV

nr. 67
 " 68 med C. 9670-71 IVe V
 " 69 " " 9672-76 IV
 " 70 " Slagg og brent leir
 " 71
 " 73
 " 74

nr. 72 På østre Hagasletta:
 I Øverhagan,
 midtre del:

nr. 75 med unumm. funn IVe V
 I Millomhagan:

nr. D

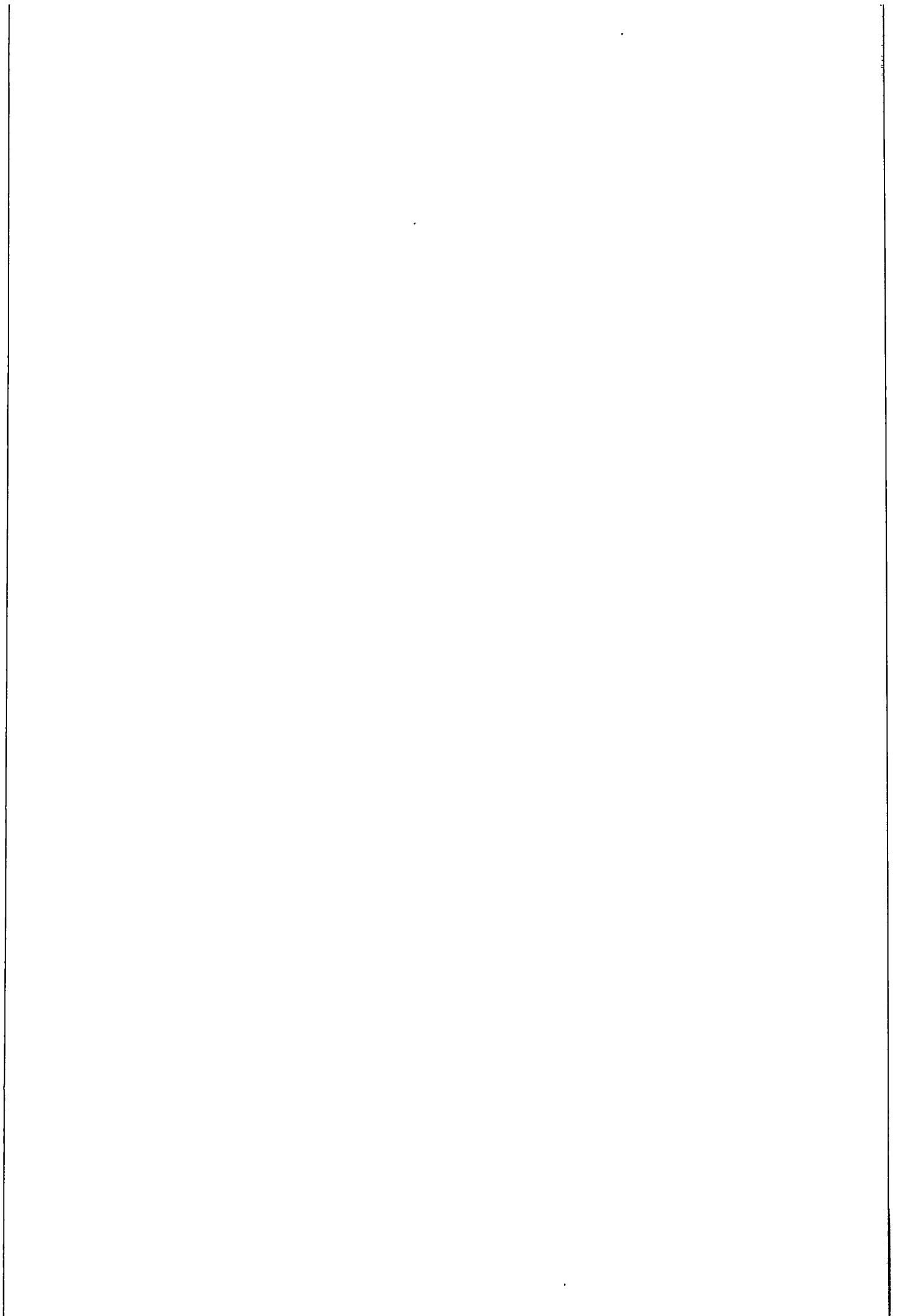
I Øverhagan,
 vestre del:

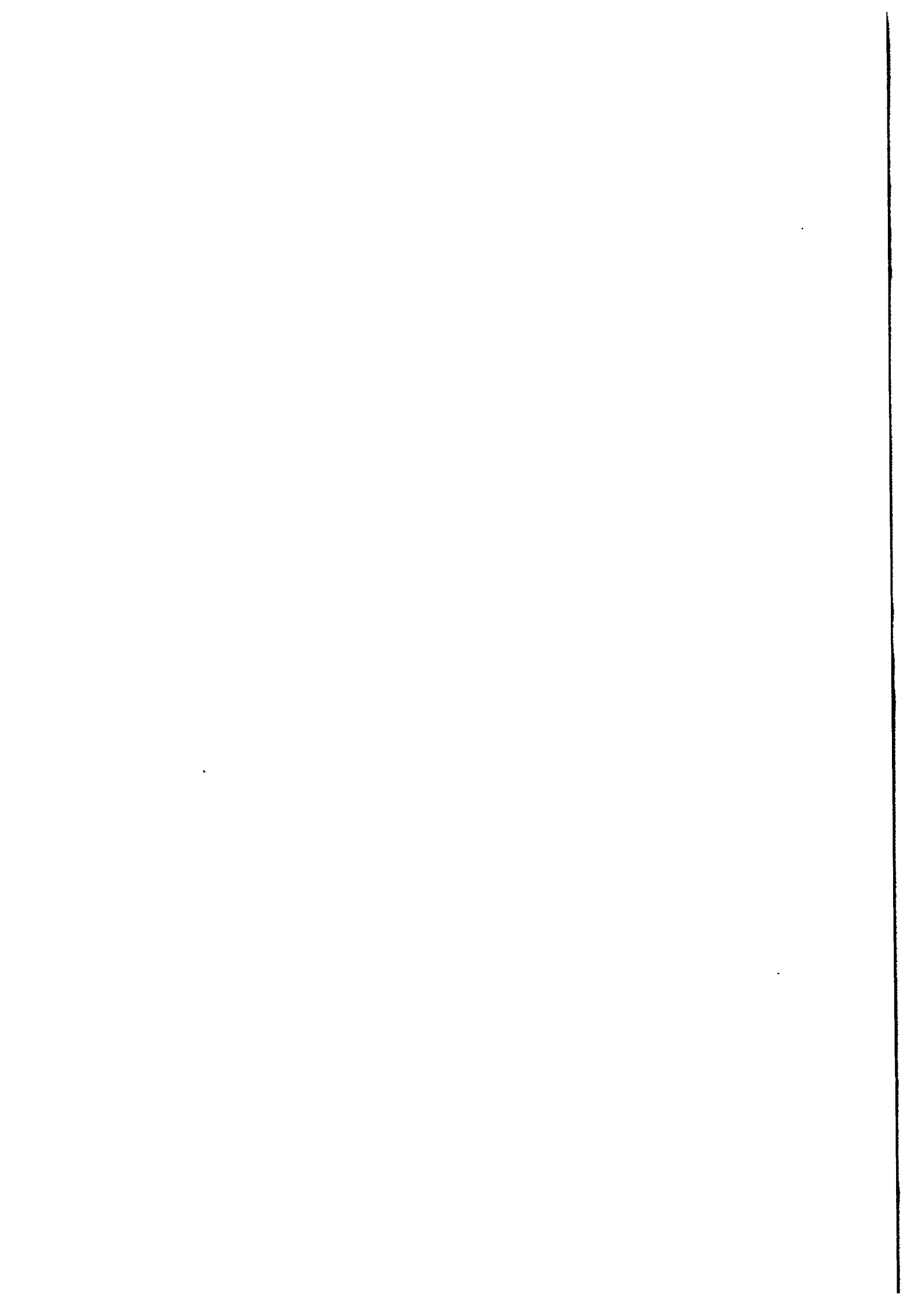
nr. G med uregist. funn V
 På Langdåkeren, østligst
 (før på Vesleenga):

På Fjælgård:

nr. E
 " F
 nr. H med C. 9693 IVe V
 " 76 " " 9677-79 V

" " 9660-65, 9735
 " slagg IV
 " unnummerert funn IVe V
 " C. 9666-69 IVe V

På **Tajet** ligger idag (1949), fra vest

mot øst: willlaen Steinhøg - hvor grav nr. A og røysene nr. 83-88, en gjenstående rest av **Tajet** (V.Engeloug) - hvor nr.1 og et lite segment av nr.2, willlaen Nabbestad - hvor storparten av nr.2, fele 3, 4 og 5, den siste med et hus på, og willlaen Lundby - med nr.6.

På **Nyhuset** ligger ved Byvollkrysset:

willlaen Østre Byvoll - hvor nr. 78-80, i øst herfor willlaen Skjærgård - hvor nr. 81/82.

På **Kalvlykkja** står boligen Linnerud på sørparten av nr.9 og - fra 1949 - Linneruds utfus på nr.3.

J **Øverhøg**an står møllerboligen under By på østparten av nr.53.

Plaseringen av gravrøysene er usikker ved følgende nr. p.g.a. de ufullstendige stedfestinger: Flågåjordet nr.9/10 og 13-15, Vestre Fjælgård nr.4 og 77,

Bybakken nr.C, Øverhøgan nr.75, og på åkenn Fjælgård nr.76 og nr.H.

FJÆLGÅRD ← **FJALGÅRDAR**

GRAVSTEDENE

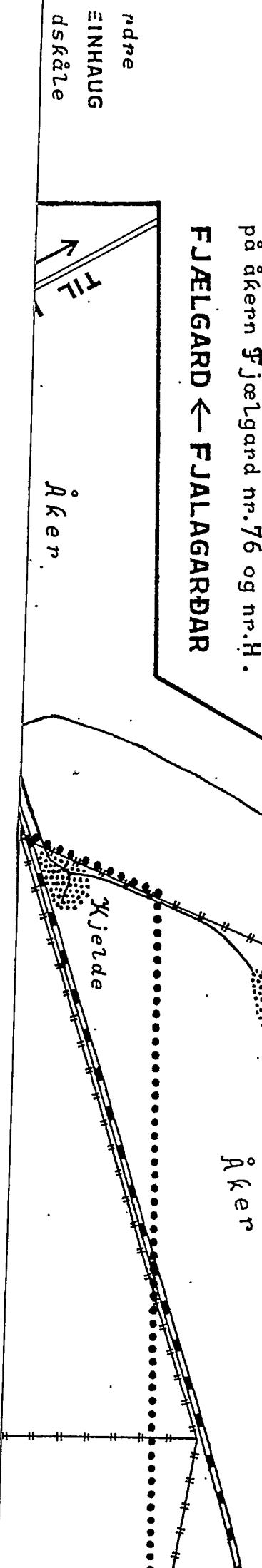
Herav med tallnummere som N.Nicolaysen 1879-8 De tilhørende oldsaker nummer i Oslo Universit Oldsaksamling (C.) tilf

BY

På Kalvlykkja:

nr. 1 med C.	9463-72
" 2 "	9473-78
" 3 "	9479-80
" 4 "	9481 og 9
" 5 "	
" 6 "	9482-83

- I Keltisk Jernald
- II Romertid.
- III Folkvandringst

rdre
EINHAUG
dsåle

Åker

Kjælde

HÅUKSTAD
LØKEN

Kjælde

Kjælde

Åker

FJÆLGÅRD ← FJALGÅRDAR

stær.
revet;
rasert.
d, med

Hammunga
Hammunga
Holt av Laruttrær

HAUKSTAD
BY

grog

Del av Fjælgard. Hamming

SOL-
STAD
Plassbekken

Åker

HAUKSTAD-
PLASSEN

Fjælgard
Åkern

NORDBY

Av Fjælgard
under By

(Hage)

NLIND-
BY

Av Fjælgard

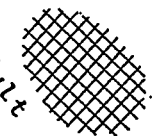
gang

Åkern

OG

Veit

Attfylt
Fjelde

Kokestein

V. FJÆLGARD

Fjælgard. under
V. Engelow.
Under Myruset 1856-1910

77

4

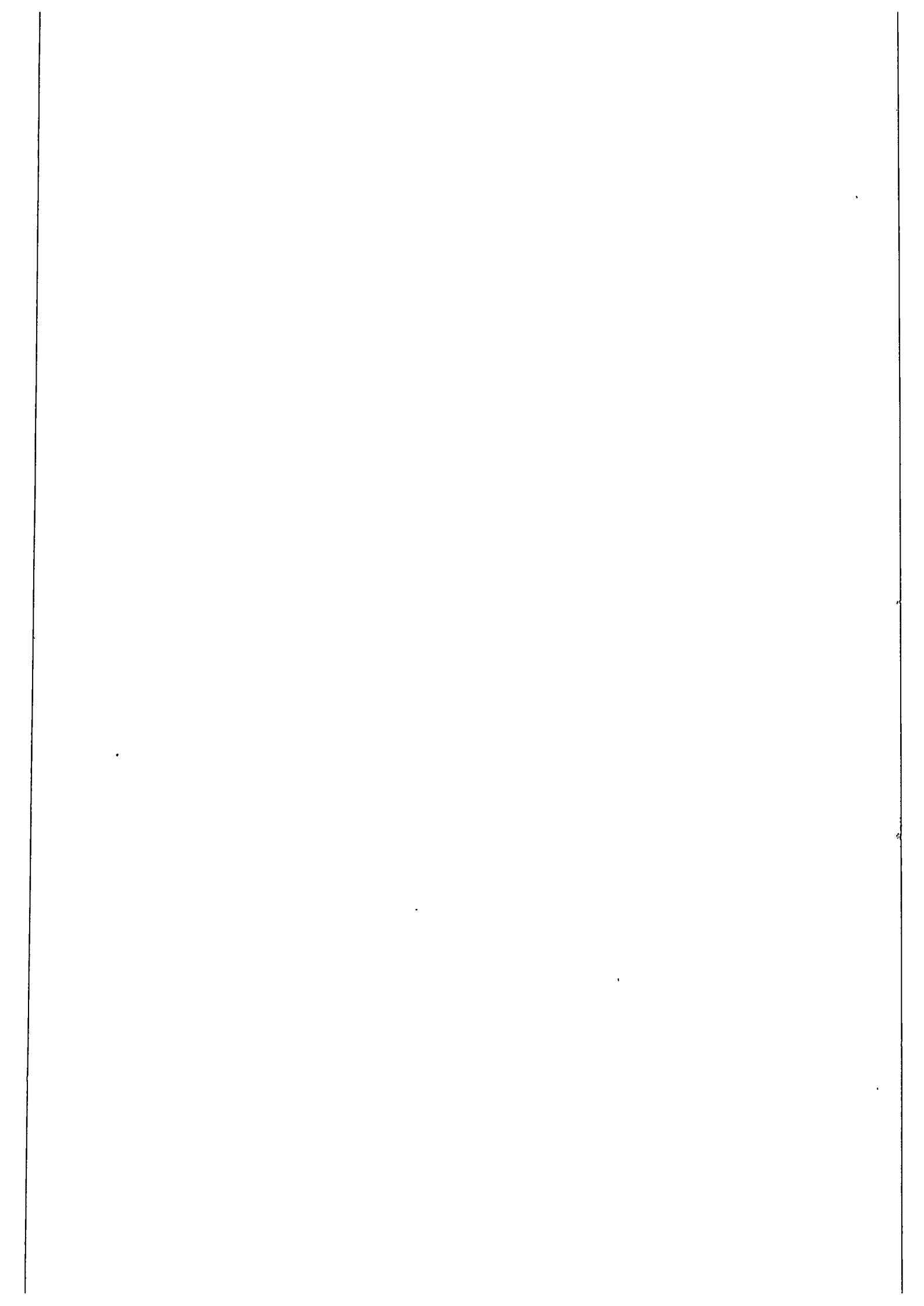
Hammunga
Hammunga
Hammunga

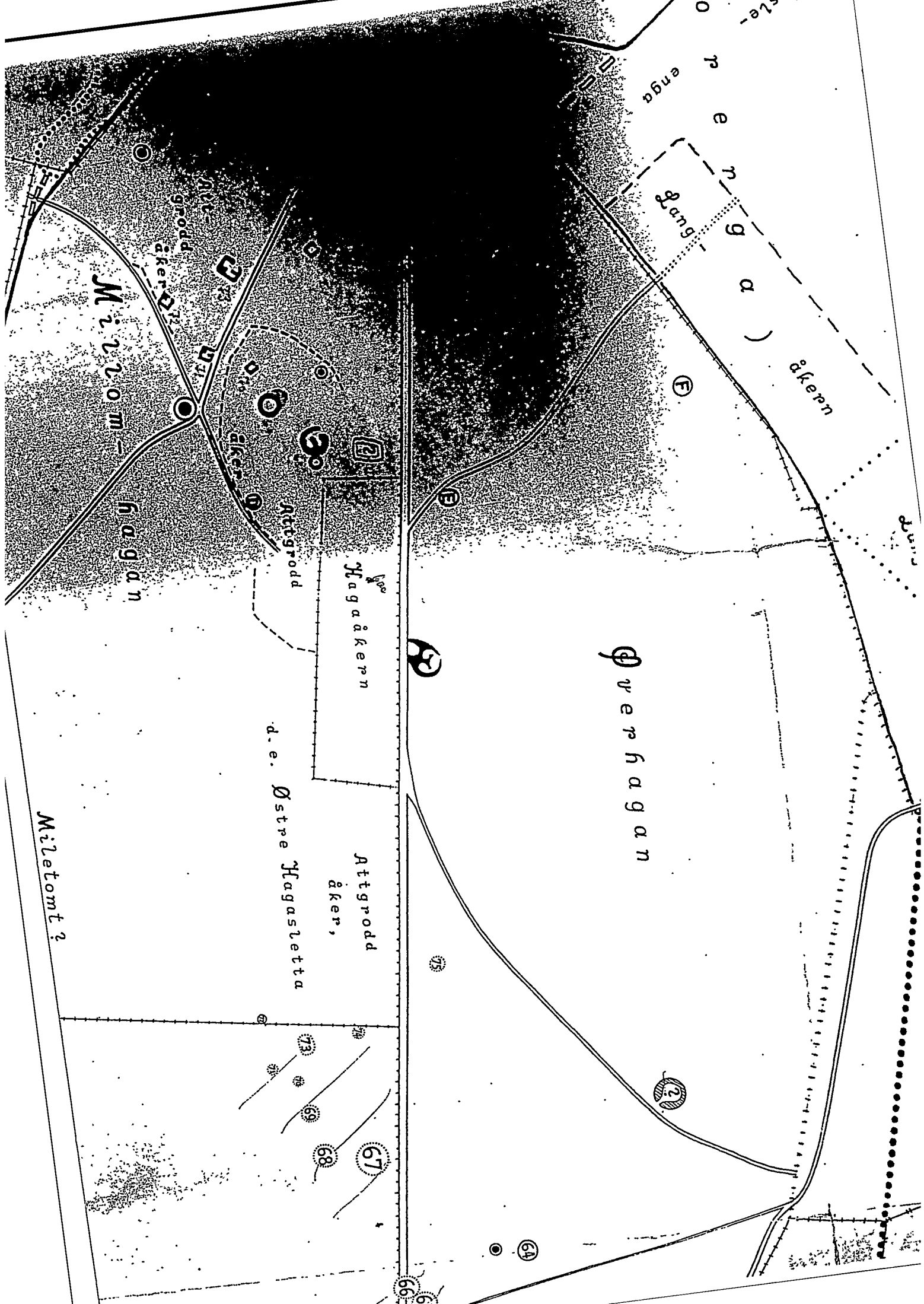
Attgrodd Åker

Av N. F

Gl. gje

Av N.
SOC

Østremogda åker

Østremogda åker

Østremogda åker

Østremogda åker

Mællomhagan

Mællomhagan

Haga åker

Østre Hagasletta

Attigrodd åker

Attigrodd

Øverhagan

Miletomt?

66

69

67

68

69

73

72

75

76

E

E

E

E

E

E

M e r h a g a n

Bysvebekken

Eng

BY- HOLEN

NORDBRYNSKV

Kjælde

Oppgangs-
sag

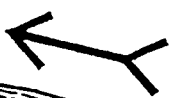
Brønn

OLDFUNN UTENFOR

GRAVPLASS

3 Kjeldedammen:

"sikkert et par bøtter
fulle" med vel bevarte
pilespisser av jern,
oppgravid ca 1845.

Merk Ø. Eng
enklave Enga
for V. Engelou
delt i Øver- og
Enga og 1/2 av 3
Engeloug < -
uttales „enge

På Langdåkeren, østligst

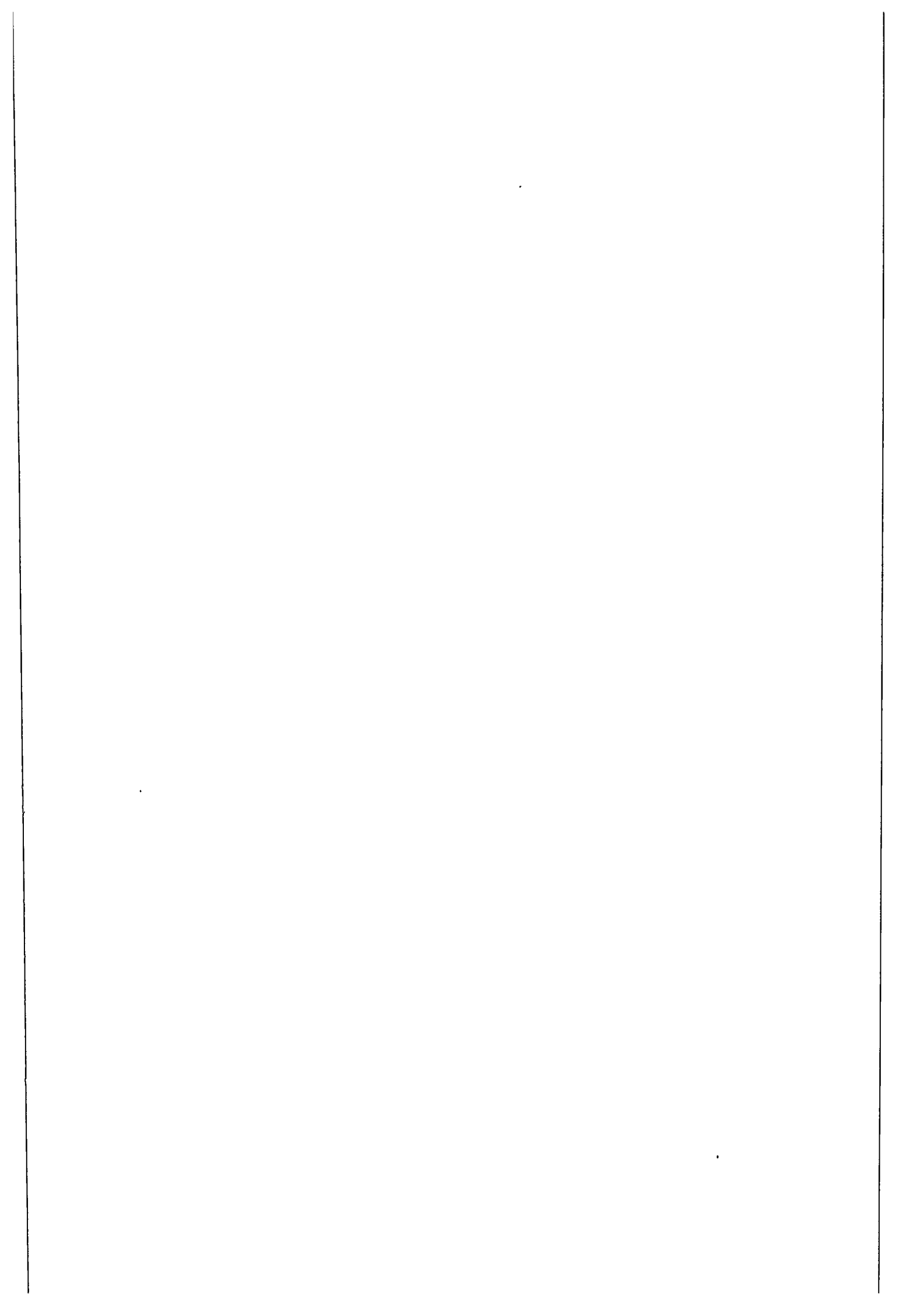
(før på Vesleenga):

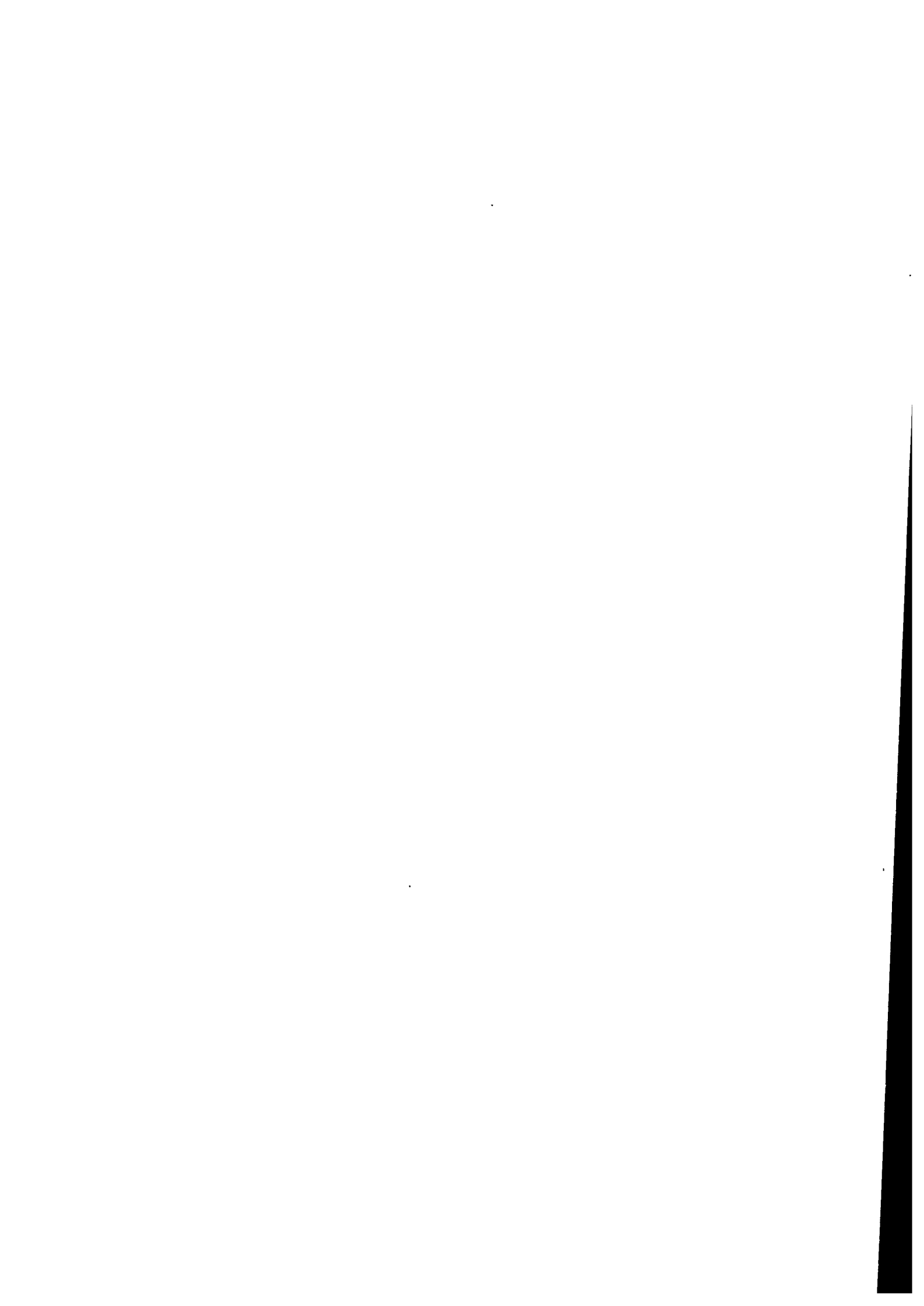
nr. G med uregist. funn **V**

På Fjælgaard:

nr. H med C. 9693 **IVeV**

„ 76 „ „ 9677-79 **V**

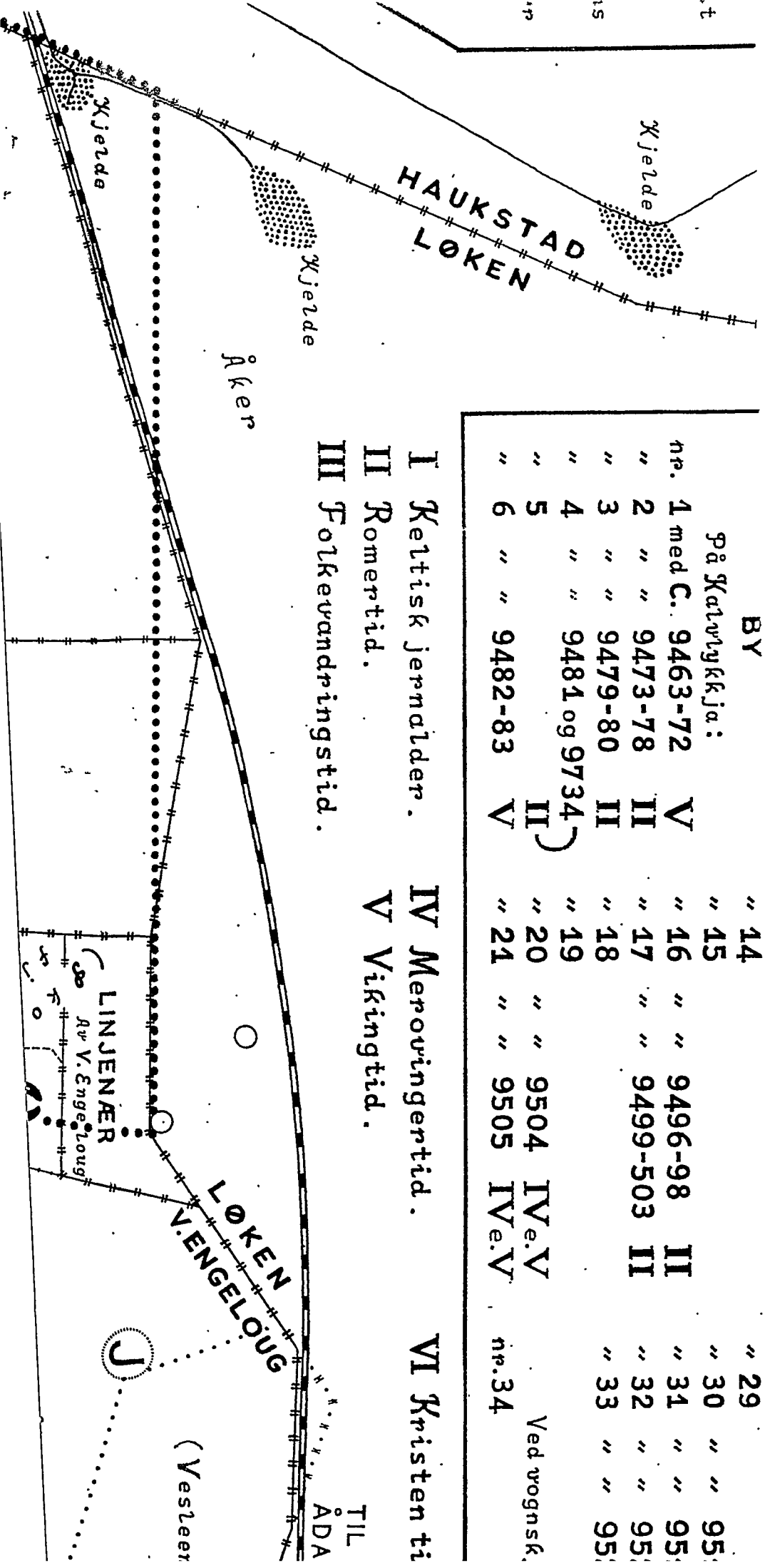
BY

På Kartvlykkja:

nr. 1 med C.	9463-72	V	" 14	" 15	" 16	" 17	" 18	" 19	" 20	" 21	" 29
2	9473-78	II	" 15	" 16	" 17	" 18	" 19	" 20	" 21	" 29	" 30
3	9479-80	II	" 16	" 17	" 18	" 19	" 20	" 21	" 29	" 30	" 31
4	9481 og 9734	II	" 17	" 18	" 19	" 20	" 21	" 29	" 30	" 31	" 32
5		II	" 18	" 19	" 20	" 21	" 29	" 30	" 31	" 32	" 33
6	9482-83	V	" 19	" 20	" 21	" 29	" 30	" 31	" 32	" 33	" 95
			" 20	" 21	" 29	" 30	" 31	" 32	" 33	" 95	" 95
			" 21	" 29	" 30	" 31	" 32	" 33	" 95	" 95	" 95

nr. 34 Ved vognsk.

- I Keltisk jernalder. IV Merovingertid. VI Kristen tid
 II Romertid. V Vikingtid.
 III Folkvandringstid.

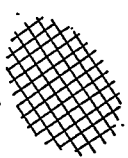

Av Fjælgard under Lille Økken

S
(Hage)

N
BY

X
Y

Kokestein

Attfult
Kjæde

V. FJÆLGARD

Fjælgard under V. Engelow.
Under Myhuset 1856-1910

77

4

LØVSTAD

Av N. Fjælgard

Ø. gjendefar

SØGARD

Av N. Fjælgard

BYENGA

Av By

Hamning

TANGEN

Av Ø. Engelow

(Ø Koger
Fjælgard
ØSTRE
FJÆLGARD
Av V. Engelow)

Hamninga
Enga

Åker
(Enga)

VESTRE ENGELoug
ØSTRE ENGELoug

Åkeren Øverenga

1

7

At

Veit

Veit

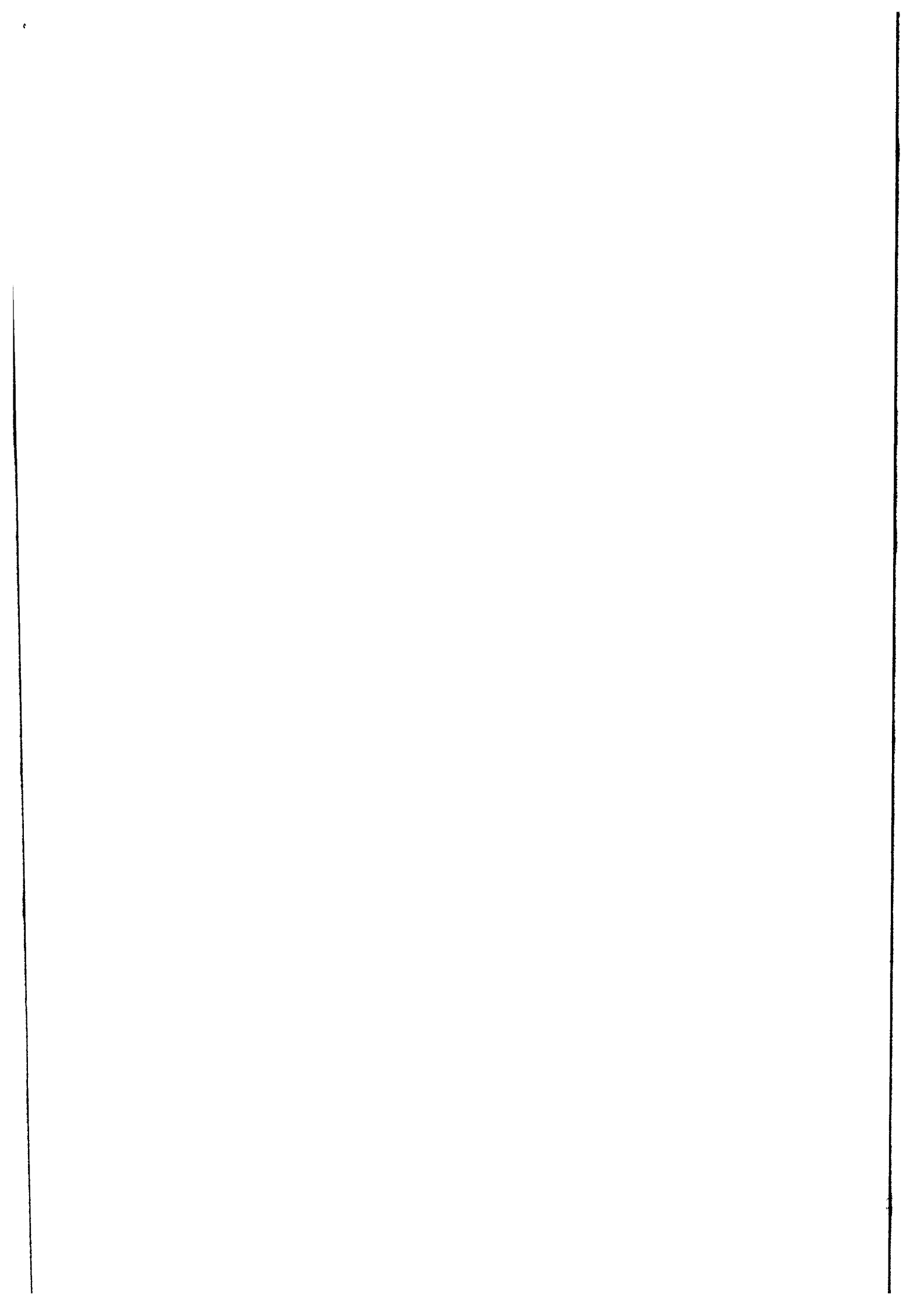
Attgrodd åker

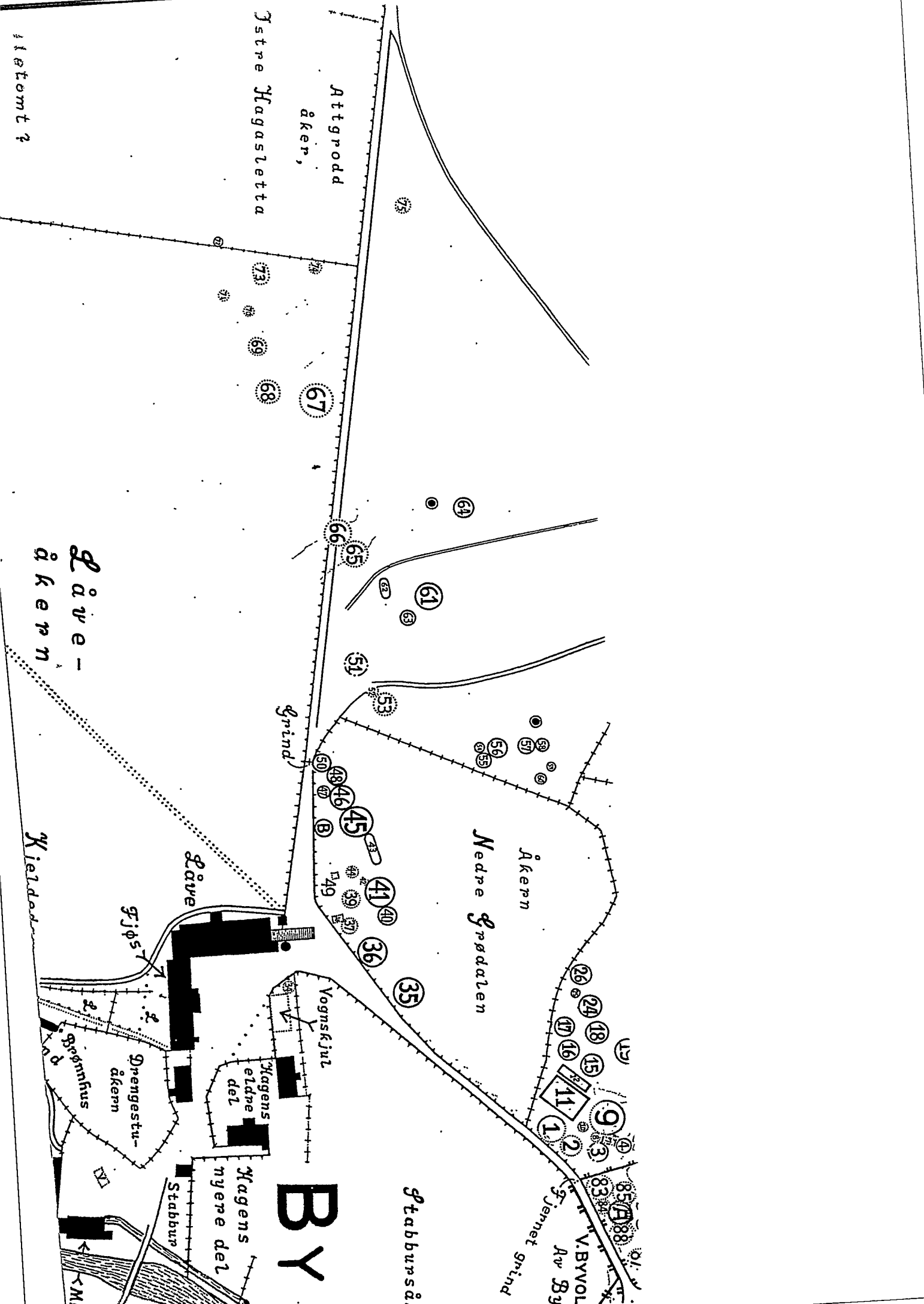
Hamninga

vesleenga

G

Åkeren

Støttemt ?

Østre Magasletta

Attgrodde
åker,

Øvre-
åker

Grind

Øvre

Grift

Vognskjul

Mogens
eldre
del

Mogens
nyere
del

Stabbur

Drengestu-
åker

Børghus

BY

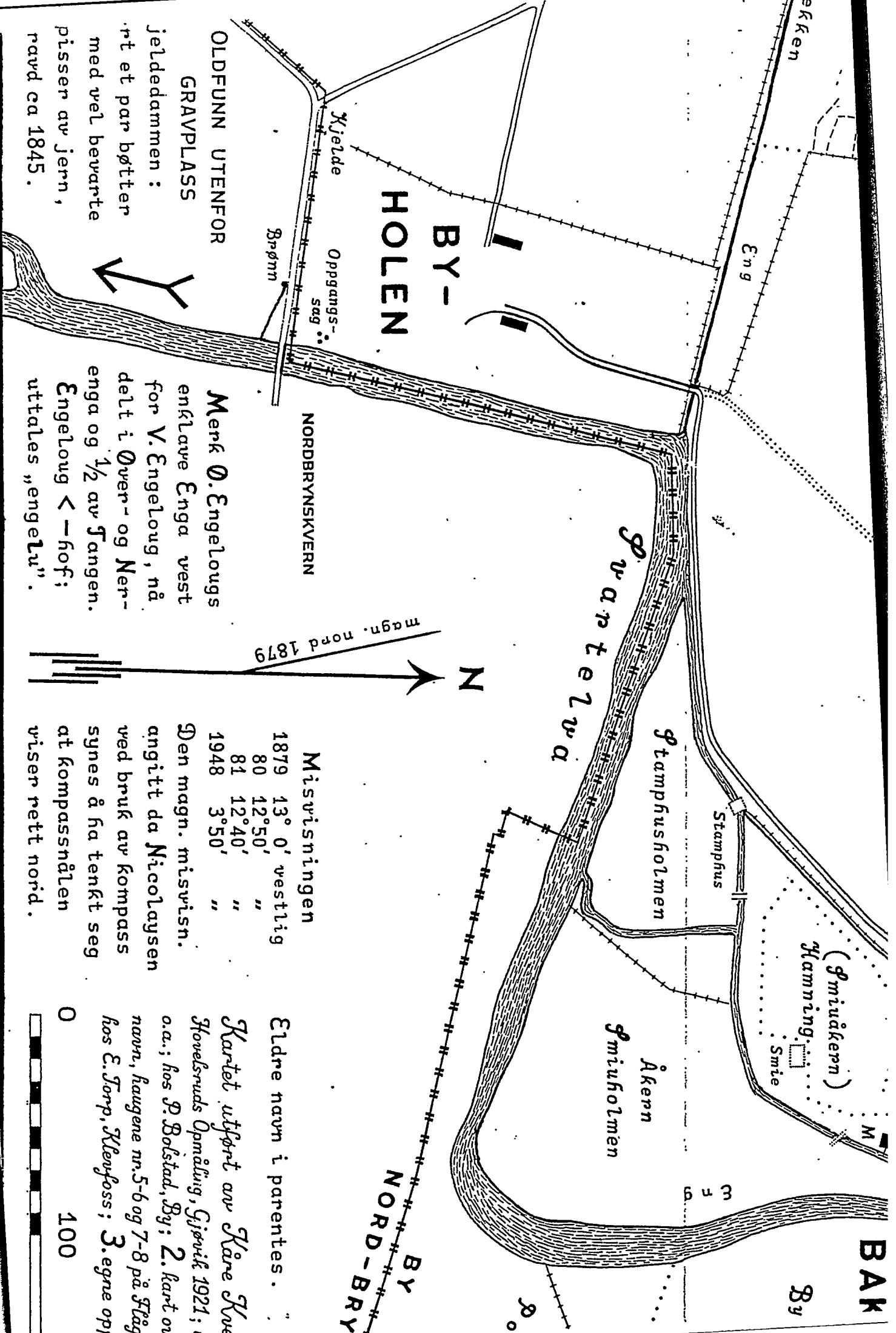
Stabbursåker

Nedre Grødalalen

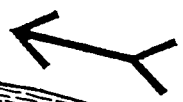
Åker

V. BYVOL
Åker By
Jernet Grind

Mø

OLDFUNN UTENFOR
GRAVPLASS
jeldedammen :
rt et par bøtter
med vel bevarte
pisser av jern,
navd ca 1845.

Merk Ø. Engelougs
enklave Enga vest
for V. Engeloug, nå
delt i Øver- og Ner-
enga og 1/2 av Tangen.
Engeloug < -hof;
uttales „engelū”.

N
magn. nord 1879

Misvisningen	1879	13° 0' vestlig
	80	12° 50'
	81	12° 40'
	1948	3° 50'

Den magn. misvisn.
angitt da Nicolaysen
ved bruk av kompass
synes å få tenkt seg
at kompassnålen
viser rett nord.

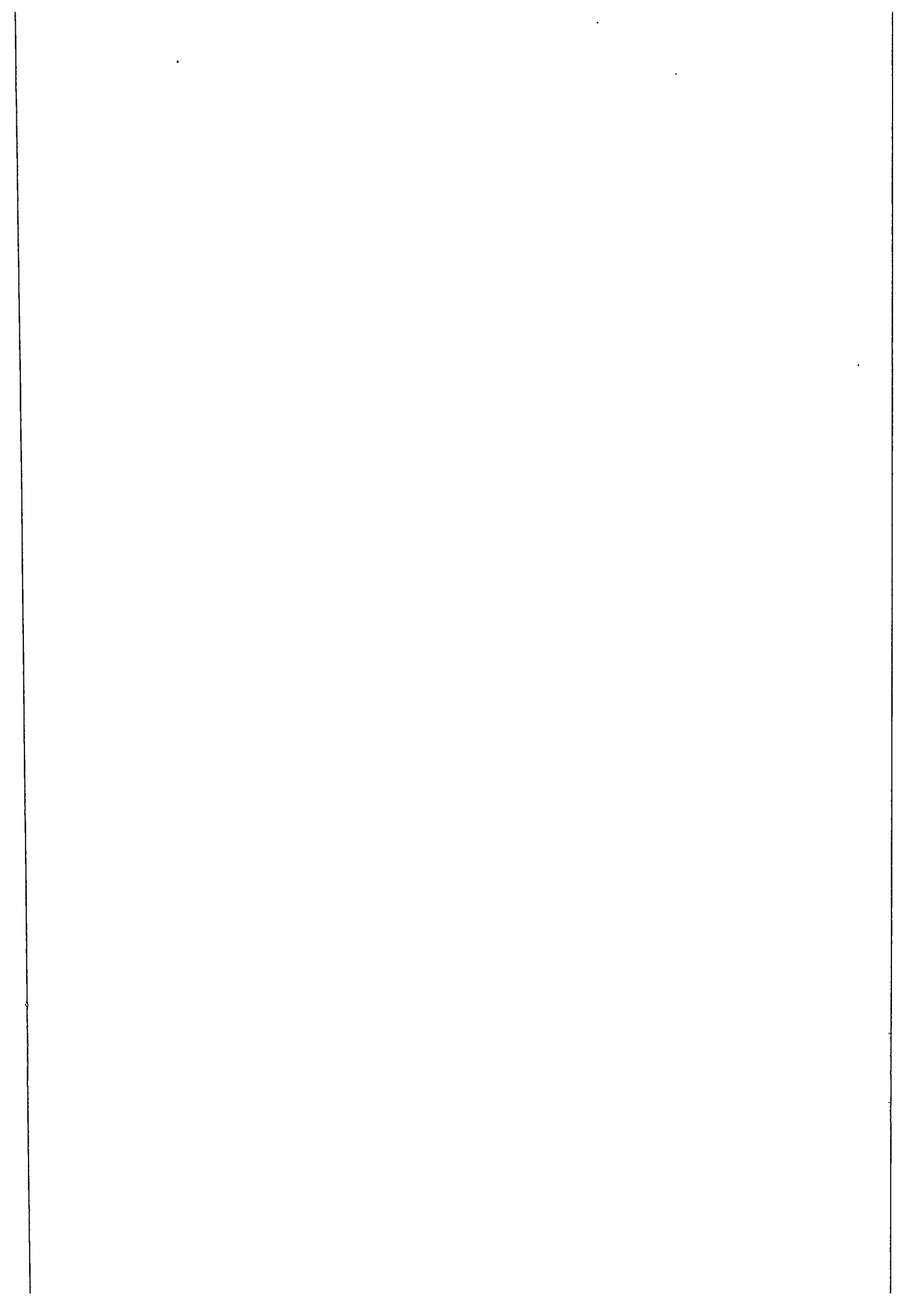
Eldre navn i parentes.

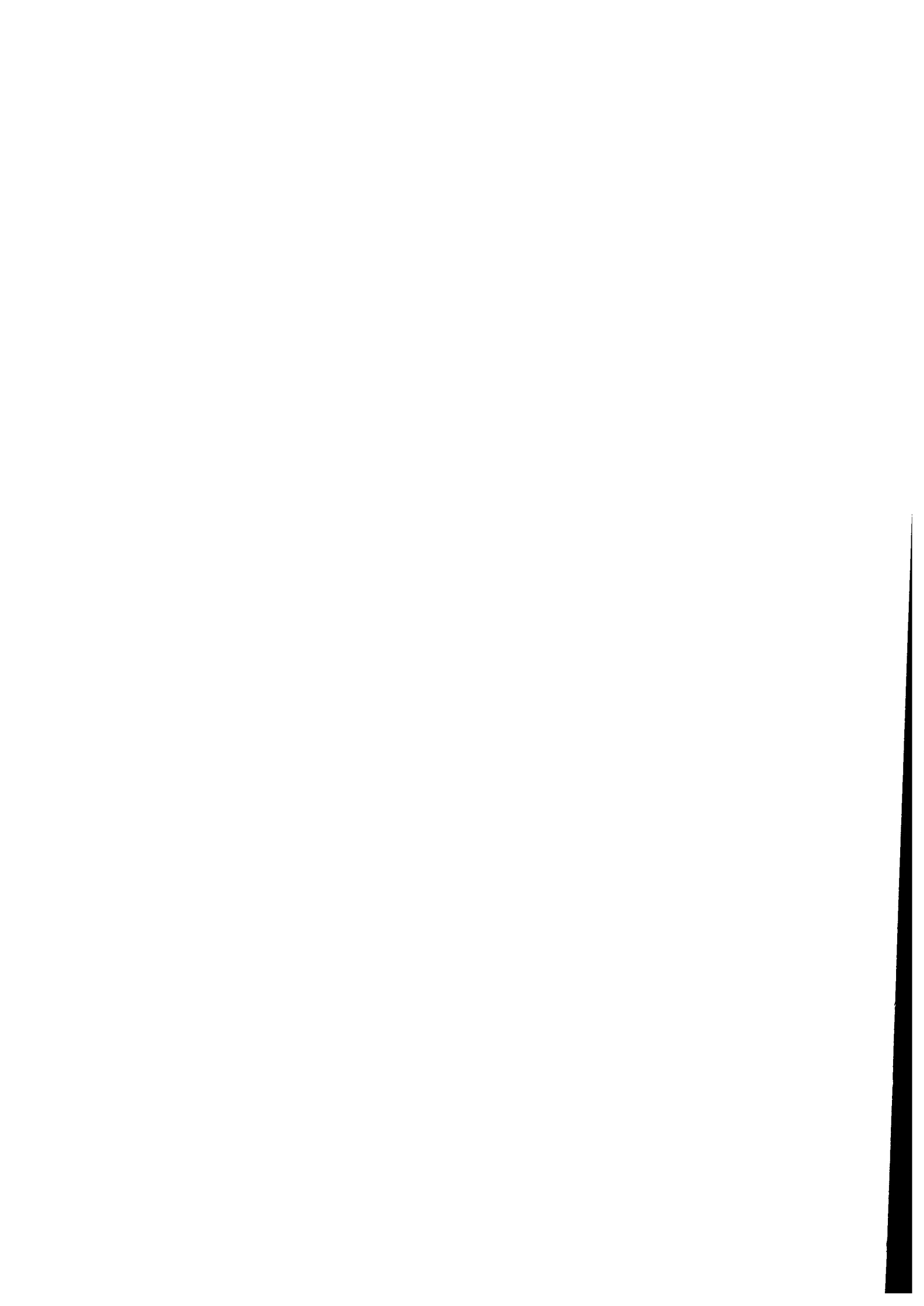
Kartet utført av Kåre Kve
Stovelsruds Opmåling, Gjøvik 1921;
o.a.; hos P. Bolstad, By; 2. kart on
navn, kaugene nr. 5-6 og 7-8 på Flåg
hos E. Torp, Klevfoss; 3. egne opj

BAK

By

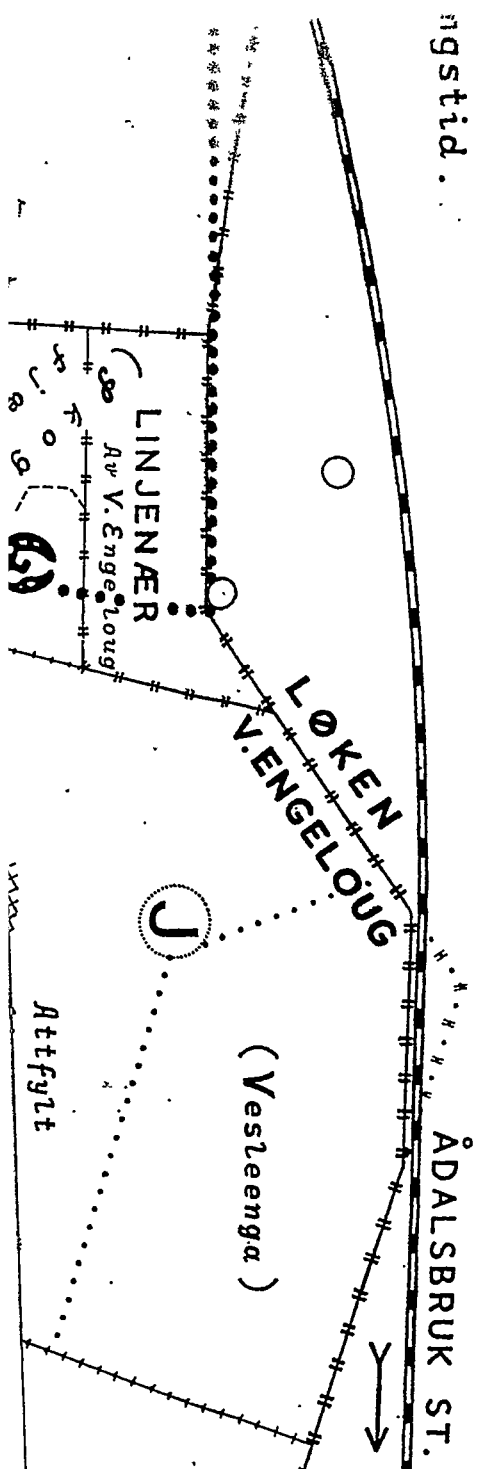
13	"	9489-95	V	"	28
14	"			"	29
15	"			"	30
16	"	9496-98	II	"	31
17	"	9499-503	II	"	32
18	"			"	33
19	"			"	9521-26
20	"	9504	IV.e.V	Ved vognskjulet:	
21	"	9505	IV.e.V	nr.34	

IV Merovingertid.

VI Kristen tid.

V Vikingtid.

ngstid.

ØSTRE ENGELoug

På Øverenga:

nr. 1 med C.10676-80 IV

VESTRE ENGELoug

På Enga:

nr. 7 med C.10183 IV.e.V

J

K

På flågdjorden:

nr. 5 med C.10689-92 IV.e.V

nr. 6 " " 10693-703 III

nr. 7 " " 10704-10 V.V

nr. 8 " " 10711 V

nr. 9 " " 10712-35 V

nr. 10 " " 10736-53 VI

nr. 13

nr. 14

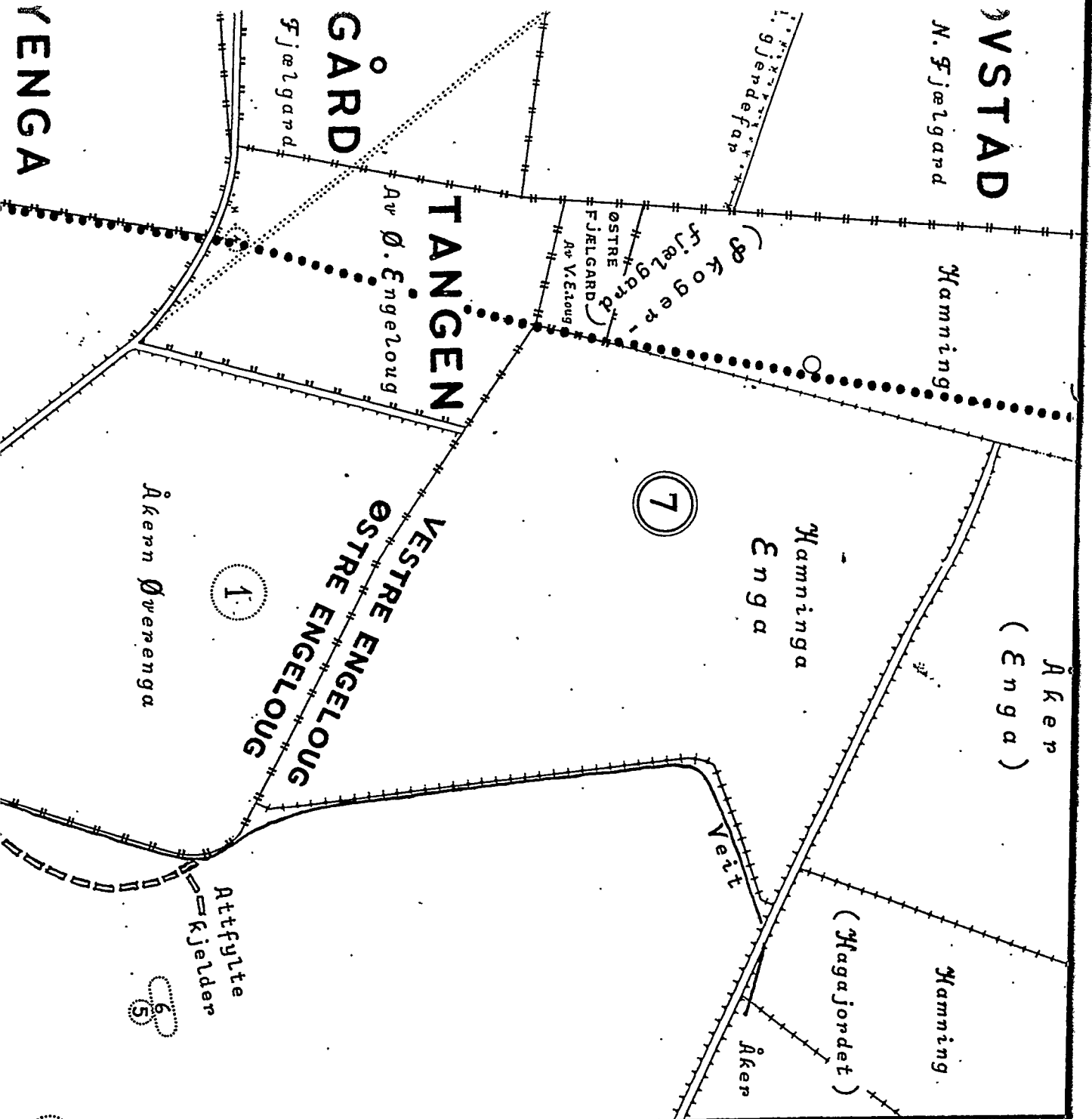
nr. 15 " " 10756-57 V

På Steinhaug (før Tajet):

nr. A, nedskåret, uten røys over

nr. 83 med C. 9685-96 IT

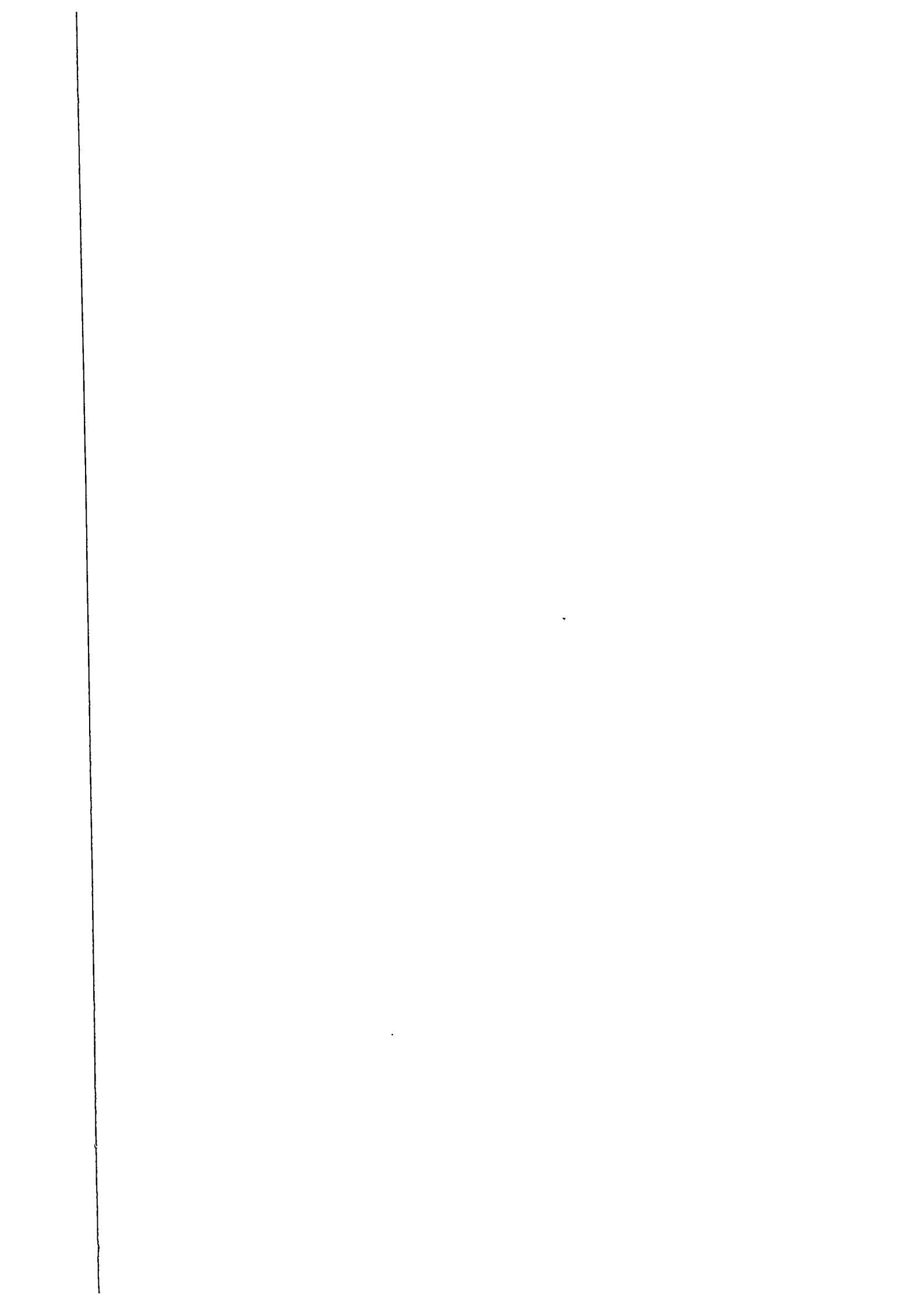
X
Mjelen
1857

" 87		II?
" 88	På Tajet, ved Byvoll:	II?
nr. 1		II?
" 2		II
" 3	med unnummer. funn	II?
" 4		V
" 5	C.10165-79	II
" 6	" 10180-82	II
NYHUSET		
Ved Byvoll:		
nr. 78		
" 79		
" 80	med C. 9681-83	I
" 81	" 9684	I
" 82	unnummerert funn.	
På Vestre Fjælgård:		
nr. 77	med C. 9680	III
" 4	" 10687-88	V

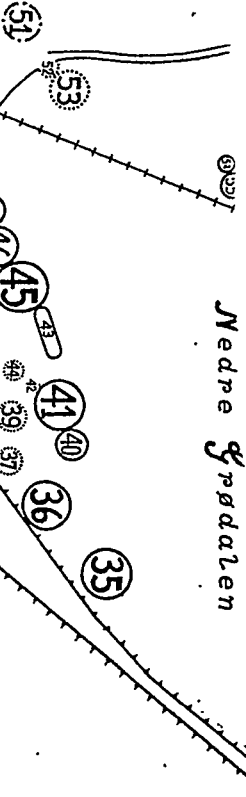
Åker
(Flågåjordet)

9
10

1
7
1

Nedre Grøddalen

Grind

Låve

Grjøs

Kjældedammen

Vognskjul

Magens eldre del

Magens nyere del

BY

Stabbur

Stabbur

Drengestu-
åkeren

Brønhus

Sag

Mølle

NYHuset

Av Vestre Engelowg

V. ENGELoug

Åkeren
Brujordet

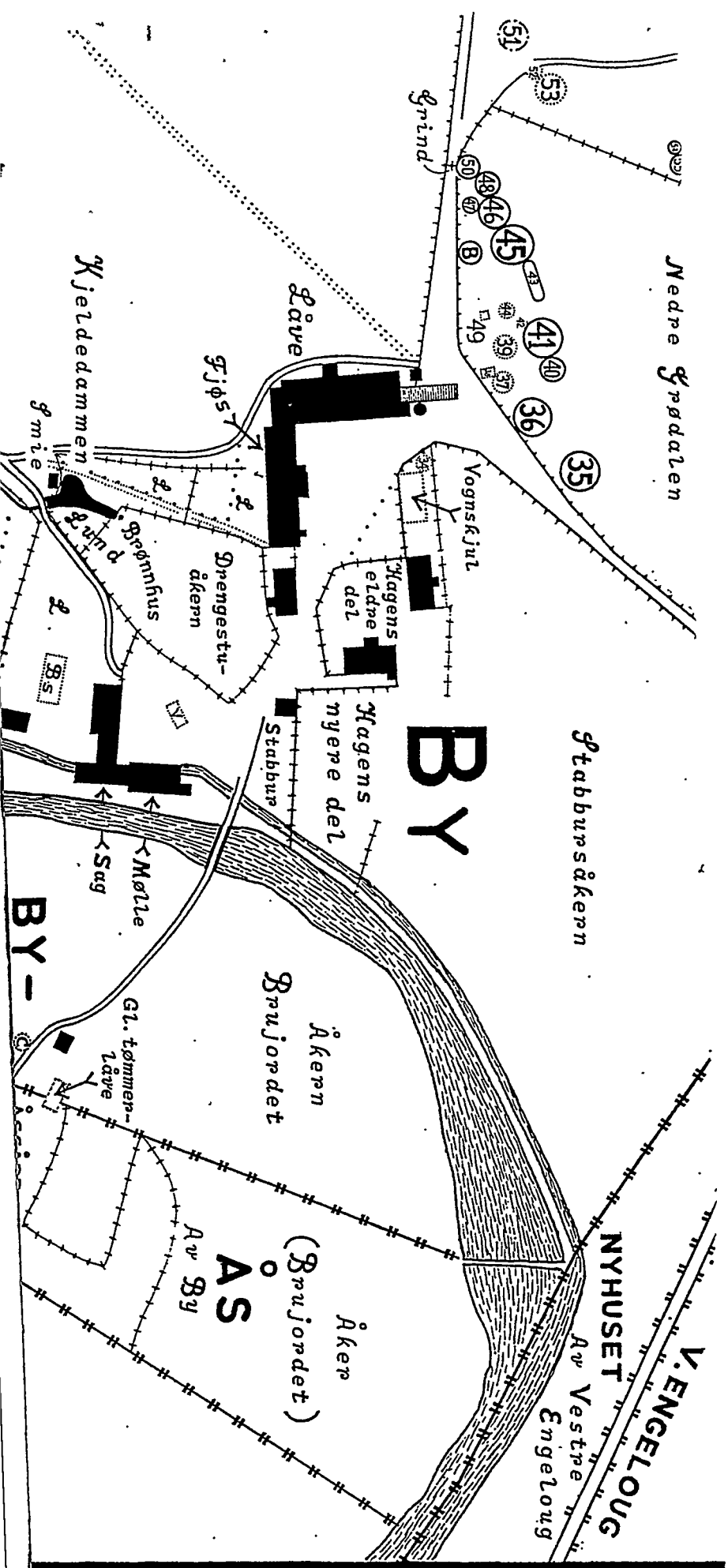
Åker
(Brujordet)

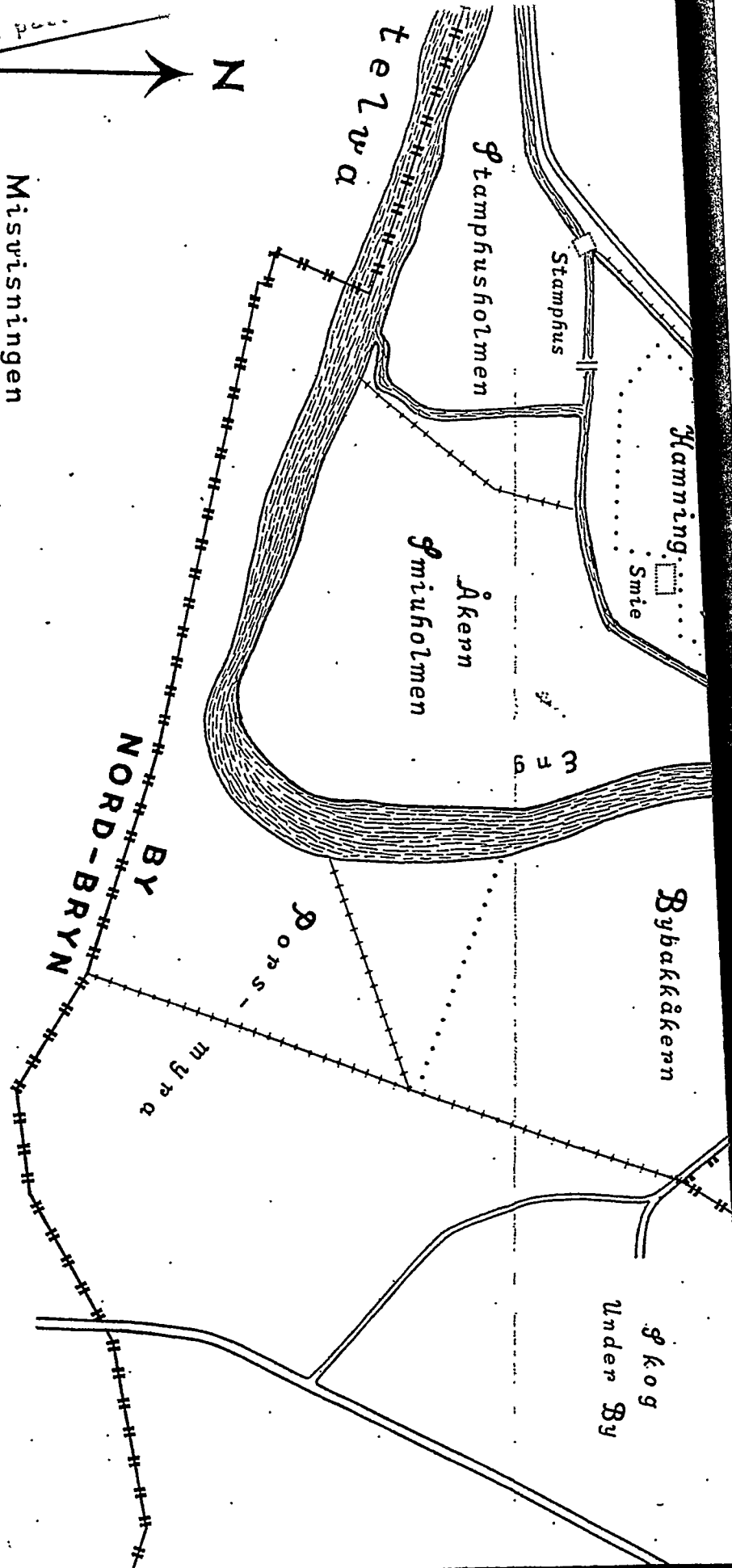
ÅS

Av By

Gl. tømmers-
låve

BY-

Misvisningen

1879	13° 0'	vestlig
80	12° 50'	"
81	12° 40'	"
1948	3° 50'	"

Den magn. misvisn. angitt da Nicolaysen ved bruk av kompass synes å ha tenkt seg at kompassnålen viser rett nord.

Eldre navn i parentes.

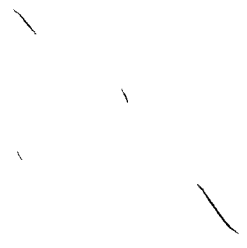
Kartet utført av Kåre Kveseth. Grunnlag: 1. kart over By i 1:2000, Stovelsruds Opmåling, Gjøvik 1921; uten navn, hauger, fus- og miletomter, mindre veier o.a.; hos P. Bolstad, By; 2. kart over V. Engeloug i 1:2000, A. Opstad, 1865; med navn, haugene nr. 5-6 og 7-8 på Slagajordet, 7, J og K på Enga og 11-12 på Slagajordet; hos E. Jorp, Klenfoss; 3. egne oppmålinger og etterforskinger 1945-1949.

,

· j

/

OVER

BY I LØTEN

MED FJÆLGARD OG DELER AV
VESTRE OG ØSTRE ENGELOUG.

SENTRET FOR DEN FORHISTORISKE
OG MELLOMALDERLIGE BYGD ÅLL.

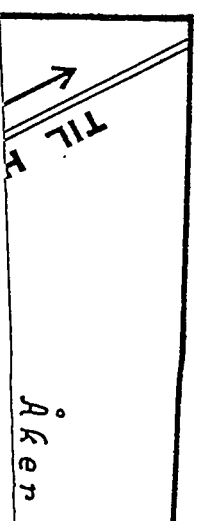
-----	Eiendomsgrense, nåværende.	Bs = Bordskjul	N. = Nordre
K.K.K.K.K.	„ , eldre.	gl. = gammel(t)	STH = STEINHAUG
+++++	Grensegrense, nåværende;	Ka. = Kalvlykkja	V = Vedskåle
	som oftest med gjerde.	Å. = Åyrrkje	V. = VESTRE
.....	Grensegrense, eldre.		

storparten av nr.2, hele med et hus på , og willae på Nyhuset ligger ve willaen Østre Byvoll - f ferfor willaen Skjængår på Kalvlykkja står på sørparten av nr.9 og - f utfus på nr.3 .

J Øverhagan står m By på østparten av nr.53 .

Plaseringen av gravrø ved følgende nr. p.g.a. de stedfestinger : Flågåjor 13-15, Vestre Fjælgard r Bybakken nr.C, Øverhagan på åkern Fjælgard nr.76 o

FJÆLGARD ← FJALAGA

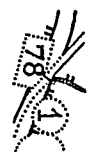

..... Grensene for den oppløste

siendom Fjælgård, forsøgs-
 vis rekonstruert; stgrensas
 på strekningen Tjangen til
 Løken etter A. Opstads kart
 over V. Engeloug av 1865.

sto der Akerboligen Lindby står.
 S = SYNDRE FJÆLGÅRDSTUA, revet;
 Kjøllergrop ses; egen fage, rasert.
 X = Tenkt plass for et tingsted, med
 en firkant av sittefjæler.

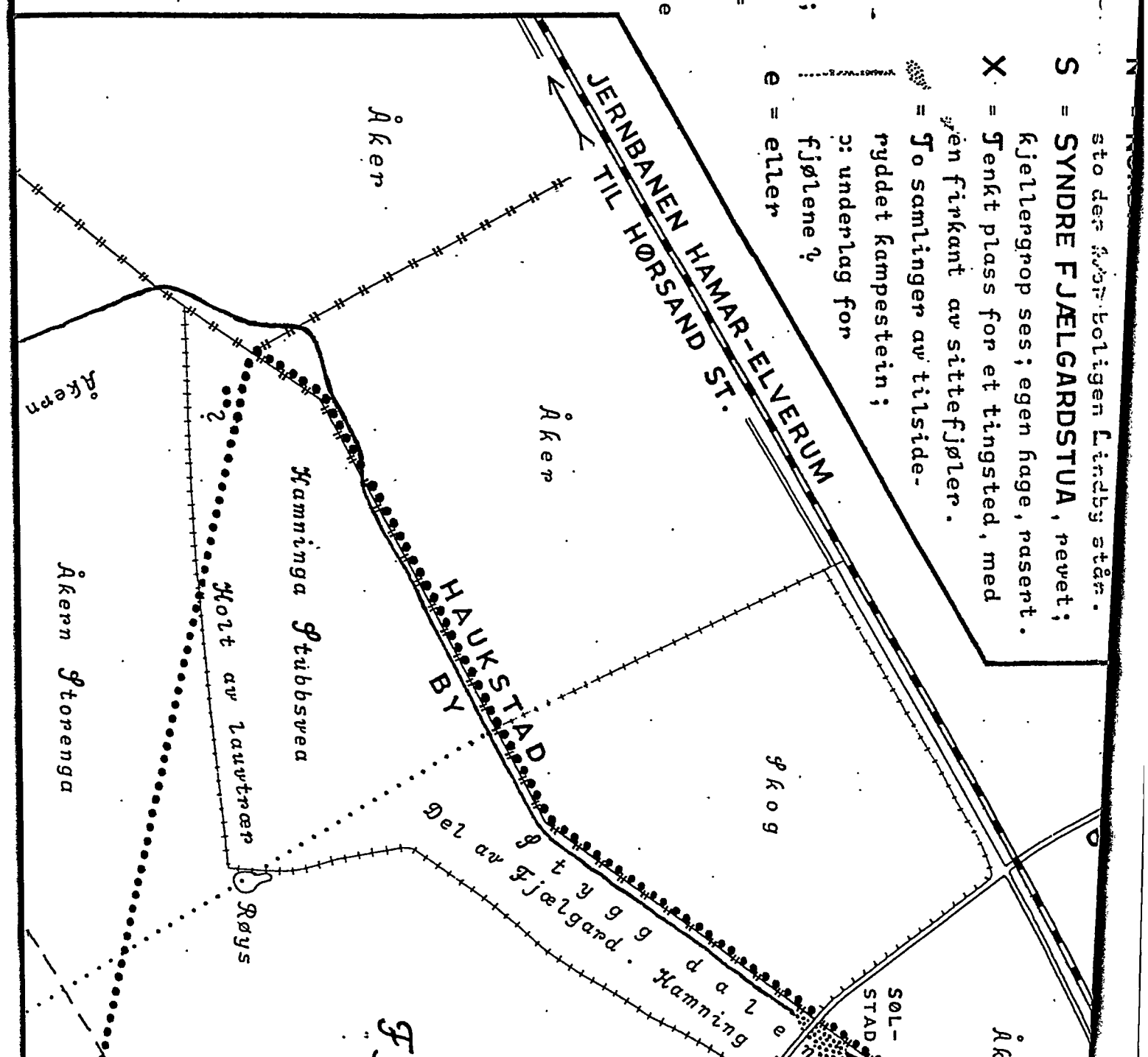
Veg, nåværende.
 „ , eldre.

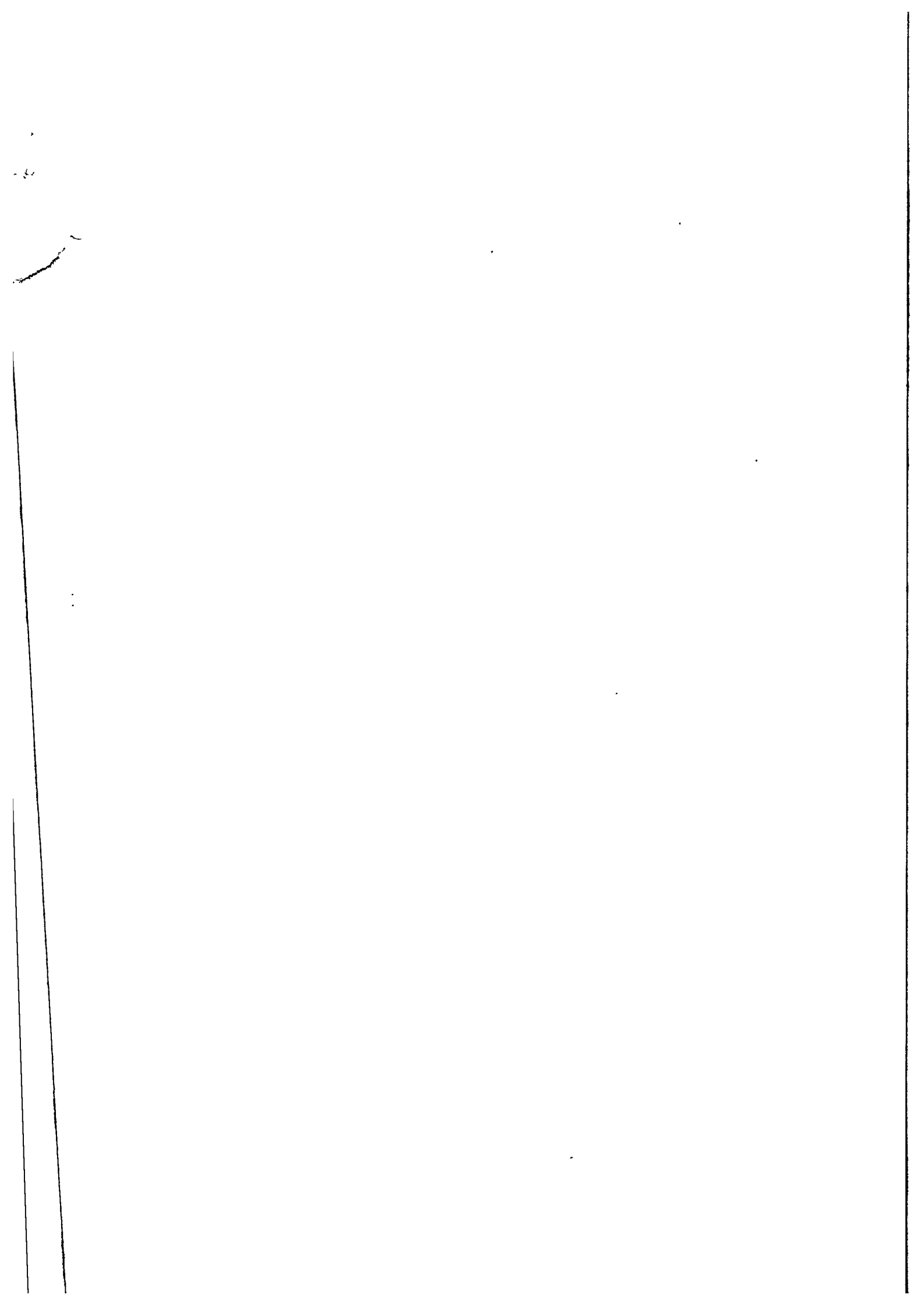

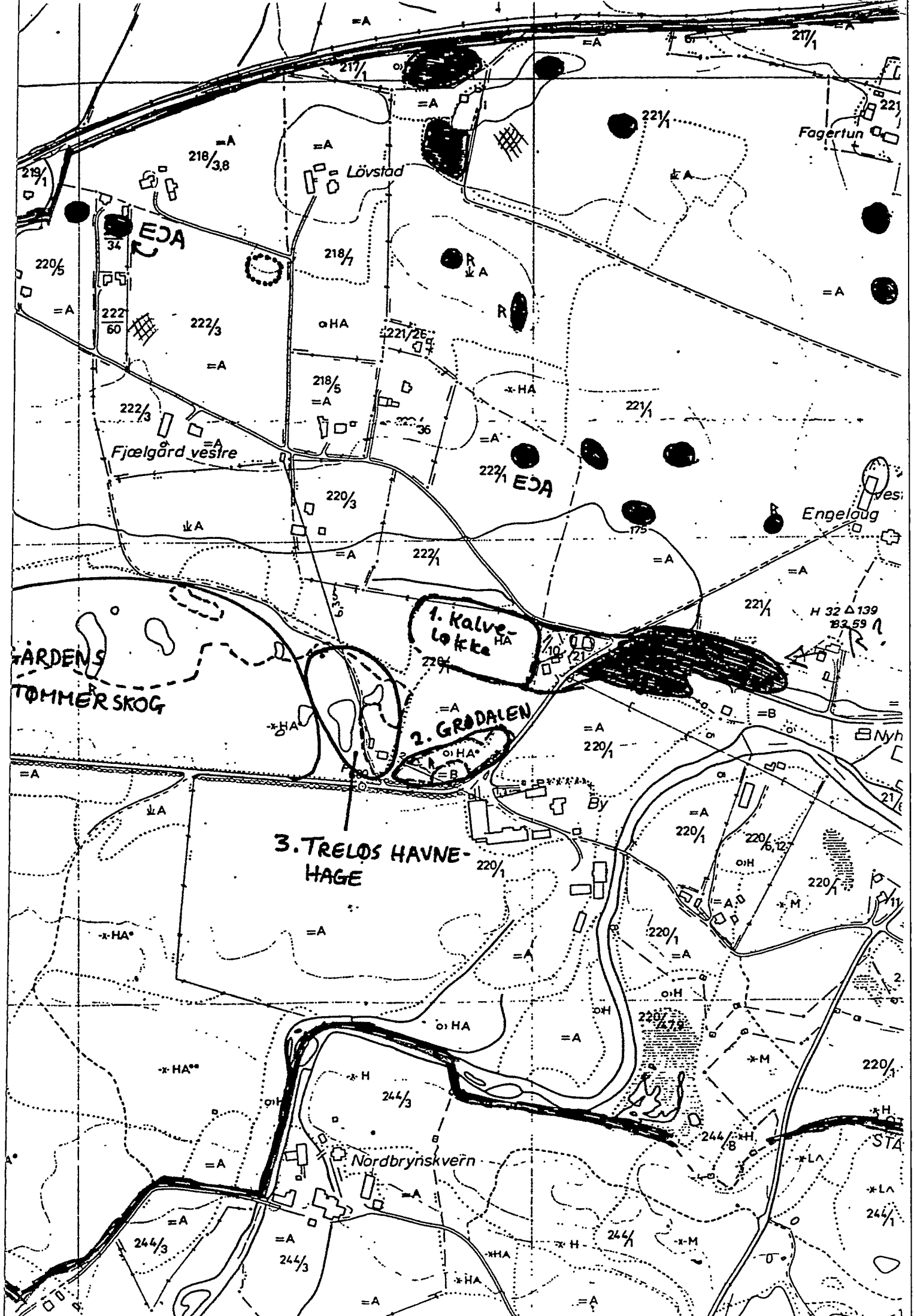
Skråstrek = grind i en eldre
 gardsveg til Nyhuset, revet;
 støtte til hno-gående, ennå
 stående steingard. Grinda =
 N. Nicolaysens faste punkt
 for stedfestingen av røysene
 nr. 78-82 på Nyhuset og nr.
 1-6 på Tjajet, V. Engeloug.
 Attfylt bekkefar.
 „ „ weit.

Merk: bekken på Engeloug
 siger ned i undergrunnen i
 Nerenga, fortsetter under
 Kalvlykkja og Grøddalen.
 Kaug el. røys, nåværende
 og borttryddet; med nummer
 se GRAVSTEDENE, uten nr:
 noen av rydningsrøysene.
 Åkerrein.

Tomt etter våningshus.
 „ „ hus for buskap?
 „ „ forrådsfus? —
 med steinoppbygg, — opp

=A 218/3,8

=A Lövstad

Fagertun

EJA

218/1

221/1

220/5

222/3

HA

221/26

218/5

EJA

221/1

Fjælgård vesire

220/3

222/1

Engeløug

221/1

H 32 Δ 139
B2 59

GÅRDENS
TØMMERSKOG

1. Kalve-
løkke

2. GRØDALEN

3. TRELOS HAVNE-
HAGE

By

Nyh

HA

=A

220/1

220/1

220/6,12

220/1

HA

244/3

220/1

220/1

Nordbrynskværn

244/3

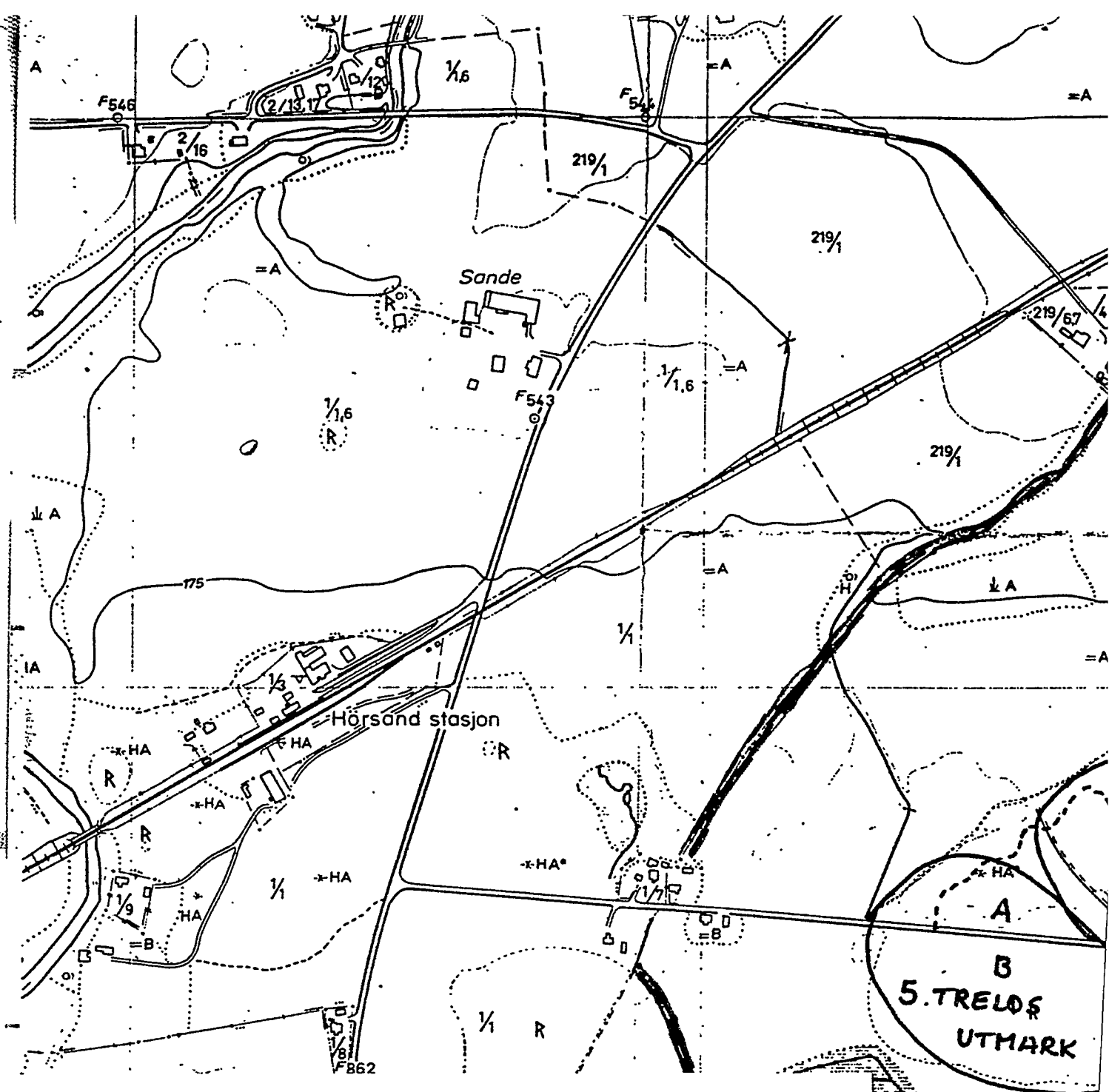
STA

244/3

244/3

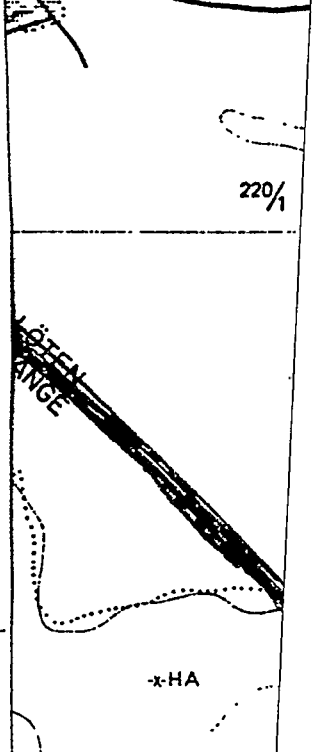
244/1

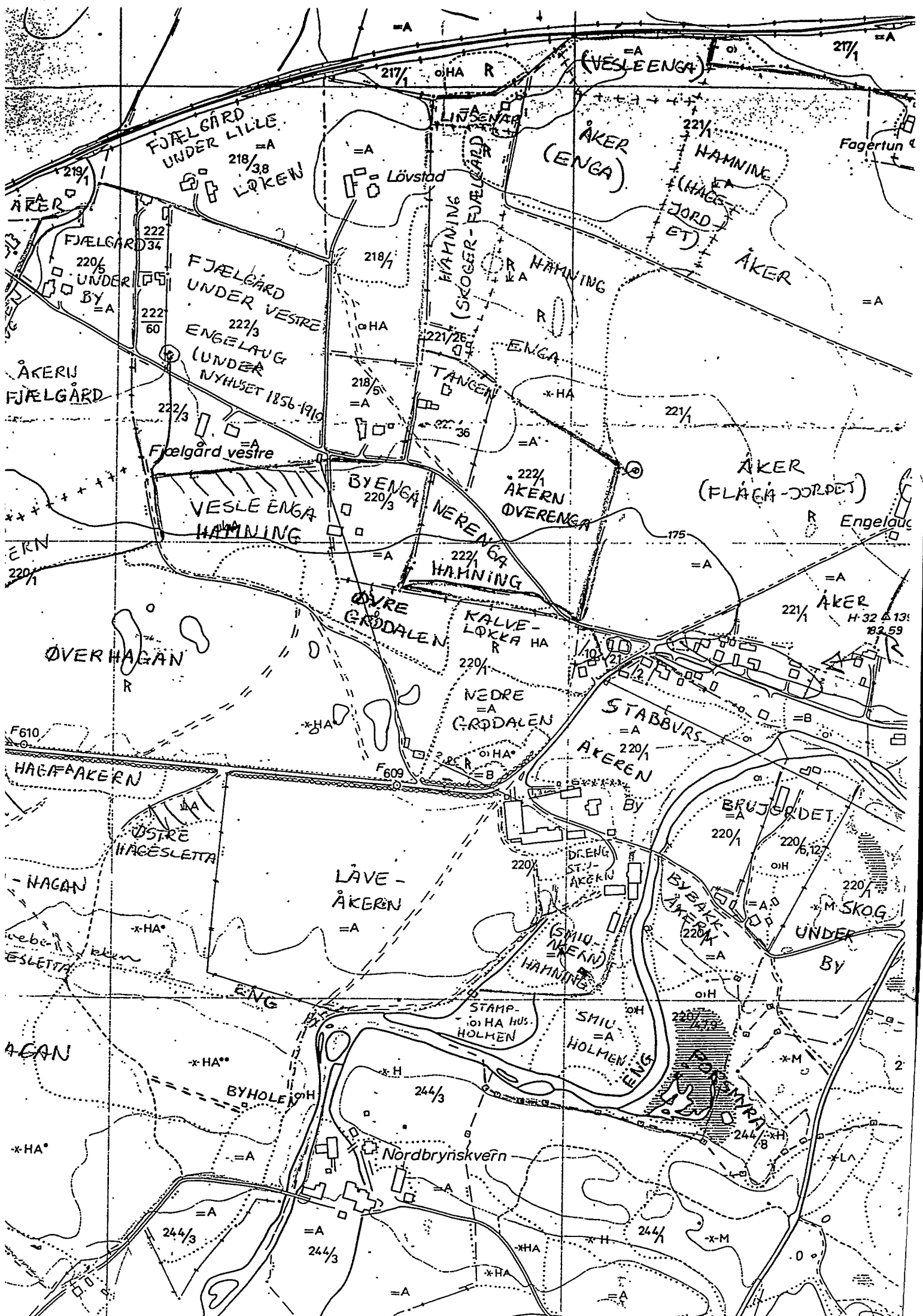
244/1

Kart nr. 1

- 1 - 5 Nicolaysens betegnelser på området i 1879
- Sør-, vest- og nordgrense for By-Engelaug-området
- Grav-lokaliteter i By-Engelaug-området utenfor omr. 1-5.
- Kalksteinforekomster

FJÆLGÅRD
UNDER LILLE
218/38 =A
LØKEN

(VESLE ENGA)

ÅKER
(ENGA)

HAMNING
(HAGE-
JORD-
ET)

FJÆLGÅRD
UNDER VESTRE
222/3
ENGELAUG
UNDER
NYHUSET 1856-1910

LINSEVÅR
HAMNING
(SKOGER-FJÆLGÅRD)

TANGEN
222/36

ÅKERU
FJÆLGÅRD

Fjælgård vestre

BYENGA
220/3

NERENGA
HAMNING

ÅKERN
ØVERENGA

ÅKER
(FLÅGA-JORDET)

ØVERHAGAN

ØVRE
GRØDÅLEN

KALVE-
LØKKA HA

NEDRE
GRØDÅLEN

STABBURS-
ÅKERN

HAGA-ÅKERN

ØSTRE
HAGESLETTA

LÅVE-
ÅKERN

BRUJØRDET

HAGAN

ESLETTA

ENG

BYHOLEN

Nordbrynskværn

BYBAKK-
ÅKERN

UNDER
BY

ÅGAN

STAMP-
HUS-
HOLMEN

SMI-
HOLMEN

HA

244/3

244/3

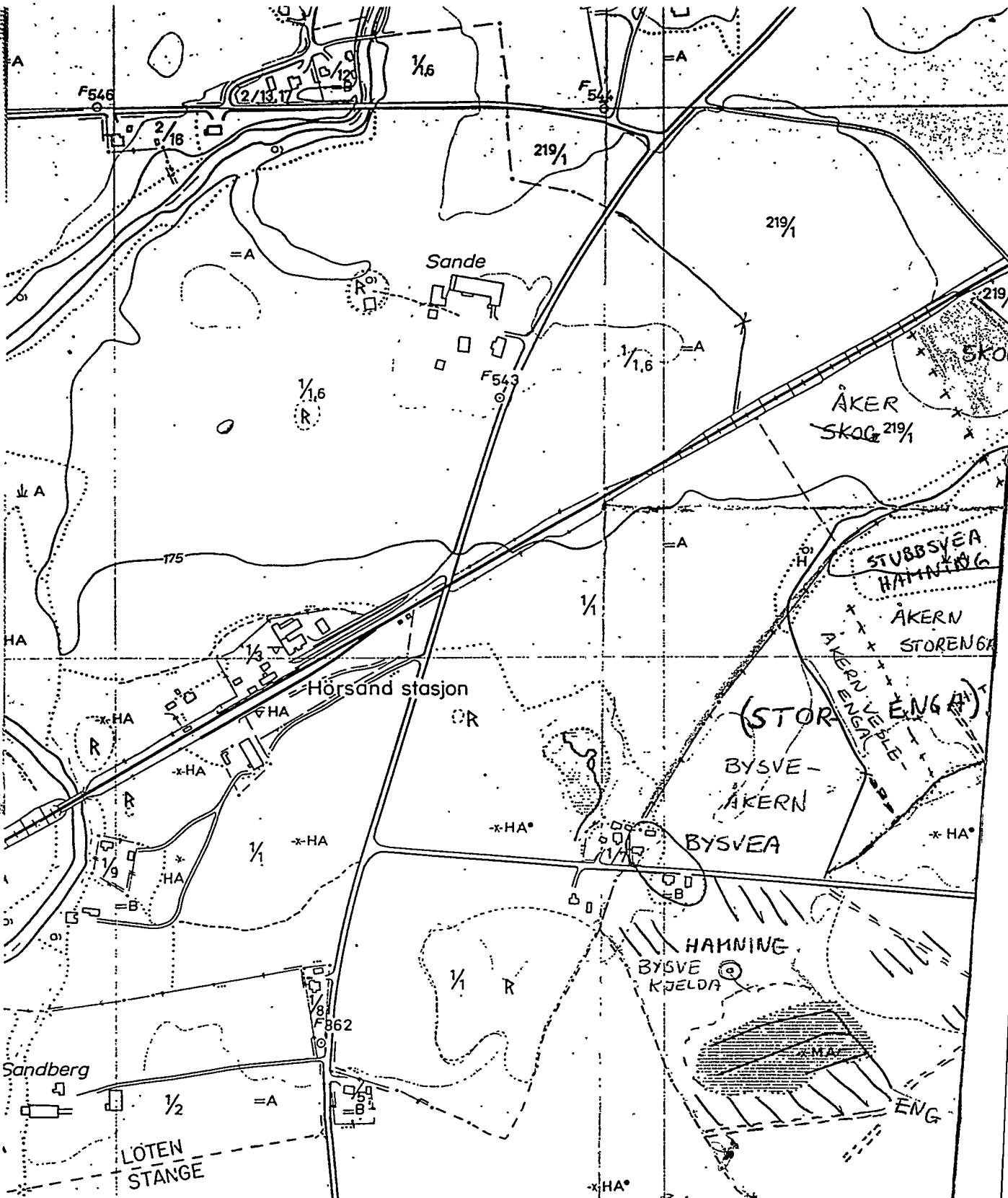
244/3

244/3

244/3

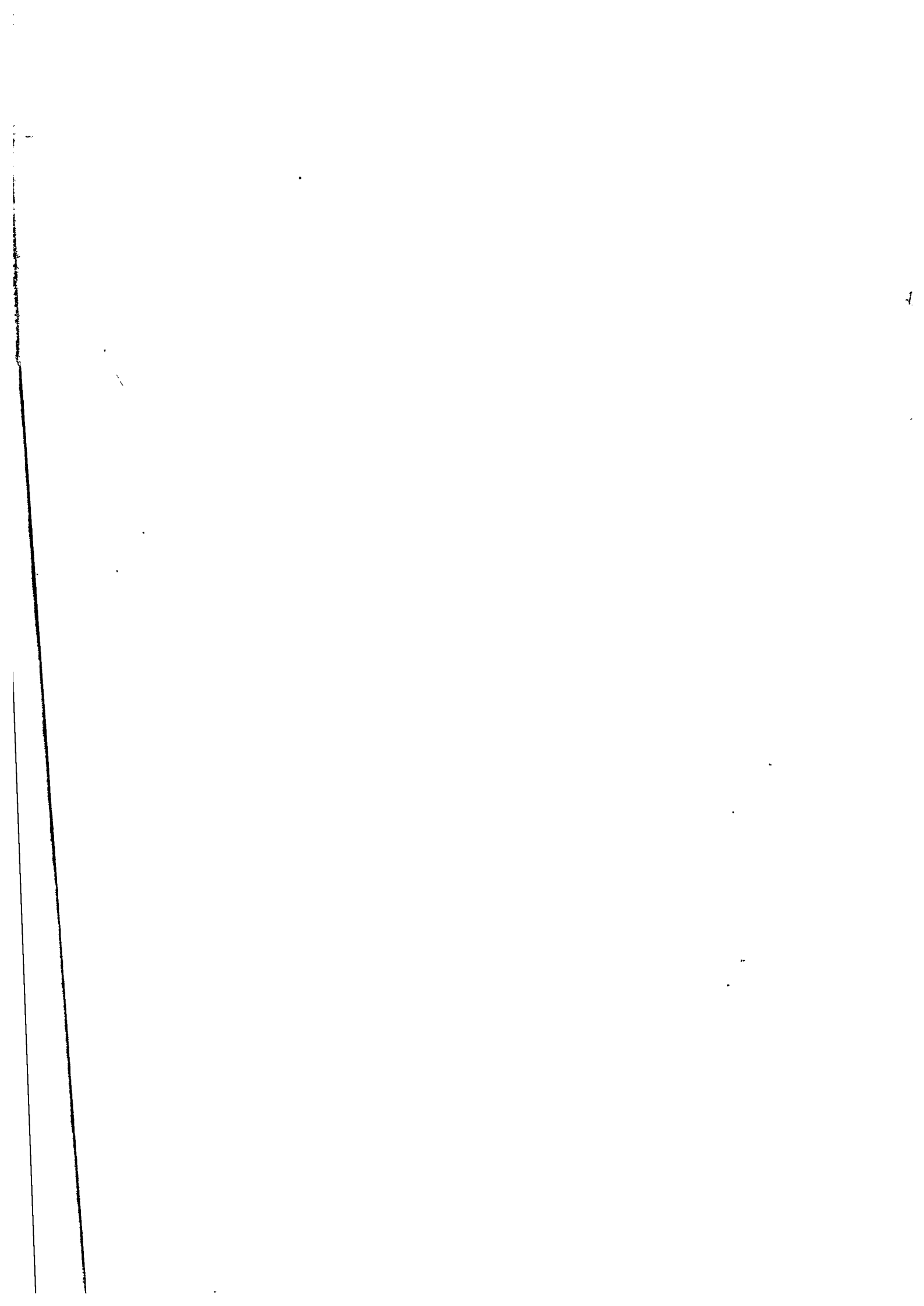
244/3

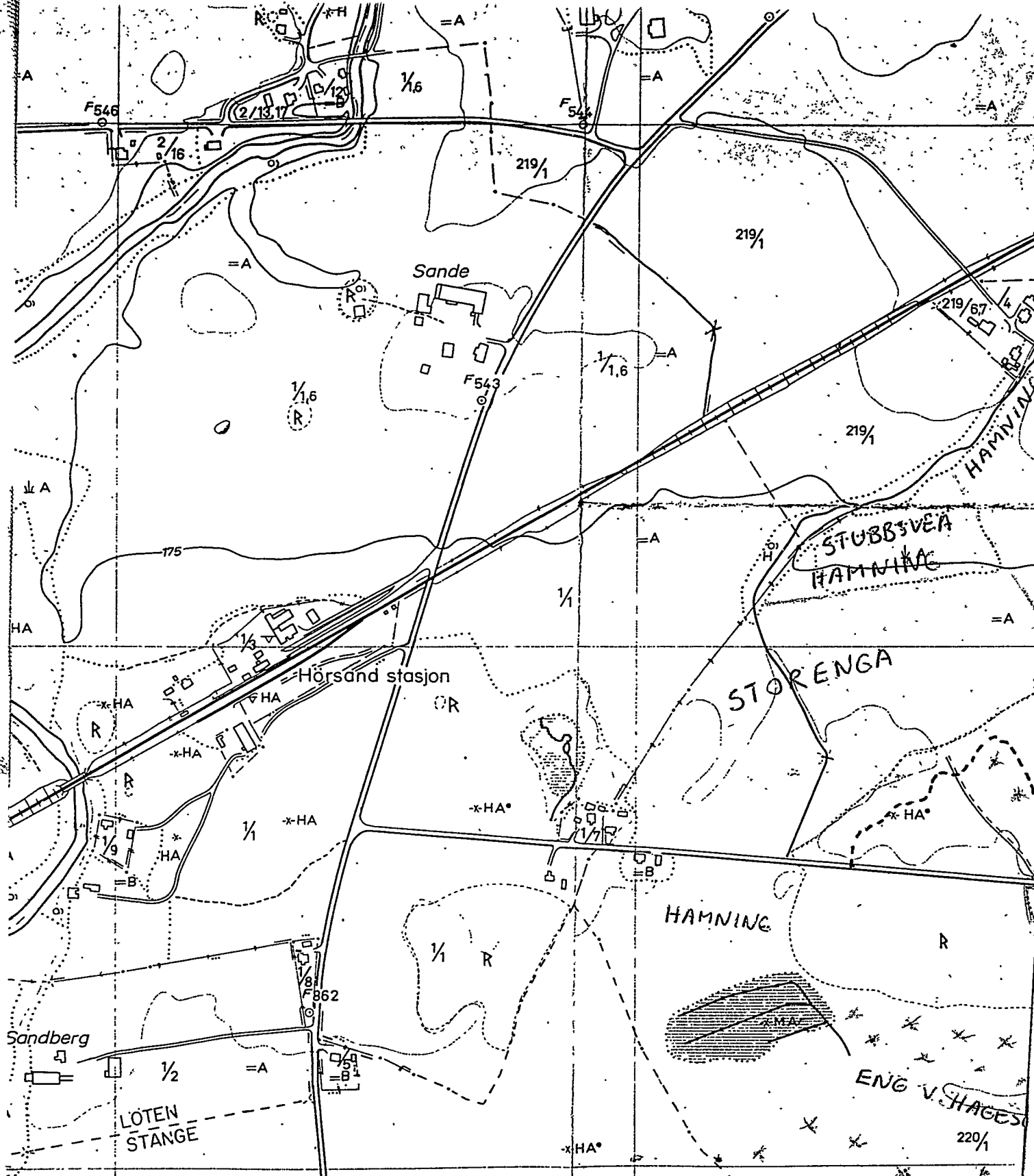
244/3

Kari Kvereths
 information om
 åker, eng, hamning
 1949

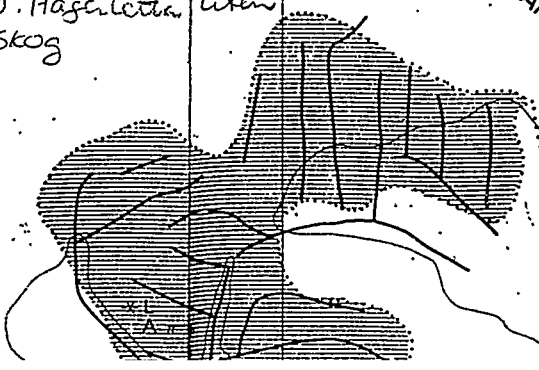
- Åker
- /// Attgrodd åker
- Eng/Hamning
- Haga = Tømmer-
- Skog Skog 169,5

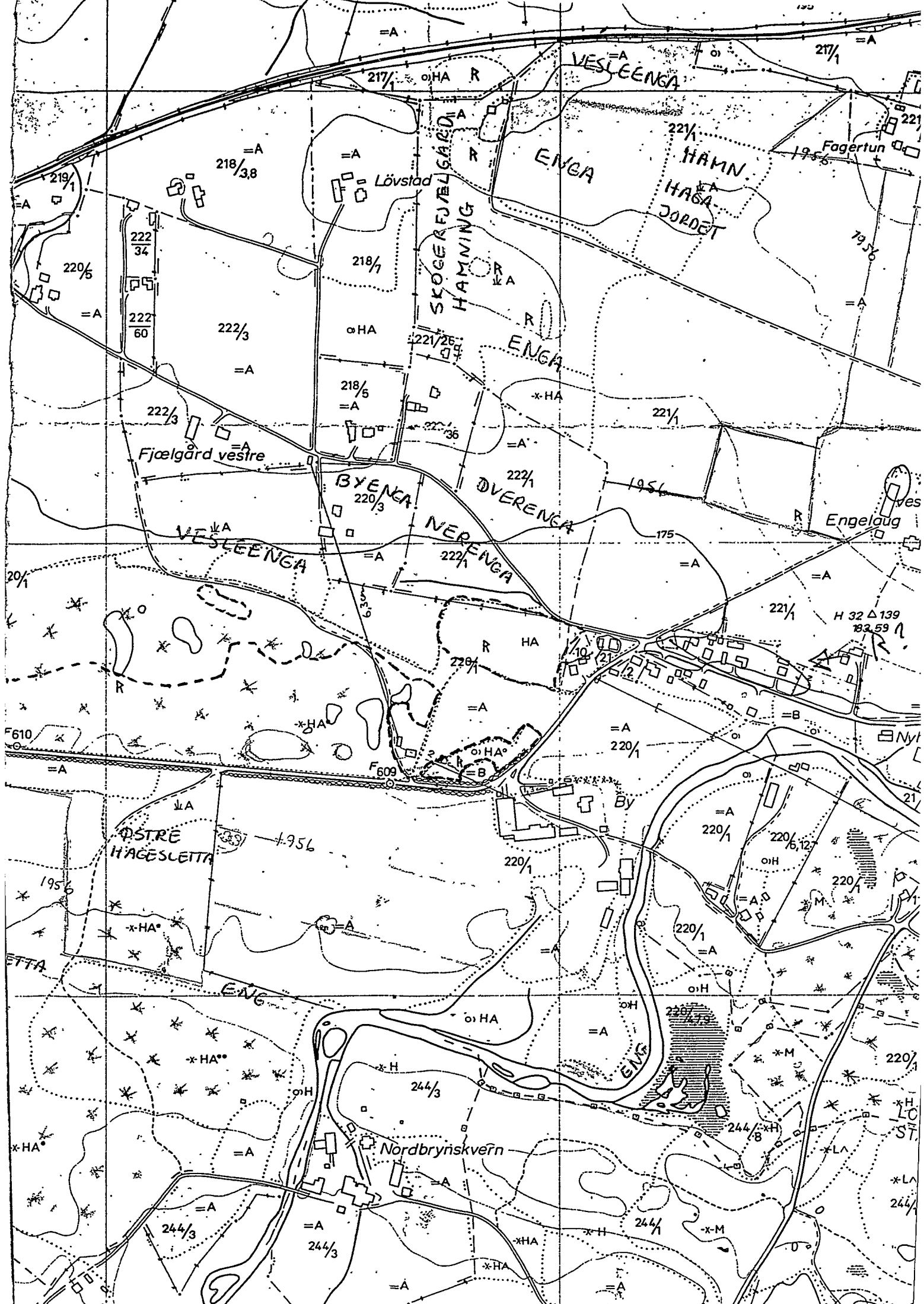

Tidligere mark-
 anvendelse på By
 (Etter kværet 1949)
 Mange åker hadde
 et eldre engnamn
 i sammensetning
 eller i parantes
 Eng el. hamning
 169,5
 Spor av urdnin

1956 Oppdeling av åker
 byfoto 1956 242/1
 1956 O. Hagerlatten uten
 skog

217/1 =A

VESLEENGA

218/3,8 =A

Lövstad

ENGA

HAMN

HAGA
JORDET

Fagertun

222/34

220/5

218/1

SKOGFJÆLGÅRD
HAMNING

1956

222/60

222/3

221/25

ENGA

222/3

218/5

221/1

Fjælgård vestre

BYENGA

DVERENGA

Engelgug

VESLEENGA

NERENGA

H 32 Δ 139
192,59

F 610

F 609

ØSTRE
HÅGESLETTA

1956

By

220/1

220/6,12

ETTA

ENGA

ENGA

HA

244/3

Nordbrynskevern

220/1

244/3

*H
LO
ST

244/3

244/3

244/1

*LA
244/

